

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

TRİPİTAKA



I. VINAYAPİTAKA:

1. Vibhanga (Mahāvibhanga, Bhikkhunīvibhanga)
2. Khandaka (Mahāvagga, Çullavagga)
3. Parivārapātha

II. SUTTĀ PĪTAKA:

1. Dīghanikāya (34 sutta)
2. Maccimanikāya (152 sutta)
3. Samyuttanikāya (56 Samyutta, 2889 sutta)
4. Anguttaranikāya (2308 sutta, 11 Nipāta)
5. Khuddakanikāya:
 - a) Khuddakapātha (9 Küçük Metin)
 - b) Dhammapada (423 sutta)
 - c) Udāna (82 sutta)
 - ç) İtīvuttaka (112 Kısa parça)
 - d) Suttanipata (70 sutta)
 - e) Vimānavatthu
 - f) Petavatthu
 - g) Theragāthā (107 şiirsel parça)
 - ğ) Therīgāthā (73 şiirsel parça)
 - h) Cātaka (550 Masal)
 - ı) Niccēsa
 - i) Paṭisambhidāmagga

- ğ) Apadāna -
k) Buddhavaṃsa (24 Buddha)
l) Cāriyapitaka (35 Öykü)

III. ABHIDHAMMA PĪTAKA:

1. Dhammasaṃgani
2. Vibhanga
3. Dhātukathā
4. Puggalapannatti
5. Kathāvatthu
6. Yamaka
7. Paṭṭhānapakarana.

VINAYAPİTAKA



Buddhistler Vinayapitaka'yı kutsal kitap serilerinin en başına yerleştirirler. Bu seri üç bölüme ayrılır:

1. Suttavibhanga: a) Mahāvibhanga, b) Bhikkhunīvibhanga,
2. Khandhakāla: a) Mahāvagga, b) Çullavagga,
3. Parivāra veya Parivārapātha.

Vinayapitaka'nın içeriğini Pātimokkha denilen "bağ" oluşturur. Tüm keşişler bu bağ ile birbirine bağlıdır. Dhamma kanunlarına tam itaat gereklidir ve bu kurallar keşişlerin yaşamını düzenler. Buddha, müritlerinden hiçbirinin kendi yerine geçmesini söylememiştir, çünkü keşişlerin uyacağı on emiri (Sikkhāpada) ve onları birbirine bağlayan bağ (Pātimokkha) açıklanmış ve bu onlara yeterliydi. Bu kanunlar, ayda iki kere yapılan toplantılarda yüksek sesle okunarak tekrarlanırdı. Her okumanın bitiminde, kalabalığa bu kanunlara karşı gelen olup olmadığı sorulurdu; eğer suç işlemiş olan varsa, çıkıp suçunu itiraf ederdi. Uposatha denilen bu töreni bizzat Buddha uydurmuştu ve eski (Brahmanik dönemdeki) uygulamalar da bu uyarlamada göz önünde bulundurulmuştu. İlk başlarda 152 kural vardı, sonradan Theravādîlerin Vinayapitakas'ında bu sayı 227'ye çıkarılmıştı. Bunların hepsi Suttavibhanga'ya eklenmişti. Suttavibhanga "Suttaların Açıklanması" demektir. Her bir sutta, nerede ve ne sebeple Buddha'nın bir konu hakkında hüküm

verdiğini açıklar. Mahāvibhaṅga'nın müritlere karşı kanun ihlallerinin sekiz sınıfa ayrılışını anlatan sekiz bölümü vardır. Kadın keşişler için de kanunlar derlenmiştir ve bunlar da kısaca Bhikkhunīvibhaṅga'da anlatılır.

Khandhakā "Bölüm" anlamına gelir ve bunlar da Örgütün (Sangha) çeşitli uygulamalarını, rahip ve rahibelerin günlük yaşamlarını Suttavibhaṅga'ya bir ekleme yapar biçimde işlerler.

"Büyük Bölüm" anlamına gelen Mahāvagga, on bölümden oluşur. Örgüte kabul edilme koşullarını, Uposatha törenini, yağmur mevsimindeki yaşamı, yağmur mevsimi sonunda yapılan Pavāraṇā törenini, ayakkabıların nasıl giyileceğini, çeşitli araçların nasıl kullanılacağını tıbbi ilaçlar ve keşişlerin giysileri, örgütün yasal uygulamalarını, hizipleşme karşısında alınacak tavırları anlatır ve açıklar.

"Küçük Bölüm" olan Čullavagga'nın ilk dokuz bölümü, küçük konulardaki disiplin uygulamalarını, çeşitli cezalandırmalar, tartışmaların düzenlenmesi, rahiplerin günlük yaşamı, yaşadıkları yerlerin düzenlenmesi, rahiplerin birbirlerine karşı görevleri, Pātimokkha töreninden çıkarılma gibi konularla ilgilidir. Onbir ve onikinci bölümler ise Rācagaha ve Vesālī şehirlerindeki ilk iki Buddhist konsey toplantıları ile ilgilidir. Vinayapitaka'nın konusu, bütünüyle Örgüt (Sangha) denilen manastır toplumuyla ilgilidir.

Pātimokkha (Bağ) topluluğun karmaşık organizasyonunu sunar. Rahipler dilenerek kazandıklarıyla kanınlarnı doyurmak durumunda oldukları halde, bir yerden yemeğe davet edilebilirlerse gidebilirlerdi de. Üstlerine paçavralar giyebildikleri gibi, keten, pamuk ve ipek kumaşlar da giyebilirlerdi. Bir ağacın dibinde yaşadıkları kadar, lüks bir evde veya kulübede de veya mağarada da yaşayabilirlerdi. İlaç olarak sadece idranı kullanabildikleri gibi yağ ve bal da kullandılar. Eğer bizzat kendileri öldürmedilerse balık bile yiyebilirlerdi. Bütün bunlar, zaman içinde örgüt yaşantısında, Vinayapitaka'nın derlendiği

zamana gelene kadar, değişimlerin olduğunu gösteriyor. Bir çok uygulama eskiye dayandığı halde Vinayapitaka'daki bütün uygulamalar Buddha'ya mal edilir.

Mahāvagga'nın eski bölümlerinde Buddha'nın, arkaik bir dille, nasıl aydınlandığı, öğretisini nasıl açıkladığı ve ilk müritlerini kazandığı anlatılır. Örneğin soylu Yasa, lüks içinde yetişmiş bir delikanlıdır ve her geceyi kadın şarkıcı ve dansözlerle eğlenerek geçirmektedir. Bir keresinde gece yansı kalkar ve o güzel kadınları çok çirkin pozisyonlarda görür, tiksinti duyar ve bu dünya zevklerine karşı doydüğünü hisseder. Şehvet düşkünlüğünü bir kenara bırakıp Buddha'ya bağlanır ve onun bir keşişi olur.

Bir başka ilginç öykü, karlarıyla birlikte eğlenmeye giden adamlarla ilgilidir. Adamlardan birinin karısı yoktur ve yanında bir hayat kadınıyla birlikte gider. O kadın da bütün erkeklerin eşyalarını çalarak kaçır. Genç adamlar onu bulmak için peşinden koşarlar ve yolda Buddha'ya rastlarlar. Ona bir kadın görüp gömediğini sorarlar. Buddha da onlara bir kadın aramaksa kendi özlerini aramalarının daha iyi olacağını, bunun için öğretisini izlemelerini salık verir. Adamların hepsi de buna uyar ve birer keşiş olurlar.

Yılan krallar ve tanrıların rol aldığı uçuk öyküler de vardır. Ama bu dine girmeye öyküleri içinde en güzelleri, sonradan Buddha'nın gözde müritleri olacak olan Sāriputta ve Moggallāna adlı iki arkadaşın öyküleridir. Buddha'nın ilk vaazı olan Benares vaazı ve Ateş vaazı da bu eski kayıta yer alır.

Mahāvagga'nın sonraki bölümlerinde Buddha'nın memleketini ziyareti ve burada oğlu Rahula'yı örgütüne kabul edişi anlatılır. Čullavagga'da zengin tüccar Anāthapindaka'nın bahçesini örgütün hizmetine sunması, ayrıca Buddhist toplumda ilk hizip yaratan Buddha'nın düşmanı Devadatta anlatılır.

Parivāra, Vinayapitaka'nın son kitabıdır. Olasılıkla Seylanlı bir keşişe ait özensiz bir yapıttır. Ondokuz kısa metinden oluşur.

Soru-cevap yöntemiyle Abhidhammapitaka metinlerine benzer. Vinayapitaka metinleri, Vedik Brāhmaṇa metinleriyle açık bir benzerlik gösterirler. İzleyen sayfalarda Vinayapitaka'dan bazı örnekler sunulmuştur.

MAHAVAGGA I, 3:

1. Yedi günün sonunda Kutlu Kişi meditasyonu bırakıp, Acapāla banyan ağacının dibinden Muçalında ağacına geçti. Oraya vardığı zaman bağdaş kurup oturdu ve özgür olmanın verdiği mutlulukla yedi gün boyunca hiç kıpırdamadan bekledi.
2. O sırada, mevsimi olmadığı halde, büyük bir bulut belirdi ve yedi gün boyunca yağmur, soğuk hava, fırtına ve karanlık yarattı. Sonra yılanların kralı Muçalında geldi, Kutlu Kişi'nin bedenini yedi kere sardı ve başını onun başının üstünde şişirdi. Sonra kendi kendine konuştu: "Hayret, Kutlu Kişi'nin bedenine soğuk işlememiş, sıcak da dokunmamış. Kutlu Kişi'nin bedeninde sinek ve sivrisineklerin, fırtına veya güneşin ya da sürüngenlerin yarattığı eni ufak bir kızarıklık da yok!"
3. "Yedi gün sonra erip de yılan kralı Muçalında bulutsuz gökyüzünü gördüğünde, sandığı Kutlu Kişi'nin bedeninden ayrıldı; yılan biçiminden çıkıp genç bir insan biçimini aldı ve Kutlu Kişi'nin yanına oturup kavuşturduğu elleriyle ona saygı göstermeye başladı.
4. Kutlu Kişi yanında onu görünce, ağzından şu kutsal sözler çıktı: "Gerçeği öğrenen, Gerçeği gören kişinin yalnızlığı ne güzel. Bu dünyada kötülükten kaçınmak ve yaşayan varlıklara zarar vermemek ne güzel. Bu dünyada şehvetten uzak durmak, bütün tutkuların ötesine geçmek ne güzel. 'Ben' duygusundan kaynaklanan gururu bırakmak ne güzel. Bu gerçekten büyük mutluluk!"

MAHAVAGGA I, 11:

1. Kutlu Kişi Bhikkhulara dedi ki: "Bhikkular, ben insansal ya da tanrısal her türlü bağdan kurtuldum, siz de insansal ve tanrısal bütün bağlardan kurtulunuz. Şimdi gidin, çoğunluğun kazancı, çoğunluğun iyiliği için dolaşın; dünyaya merhamet dağıtın, tanrıların ve insanların iyiliği için dolaşın. Aynı yolda iki kişi gitmeyin. Bhikkhular, başlangıçta, ortada ve sonda şanlı olan öğretiyi, özünde ve sözünde, şanlı öğretiyi açıklayın. Kutsal yaşamın bütünüyle saf ve mükemmel yönünü gösterin. Etrafta gönül gözleri tam kapanmamış insanlar var, eğer öğretimiz onlara açıklanmazsa kurtuluşa erişemeyecekler. Onlar öğretiyi anlayacaklardır. Ben de Uruvelā'ya, Senānigama'ya (Generalin Kasası) gidip öğretiyi orada yayacağım.
2. Bu arada Ayartıcı Māra, Buddha'nın olduğu yere gitti, ona yaklaşıp şöyle konuştu: "Sen insansal ve tanrısal bütün bağlarla bağlısın. Sen çok güçlü bağlarla bağlısın. Sen benden kurtulamazsın ey çileci." Buddha yanıttı: "Ben insansal ve tanrısal tüm bağlardan kurtuldum. En güçlü bağlardan kurtuldum. Seni yere çarpıp yıktım, ey Ölüm." Māra konuştu: "Bu bağ, düşüncüyü tutan, gökyüzüne kadar yayılan bir bağdır, seni onunla bağladım. Benden kurtulamazsın, ey çileci." Buddha yanıtladı: "Duyulan besleyen biçimler, sesler, kokular, tatlar ve temaslara bende istek yaratamazlar. Ben seni yendim, ey Ölüm." Bunun üzerine Ayartıcı Māra, anladı "Kutlu Kişi beni biliyor, beni unyor" dedi, üzgün bir biçimde uzaklaştı gitti.

MAHAVAGGA VI, 13:

1. Bir gün saygıdeğer Pilindavaçcha'nın başı ağnyordu. Buddha dedi ki: Bhikkhular, size başınızı yağla ovmanız için izin veriyorum. Ama baş ağrısı geçmedi. Bhikkhular size burundan ilaç almanıza izin veriyorum. Burun kanadı. Bhikkhular, burun kaşığı kullanmanıza izin veriyorum. O zaman Bhikkhular altundan, gümüşten yapılmış cins burun kaşıklarını kullanmaya başladılar. Bunu gören insanlar öfkelenmiş ve 'dünyalık mallara düşkün insanlar gibi yaşıyorlar' diye homurdanmaya başladılar. Gidip bunu Kutlu Kişi'ye anlattılar. Çeşit çeşit burun kaşıkları kullanmayan Bhikkhular. Bunu yapan kişi Örgüt Yasası'na karşı gelmiş olur. Bhikkhular, size kemikten veya kabuktan yapılmış burun kaşıkları kullanmanızı öneriyorum. 2. Burun her iki deliğine eşit miktarda ilaç gitmiyordu. Bhikkhular, çift burun kaşığı kullanmanıza izin veriyorum. Hastalık geçmedi. Bhikkhular, güzel koku kullanmaya izin veriyorum. Bütün Bhikkhular burna iyi gelen kokular koklamaya başladılar ama bu sefer de boğazları yandı. Bhikkhular, kokuyu yönlendiren borular kullanmaya izin veriyorum. O zaman rahipler çok çeşitli borular kullanmaya başladılar. Borular açık olduğu için zamanla içlerine kurtlar dolmaya başladı. Bhikkhular boruları kapakla korumanıza izin veriyorum. Rahipler boruları ellerinde taşımaya başladılar. Bhikkhular, koku borularını koyacağınız çantalara izin veriyorum.

Koku boruları birbirine sürtünüp aşındı.

Bhikkhular, iki çanta taşımaya izin veriyorum.

Omuz askıları yoktu.

Bhikkhular, omuz askısı veya bir ip kullanmanıza izin veriyorum.

MAHAVAGGA VIII, 10:

1. Bhikkhular elbiselerini inek pisliğiyle veya sanı çamurla boyuyorlardı. Elbiselerin rengi güzel olmuyordu. Bunu Buddha'ya anlattılar. (Buddha dedi ki) "Bhikkhular, size şu altı yöntemle elbiselerinizi boyamanızı emrediyorum: Bitki kökleriyle, ağaç kökleriyle, ağaç kabuklarıyla, yapraklarla, çiçeklerle ve meyvelerle." 2. Bhikkhular elbiselerini kaynatmadan boyuyorlardı, elbiseler kötü kokuyordu. Bunu Kutlu Kişi'ye anlattılar. "Bhikkhular, size küçük boyda kaplarında elbiselerinizi kaynatarak boyamanızı emrediyorum." Boyayı döktüler. "Bhikkhular, size boya kabının altına legen koymanızı emrediyorum." Bu sefer de rahipler boyanın kaynayıp kaynamadığını anlayamadılar. Bunu Kutlu Kişi'ye söylediler. "Bhikkhular, size bir damla boyayı suya atmayı ya da tırnağınızla kontrol etmeyi emrediyorum." 3. Bu kere de Bhikkhular kabın içindeki boyayı döküm derken kabı başaşağı getirip kırdılar. Bunu Kutlu Kişi'ye söylediler. "Bhikkhular, size boya maşası veya uzun saplı kepece kullanmaya izin veriyorum." Bu kere Bhikkhular boyayı saklayacak kaplara sahip dediler. Bunu Kutlu Kişi'ye söylediler. "Bhikkhular, size boyayı saklayacağınız kavanoz ve kaseler kullanmayı emrediyorum." Bu kere Bhikkhular elbiseleri kaplara ve kaselere sürte sürte yıttılar. Bunu Kutlu Kişi'ye söylediler. "Bhikkhular, size elbise boyarken geniş tekneler kullanmanızı emrediyorum."

MAHAVAGGA VIII, 26:

1. Bir gün bir Bhikkhu'nun bağırsaklarından bir sorunu vardı, karnı iki buklum yere yatmış dışkıyı çıkıyordu. Buddha, yanında Ananda ile birlikte uyuma yerleri gezerken, bu Bhikkhu'nun, kaldığı yere gelip onu o durumda gördü ve ona sordu: "Ey Bhikkhu, neyin var?" "Efendim, bağırsaklarımda bir bozukluk var." "Peki, senin başını bekleyen kimse yok mu?" "Hayır Efendim." "Bhikkhular niçin sana bakmıyor?" "Çünkü ben hiç Bhikkhular'a yardım etmem de ondan." 2. Derken Kutlu Kişi Ananda'ya seslendi: "Ananda, git biraz su getir bu Bhikkhu'yu yıkayalım." Soylu Ananda "Peki Efendim" dedi ve hemen su alıp geldi. Kutlu Kişi, dilenci rahibi suyla yıkadı, soylu Ananda da silip kuruladı. Buddha onun başından tuttu, Ananda ayaklarından; havaya kaldırıp onu yatağa uzattılar. 3. Kutlu Kişi bu vesileyle Bhikkhu örgütünde bir toplantı düzenledi ve dilencilere şöyle hitap etti: "Bhikkhular, şu şu dairede kalan bir Bhikkhu var mı yok mu?" "Var Efendim." "Onun nesi vardır ey Bhikkhular?" "Efendim onun bağırsaklarında bir bozukluk vardır." "Peki içinizden hiç onun başını bekleyen olmadı mı?" "Olmadı Efendim." "Neden, Bhikkhular, onun başını beklemediniz?" "Efendim bu Bhikkhu diğer Bhikkhulara hiç yardım etmez; bu yüzden kimse ona yardım etmedi." "Bhikkhular, sizin ananız yok babanız yok! Eğer siz birinizin başını bekleyemeyecseniz kim bekleyecek? Bhikkhular, içinizden benim başımı bekleyecek kişi herhangi bir hastayı da bekleyebilir..."

ÇULLAVAGGA VI, 6, 3:

3. Kutlu Kişi, Bhikkhulara hitap ederek şöyle konuştu: "Bhikkhular, uzun yıllar önce Himalaya dağlarının alçak bölgelerinde büyük bir banyan ağacı vardı. O ağacın yakınında bir keklik, bir maymun ve bir fil olmak üzere üç arkadaş, birbirlerine karşılıklı saygı ve güven göstererek yaşamaktaydılar. Sonra bir gün bunların aklına bir düşünce takılmış ve demişler ki 'İçimizde yaşa en büyük olan hangimiz acaba? Bunu bilelim ki ona göre saygı gösterelim, ona hizmet edelim ve onun tavsiyelerine uyalım.' Böylece Bhikkhular, keklik ve maymun file sormuşlar: 'Dostum, sen geçmişine ne kadar hatırlıyorsun?' 'Dostlarım, ben küçükken bu banyan ağacının etrafında dolaşırdım, onu bacaklarımla arasına alırdım ve onun en üstteki dalı benim ancak karnıma değdi. İşte ben bu kadar geçmişimi hatırlayabiliyorum.' Sonra keklik ve fil aynı soruyu maymuna sormuşlar. Maymun: 'Dostlarım, ben küçükken yerde oturduğum zaman, bu ağacın en yukarıdaki dalını kemiriyordum. Ben de bu kadar geçmişimi hatırlayabiliyorum' demiş. Sonra Bhikkhular, maymun ve fil aynı soruyu kekliğe sormuşlar. Keklik: 'Dostlarım, bir zamanlar şu ötedeki boş alanda bir banyan ağacı vardı. Bir gün onun meyvelerinden birini yerken tohumunu buraya düşürmüştüm. Bu gördüğünüz banyan ağacı ondan türedi. Demek ki ben ikinizden de daha yaşlıyım.' Bunun üzerine fil ve maymun kekliğe demişler ki: 'Dostum, sen içimizde en yaşlı olansın. Bundan sonra biz sana saygı gösterip hizmet edeceğiz ve nasihatlarına da uyacağız...'

ÇULLAVAGGA VII, 3:

(Buddha'nın düşmanı Devadatta, yaşlandığını ileri sürerek

Buddha'nın örgütü bırakmasını istiyordu. Tüm hayali Sangha örgütünün başına geçmekti. Ancak Buddha onu "Sâriputta ve ya Moggallâna gibi sadık adamlarla bile bırakmadığım örgütü senin gibi kötü birine neden vereyim" diyerek terslemişti. Devadatta o andan sonra sürekli olarak Gotama Buddha'yı öldürtmeye çalışıyordu.)

11. O sırada, Râcagaha'da Nâläğiri adında korkunç, insan öldüren bir fil vardı. Devadatta Râcagaha'ya gitti, fil alurunu buldu ve filcilere dedi ki: "Dostlarım, ben kralın bir akrabasıyım, bir kimseyi istediğim mevkiye getirebilirim ya da ücretlerinizi artırabilirim. Bu yüzden dostlarım, Samana Gotama bu yoldan geleceği zaman fil Nâläğiri'yi yola salacakmış." Filciler "emredersiniz efendim" diye Devadatta'ya boyun eğmişler.

Derken Kutlu Kişi sabah erkenden giyinmiş, dilenmek üzere yanında birkaç Bhikkhu ile birlikte Râcagaha şehrine girmiş ve o yola sapmış. Bunu gören filciler Nâläğiri'yi çözmüşler ve yola bırakmışlar. Fil, Kutlu Kişi'nin uzaktan gelmekte olduğunu görmüş ve görür görmez kuyruğunu ve kulaklarını dikip hortumunu yukarı kaldırarak koşmaya başlamış.

Fil Nâläğiri'nin uzaktan geldiğini gören Bhikkhular Kutlu Kişi'ye şöyle söylemişler: "Efendim, bu fil Nâläğiri! Korkunç ve adam öldüren bir fildir. Kutlu Kişi, geri dönün efendim, lütfen geri dönün!"

"Haydi Bhikkhular, paniğe kapılmayın, bu olanaksız bir şey."

(Bhikkhular bir kaç kere daha geri dönmeleri için ısrar ederler ve hep aynı yanıtı alırlar.)

12. O anda insanlar evlerinin üst katlarına, balkonlara ve çatılara tımanmaya başladılar. İnancı olmayanlar "büyük çilecinin görünüşü güzel ama fil onu öldürecek" dediler. İnancılar ise bağlılıklarını göstererek "fil ile insanların fili

arasındaki dövüşe fazla bir şey kalmadı" dediler.

Derken Kutlu Kişi'nin sevgisi fil Nâläğiri'nin içine yayıldı; fil bu sevgiden etkilenerek hortumunu yere koydu ve Kutlu Kişi'nin bulunduğu yere yaklaşıp onun önünde sessizce durdu. Kutlu Kişi sağ eliyle filin alnını okşayarak şunları söyledi:

Ey fil, insanların filine dokunma,
Böyle bir saldırı çok üzücü olur,
Ey fil, buradan geçmekte olan insanların filine
Saldırmak sana hiç mutluluk sağlamaz.
O yüzden deli olma, dikkatini topla,
Zira dikkatsizlikle mutluluk yakalanamaz.
Eğer böyle davranmayı tercih edersen
Mutluluk haline ulaşabilirsin.

Fil Nâläğiri, hortumunu Kutlu Kişi'nin ayağının üzerinden çekti, kendi başının üstünde tutup geri geri giderek onu selamladı ve geri çekildi.

Sonra Nâläğiri, fil alnına geri döndü ve kendisine ayrılan yere geçip durdu ve o andan itibaren uysal Nâläğiri oldu. O zaman insanlar şunu söylediler: "Bu hayvanlar hep sopalarla, kırbaçlarla terbiye edilirler; fakat büyük Bilge fili sopsız, silahsız terbiye etti."

ÇULLAVAGGA XI, 1:

1. Saygıdeğer Mahâ Kassapa, Bhikkhulara seslendi: "Bir keresinde yaklaşık beşyüz Bhikkhudan oluşan bir kalabalık grupla Pâvâ'dan Kusinârâ'ya seyahat ediyordum. Bir ara yoldan ayrıldım ve bir ağacın dibine oturdum.

Tam o anda Kusinârâ'dan Mandavara çiçeği toplamış olan çıplak bir çileci Pâvâ'ya doğru yol boyunca geliyordu. Onun uzaktan geldiğini görenek ona seslendim: "Ahibap, Efen-

dimizi mutlaka taniyordursunuz değil mi?"

"Evet dostum taniyorum. Bir hafta önce bugün Samana Gotama öldü. Bu Mandavara çiçeğini de onun için topladım."

"İşte efendiler, Bhikkhuların tutkudan kurtulamamış olanları, bazısı kollarını uzatmış ağlıyor, bazısı başı önde yere düşmüş, bazısı da acıdan 'Kutlu Kişi çok erken öldü, aramızdan çabuk ayrıldı, dünyadaki ışığımız çok erken söndü' diyerek kendilerini yerden yere atıyorlar.

Tutkudan kurtulmuş olan Bhikkhular ise kederlerine yenilmeyip şöyle düşüncelerini topluyorlar: 'Bütün unsurlar gelip geçicidir. bunlar nasıl olur da bir sona erişmezler, son kaçınılmazdır.'

O halde efendiler, Bhikkhulara şunları söyleyin: 'Yeter artık ağlamayın! Kutlu Kişi bize tabiatlarından dolayı sevdiğimiz şeylerden ayrı durmamız gerektiğini söylememiş miydi? Efendiler, içinde yok oluşu barındıran organize bir varlık nasıl olur da çözülp yok olmaz? Böyle bir şey var olamaz!'

"Gene bir keresinde, bu dünyadan çok yaşlandıktan sonra ayrılan Subhadda, birçok Bhikkhu'nun ortasında şunu söylemişti: 'Yeter efendiler ağlaşmayın artık! Büyük Samana'dan (Buddha) kurtulduk! Onun 'sizin için şu uygun bu uygun değil' demesinden bıkmış usanmıştık. Ama şimdi istediğimizi yapabileceğiz güçteyiz. Yapılması gerekeni yapar, yapılması gerekmeyeni yapmayız. Gelin efendiler Dhamma olmayan şeyler yayılıp gerçek Dhamma unutulmadan, Vinaya olmayan şeyler yayılıp gerçek Vinaya unutulmadan, biz gerçek Dhamma'yı ve Vinaya'yı söyleyip yayalım. Dhamma'ya karşı gelenler güçlenip Dhamma'ya sananlar ezilmeden, Vinaya'ya karşı gelenler güçlenip Vinaya'ya sananlar tükenmeden biz Dhamma'yı ve Vinaya'yı söyleyip yayalım..."

SUTTAPITAKA



Vinayapitaka Sangha'yı (örgüt) anlatan en iyi kaynaktır. Suttapitaka ise Dhamma'yı (Öğret) açıklayan bir numaralı kaynaktır. Bu eserdeki karşılıklı konuşmalar ve anlatımlar büyük ölçüde düz yazı ile dile getirilmiştir. Bu Buddha öğretisinin en geniş edebi kaynağı, beş Nikâya'ya (Birlikim) ayrılır. Beşincisi de onbeş ayrı metni içerir:

1. Dighanikâya
2. Macchimanikâya
3. Samyuttanikâya
4. Anguttaranikâya
5. Khuddakanikâya:
 - a) Khuddakapâthâ
 - b) Dhammapada
 - c) Udâna
 - ç) Itivuttaka
 - d) Suttanipâta
 - e) Vimânavatthu
 - f) Petavatthu
 - g) Theragâthâ
 - ğ) Therigâthâ
 - h) Câtaka
 - ı) Niddesa
 - i) Patisambhidâmagga

- j) Apadāna
- k) Buddhavaṃsa
- l) Cāriyapitaka

İlk dört Nikāya'nın içeriği, konuşmalardan oluşan suttalardır. Konuşmaların çoğu Buddha'ya aittir ancak bazen bir müriti de konuşabilir. Konuşmadan önce Buddha'nın nerede ve ne sebeple bu konuşmayı yaptığını açıklayan bir giriş gelir. Bazen de Upanishadlar veya Mahābhārata'daki gibi genel hatlarıyla yapılan (tūhāsa tūti) anlatımlar yapılır.

D DĠĦANIKĀYA:

Onuz dört ayrı suttadan oluşan uzun vaazlardır. Buddhist öğretinin bir veya birkaç yönüne değinirler. Her biri bağımsız bir eser gibi de ele alınabilir. Dörtün eseri, gelenegın eskiliğine ve yeniliğine göre değişik içerikler ve karakterler sunan üç kitaba ayrılır. En eski gelenekler birinci kitaptadır, en yeni gelenekler ise üçüncü kitapta bulunur. En uzun suttalar ise ikinci kitapta yer alır. Bunlar çoğunlukla düzyazıyla yazılmışlardır. İkinci ve üçüncü kitaplarda hem düzyazı hem şiir tarzı kullanılmıştır.

Birinci kitaptaki suttaların çoğu ahlāksal sorularla ilgilidir. Bir Arhat'ı (Ermis) o aşamaya ulaştıran üç şey vardır: Erdem (şīla), akıl kontrolü (samādhi) ve içgörü (paññā). Buddha'nın buradaki etik öğretileri Brahmanlarınkine tamamen terstir. İlk suttalardan biri olan Brahmacāla Sutta (Brahman Ağı Konuşması) eski Hindistan'ın dinsel yaşam ve düşüncesi üzerine çok önemli bilgiler veren bir eserdir. Burada Buddha, müritlerinin sakınması gereken işleri ve Brahmanca yaşam biçimlerini sayar. Brahmanlar ve benzeri çileciler zenginliğe, müzikli ve danslı eğlencelere, türlü türlü oyunlara, lükse, şatafata, kurban törenlerine, sihir ve büyüye düşkünlüdürler. Bir kısmının da varlık-yokluk, dünyanın başlangıcı ve sonu, ruh ve onun yapısı gibi konularda altmıştan fazla felsefi düşünceleri vardır. Budd-

ha'nın müritlerinin bunlardan sakınması gerekmektedir.

İkinci Sutta kitabında da çok kayda değer bölümler vardır. Örneğin çileciliğin yararlarını anlatan ve Buddha zamanı hakkında önemli bilgiler veren bölüm (Sāmannaphala Sutta) gibi...

3 No'lu Ambaṭṭha Sutta'da Hint kast sistemi ve Buddha'nın bu soruna bakışı anlatılır. 5 No'lu Kūṭadanta Sutta'da Brahman Keskin Dişle yapılan konuşma anlatılır.

13 No'lu Tevicca Sutta'da, Traividyā yani Üç Bilgi aplanına gelen Üç Veda ve bunların içeriğindeki bilgi kritik edilir. Buddha, Brahmanların kanlı kurban törenleriyle alay eder, tanrı Brahma ile bir olmalarını eleştirir ve kendi öğretilerinin üstünlüğünü ortaya koyar. Burada eski öğreti olan Brahmanizm ile yeni öğreti olan Buddhizm net bir şekilde görülür.

14 No'lu Mahāpadāna Sutta, Buddha'nın mucizelerini anlatan konuşmalardan oluşur. 15 No'lu Mahānidāna Sutta, Buddhist felsefesinin birbirine bağlı nedenlerini anlatan temel öğreti suttasıdır.

16 No'lu Mahāparinibbāna Sutta, "Nirvāna Üzerine Büyük Konuşma" bölümüdür. Aslında "Büyük Ölüm" diye de çevrilebilir çünkü bu kitap Buddha'nın ölümüyle ilgilidir. Bu suttada öğretiyi ilgili bilgilerden başka, Buddha'nın yaşamının son dönemleri, son sözleri ve ölümü anlatılır. Değişik zamanlarda yazılmıştır. Buddha öldükten sonra yazılan kısım oldukça kısadır. Sonradan çeşitli eklemeler yapılarak hacmi genişletilmiştir. Buradaki anlatımlarda bazen arkaik bir dil kullanılmıştır ve konuşmalar Buddha ile bir başkası (örneğin Ānanda) arasında yüz yüze yapılmaktadır. Bu sutta çok büyük bir değere sahiptir.

17 No'lu Sutta'da, başta Indra olmak üzere birçok yanı tanrı ve tanrı Buddha'ya tapınır halde gösterilir.

21 No'lu Sakkaṇṇa Sutta'da Sakka (Indra) Buddha'ya çeşitli sorular sorar ve yanıtlar alır. 22 No'lu Mahāsatipatthāna Sutta, Buddhizm'in temel prensiplerini anlatır ve dört soylu gerçek hakkında ayrıntılı bilgi verir.

23 No'lu Pāyāsi Sutta, tam anlamıyla "diyalog"lardan oluşmuş ilginç bir suttadır. 24 No'lu Pātika Sutta'da Buddha, tımarlı sözlerle kendi yaptığı mucizeleriyle övünür gösterilmiştir.

26 No'lu Cakkavatti Sihanāda Sutta, Buddha Metteyya'yı anlatır. Bir tür mitolojik öyküdür bu; ahlak kuralları, vaaz ve vaizlik içerir. 27 No'lu Agganna Sutta, Purāṇalara benzetilmiş konular içerir. Evrenin ve canlıların oluşumu, kültürün ve sosyal düzenin başlangıcı konuları arasındadır.

29 No'lu Sigālovāda Sutta, Sigāla'nın vaazıdır. Bir Buddhistin evsel ve sosyal görevlerini anlatır.

30 No'lu Lakkhana Sutta, büyük insanın 32 özelliğini sayar. Böyle fiziksel özellikleri olan bir kişi, dünyanın yöneticisi, bir Buddha olmalıdır.

Dīghanikāya; Mahāparinibbāna Sutta III:

66. Kutlu Kişi, taraftarlarına şöyle öğüt verdi:
"Bakın kardeşlerim, birleşmiş olan herşey çürüyecektir, size bunu öğütüyorum. Kendi kurtuluşunuz için gayret gösteriniz. Tathāgata'nın yaşamı çok geçmeden bir sona erecek. Bu günden itibaren üç ayın sonunda Tathāgata ölecek!"
"Şimdi ben artık yaşımı doldurdum, bitişe çok yaklaştım. Sizden ayrılıyorum, sadece kendime güvenerek ayrılıyorum. O yüzden kardeşlerim, içtenlikle ve düşünceli olun! Azminiz sürekli olsun, kendi yüreklerinize güvenin! Sakın yorulmayın, Dhamma ve Vinaya'ya sıkıca sarılın! Bu yaşam denizini geçip kedere bir son vereceksiniz."

Mahāparinibbāna Sutta V:

16. Ānanda, inanan kişilerin saygı ve huşu ile gezecekleri dört yer vardır. Nedir bu dört yer?
17. Ānanda, inanan kişilerin saygı ve huşu ile gezecekleri 'İşte Tathāgata'nın doğduğu yer' diyecekleri yerdir.

18. Ānanda, inanan kişilerin saygı ve huşu ile gezecekleri 'İşte Tathāgata'nın en yüce ve mükemmel bilgiye ulaştığı yer' diyecekleri yerdir.
19. Ānanda, inanan kişilerin saygı ve huşu ile gezecekleri 'İşte Tathāgata'nın erdem krallığını kurduğu yer' diyecekleri yerdir.
20. Ānanda, inanan kişilerin saygı ve huşu ile gezecekleri 'İşte Tathāgata'nın son sözlerini söylediği ve geride başka hiçbir şey bırakmadan ayrıldığı yer' diyecekleri yerdir.
21. Ve Ānanda, örgütün kardeşleri, kızkardeşleri, inanan erkek ve kadınlar o bölgeleri ziyarete geldiklerinde 'İşte Tathāgata'nın doğduğu yer, İşte Tathāgata'nın en yüce ve en mükemmel bilgiye ulaştığı yer, İşte Tathāgata'nın erdem krallığını kurduğu yer ve İşte Tathāgata'nın son sözlerini söylediği ve geride başka hiçbir şey bırakmadan ayrıldığı yer' diyecekler.
22. Ve Ānanda, inanan kalpleriyle bu bölgeleri gezerken ölecekler ve bedenleri göğün mutlu bölgelerine yok olup karışırken kendileri yeniden doğacaklar.
23. 'Efendim, kadınlara nasıl davranmamız gerekir?'
'Onları görmeyin Ānanda.'
'Ama eğer görmek kaçınılmazsa ne yapalım?'
'Konuşmaktan kaçınmın Ānanda.'
'Ama eğer onlar bizimle konuşursa ne yapalım?'
'Gözünüzü dört açın Ānanda!'

Mahāparinibbāna Sutta VI:

1. Kutlu Kişi, saygıdeğer Ānanda'ya şöyle konuştu:
"Ānanda, bazılarınız 'efendimizin sözleri tükendi, artık bizim yol göstericimiz kalmadı' diye düşünebilir. Fakat bu doğru değil Ānanda, bunu hiç unutma. Ben aranızdan ayrıldıktan sonra sizin yol göstericiniz, size öğrettiğim gerçekler ve örgüt yasalarıdır."

2. Ânanda! Ben öldüğüm zaman bütün kardeşleriniz birbirine şimdiye kadarki gibi seslenmeyi sürdürsünler, mesela Avuso (Arkadaş) demesinler. Genç bir kardeşimiz büyüğüne ismiyle, aile adıyla veya Arkadaş diye hitap edecek olursa, büyük olan küçük kardeşine 'efendim' veya 'saygı-değer beyefendi' demeye devam etsin.

Mahâparinibbâna Sutta VI:

45. Sonra soylu Mahâ Kassapa, Kusinâra'ya, Kutlu Kişi'nin cenazesinin bulunduğu Mallalara ait ölü yakma yerine gitti. Oraya geldiğinde elbisesini bir omuzuna topladı, odun yığınının önünde ellerini kavuşturarak selam verdi ve onun çevresinde saygıyla üç kez dolaştı. Örtüsünü açmadan Kutlu Kişi'nin ayaklarına saygıyla eğildi.
46. Sonra beşyüz keşiş elbiselerini bir omuzlarında topladılar, kavuşmuş elleriyle selam verdiler, odun yığınının çevresinde saygıyla üç kez dolaştılar ve Kutlu Kişi'nin ayaklarına saygı ile eğildiler.
47. Soylu Mahâ Kassapa'nın ve beşyüz keşişin saygı sunmalarını bitirdiği zaman Kutlu Kişi'nin içinde yatmakta olduğu odun yığını kendi kendine ateş aldı.
48. Kutlu Kişi'nin bedeni yandığında ne deri, ne et, ne sinir, ne eklem sıvısı, ne kurum, ne de kül görünüyordu; geriye sadece kemikler kalmıştı.
- Kimse bu yanlış sırasında bir kül veya kurum göremedi; öyle ki Kutlu Kişi'nin bedeni kendi kendine yandı. Ne deri, ne et, ne sinir, ne eklem sıvısı, ne kurum, ne kül görüldü, geriye sadece kemikler kaldı. Ve beşyüz parça elbise, en içteki ve en dıştaki dahil yandı gitti.
49. Kutlu Kişi'nin bedeni yanınca gökten ırmaklar akmaya başladı ve onun cenaze ateşini söndürdüler. Gene bunun gibi, yerin altından patlayıp gelen sular Kutlu Kişi'nin cenaze ateşini söndürdüler. Kusinâra'nın Mallaları da her çeşit

- güzel kokuyu içeren sular getirildiler ve onlar da Kutlu Kişi'nin cenaze ateşine döküp söndürdüler.
50. Kusinâra'nın Mallaları, Kutlu Kişi'nin kemiklerini kendi toplantı salonlarına getirip çevresini oklardan yapılmış surlarla çevirdiler, mızraklardan kafes yaptılar. Orada öylece yedi gün boyunca dans edip şarkı söyleyerek, çiçekler ve hoş kokular arasında onlara sevgi ve saygı gösterisinde bulundular.

Dîghanikâya; Tevica Sutta I:

24. Vâsettha, şu Âçiravati nehri ağzına kadar suyla dolu olsa ve gürül gürül akıyor olsa, bir adam da gelse ve onun karşı kıyısına geçmek istese, sonra bu kıyıdan karşı kıyıya şöyle seslense: 'Gel buraya karşı kıyı, gel buraya!' Ne düşündürsün Vâsettha? Âçiravati nehrinin karşı kıyısı, bu adamın yalvarıp yakarmalarına, dualarına uyarak bu kıyıya gelir mi?
- 'Kesinlikle hayır Gotama!'
25. Aynı şekilde Vâsettha, bu Üç Veda'yı bilen, ancak kişiyi Brahman yapan nitelikleri kazandıran pratikleri bırakıp, kişiyi Brahmanlıktan çıkaran nitelikleri kazandıran pratikleri izleyen Brahmanlar şöyle söylerler: Indra sana sesleniriz, Soma sana sesleniriz, Varuna sana sesleniriz, İşâna sana sesleniriz, Pracapati sana sesleniriz, Brahmâ sana sesleniriz, Mahiddhi sana sesleniriz, Yama sana sesleniriz. Aynı şekilde Vâsettha, Üç Veda'yı bilen, ancak kişiyi Brahman yapan nitelikleri kazandıran pratikleri bırakıp, kişiyi Brahmanlıktan çıkaran nitelikleri kazandıran pratikleri izleyen brahmanlar, yalvarıp yakarmaları, umut edip şükretmeleri karşılığı, ölüp de bedenleri çürüdüğünde Brahmâ ile birleşmiş olmalıydılar; böyle durumdakiler artık var olmazlar.

26. Gene ağzına kadar suyla dolup taşan Âçiravati nehrini düşün Vâsettha; onun karşı kıyısında bulunan ve bu tarafa geçmek isteyen bir adam var. O adamın elleri arkadan sıkıca sağlam bir zincirle bağlı durumda. Şimdi ne dersin Vâsettha, bu adam nehrin karşı kıyısına geçebilir mi? 'Kesinlikle Hayır Gotama!'
27. Aynı şekilde Vâsettha, soylu kişiyi şehvete sürükleyen beş şey, onun için bir "zincir" bir "bağ"dır.
- 'Nedir bu beş şey?'
- Gözle algılanan biçimler, istenilen, şehvet uyandıran, hoş, çekici ve hepsi de aşırı istekle yüklü haz uyandıran biçimler. Aynı özellikleri taşıyan kulağın algıladığı sesler; aynı özellikteki burun algıladığı kokular; aynı özellikteki dilin algıladığı tatlar; aynı özellikteki temasın algıladığı maddeler. Bu tutkuya götüren beş şey, Soylu Kişi'ye göre bir "zincir", bir "bağ"dır. Ama şehvete götüren bu beş şey, Üç Veda'ya bağlı brahmanlar için zararsızdır ve bunlara tutkuya bağlanırlar, bunlarda bir tehlike, bir kabahat görmezler, onların gerçek dışılığını kavrayamazlar ve onlardan hoşlanırlar.

II) MACCHIMANIKAYA:

Bunlar, Dîghanikâya'ya kıyasla daha kısa olan konuşmalardır ve sayıları 152 adettir. Bu konuşmalarda Buddha öğretisinin her yönü işlenmiştir. Dört soylu gerçek, kamman, isteklerin boşluğu, ruh inancının yanlışlığı, Nirvâna, çeşitli meditasyon türleri gibi konulardır bunlar. Çoğunlukla sıkıcı vaazlardan oluşur. Ancak bazen de bir çerçeve girişle popüler bir diyalog biçimine girebilir. Buddhist öğretiyi yaymak için bazı mit ve efsaneler de kullanılmıştır. Örneğin Moggalâna öyküsü (No: 37), Buddha'nın ünlü müriti Moggalâna'nın Indra'nın cennetine gitmesiyle ilgilidir. Bu, Brahman efsanelerini hatırlatan bir yapı gösterir.

Bir keşiş olmadığı halde Nirvâna'ya eren Pukkusâtî'nin öyküsü (No: 140); birçok hastalığa yakalanan keşiş Çanna'nın öyküsü (No: 144) anlatılır; bu keşiş damamı keserek yaşamına son verir. Buddha bunu onaylar, çünkü intihar eğer yeniden doğuş için yapılmış ise suçtur, ama sonunda Nirvâna'ya erişilecekse edilebilir. Assalâyana Sutta'da (No: 93) dört kast arasında bir fark olmadığı tartışılır. Genç brahman Assalâyana, Gotama Buddha ile kast sorunu üzerine konuşur.

Bazı suttalarda ne diyaloglar vardır ne de vaazlar, sadece bazı öyküler anlatılır. Örneğin Angulimâla öyküsünde (No: 86) önceden korkunç bir hırsız olan Angulimâla'nın sonradan nasıl bir Buddhist keşiş olduğu anlatılır. Bazı suttalarda da (No: 127, 137, 140, 148, 151... gibi) Anguttaranikâya'daki kataloglama biçimi ve Abhidhammapitaka'nın sınıflama ve tasnif biçimi aynen uyarlanmıştır.

Macchimanikâya Suttaları bize eski Buddhist dini hakkında, Buddha'nın ve onun ilk müritlerinin öğretim teknikleri hakkında en güvenilir bilgileri sunar. Ayrıca sadece keşişlerin yaşamlarını değil, toplumun her kesiminden insanların yaşamalarını yansıtır. Örneğin bir Sutta'da (No: 51) Brahmanların kanlı kurban törenleri ve bu yolla toplum üzerinde kurdukları din adamı egemenliği açıkça belirtilmiştir.

Macchimanikâya'nın bazı Suttalarında Buddha ölümü bir insan olarak ortaya çıkar ve öğretisini anlatır. 26 ile 36. suttalarda kendi biyografisini verir, bu sırada kendisine ait mucizelerden hiç söz etmez.

Kamman doktrini ve cehennem gibi kavramlar, Macchimanikâya'nın yazıldığı zaman Buddhist öğretilerle yanyana yaşanan inançlardı. Cehennem, Purana tarzı eserlerin etkisiyle, Kamman da Brahmanizm'den Hinduizm'e geçiş aşamasında, az da olsa, Buddhacı düşünce geleneğini etkilemiş gibi görünüyordu.

Macchimanikâya II, 152'den:

Assalayâna Buddha'ya der ki: "Efendi Gotama, Brahmanlar en iyi kastın kendilerinininki olduğunu, diğerlerinin aşağı kast olduğunu söylüyorlar. Tek beyaz sınıf Brahmanlar, diğer sınıfların hepsi siyah; sadece Brahmanlar saf, Brahman olmayanlar değil; sadece Brahmanlar tann Brahma'nın oğullarıdır; onun ağzından türeme, onun biçim verdiği, onun mirasçısı oğullarıdır diyorlar. Efendi Gotama, buna ne diyorsun?"

Buddha, Assalayâna'ya yanıt vermekte zorlandığı bir dizi soru sorar ve Brahmanların bu iddialarının temelsiz olduğunu anlatır. Örneğin şöyle söyler:

"Ne düşünürsün Assalayâna? Savaşçı sınıftan anlı şanlı bir kralın, birbirinden farklı yüz kasttan insanı bir araya topladığını varsay! Savaşçı sınıftan insanlar, soylu brahmanlar gelse ve ellerine Sâl ağacından veya Salala, Sandal yahut Padmaka ağacından yapılmış soylu ateş çubukları alıp birbirine sürtüp bir ateş yaksalar; öte yandan Çandâlalardan, avcılardan, sepet yapıcılardan, araba yapıcılardan, Pukkusalardan çeşitli insanlar gelse ve ellerine köpek yalağından, domuz yalağından, çamırsı yalağından veya da sıradan bir ağaçtan ateş çubuğu alıp birbirine sürterek ateş yaksalar ne olur? Savaşçı ve Brahmanların yakmış ateş parlak, alevli, ısıtıcı, yararlı da aşağı kasttan olanların yakmış ateş mat, alevsiz, ısılsız ve yararsız mıdır?"

Macchimanikâya, Sutta 63:

Şöyle işittim.

Bir keresinde Kutlu Kişi, Sâvatthi'de, Anâthapindika Bahçesindeki Cetavana manastırında kalıyordu. O sırada soylu Mâlungkyâputta bir köşeye çekilmiş, meditasyon yaparken aklına şu şekilde bir düşünce saplanmış:

"Kutlu Kişi şu konulara bir açıklık getirmeden bir kenara bırak: Acaba dünya kalıcı mıdır bitici midir? Dünya sonlu mudur sonsuz mudur? Ruh ve beden özdeş midir? Ruh başka beden başka mıdır? Kutsal kişiler ölümden sonra hem var olup

hem de yok olabilir mi veya ne var olup ne de yok olabilirler mi? İşte bunları Kutlu Kişi bana açıklamıyor. Bunları bana açıklayıp beni rahatlatmıyor. Bu nedenle onun yanına gideyim ve aklıma takılanları ona sorayım. Eğer Kutlu Kişi bu sorularımı aydınlatırsa, onun kurduğu dinsel yolu izlerim. Eğer Kutlu Kişi bu sorularımı aydınlatmazsa, o zaman dinsel yolu bırakır, bir aşağı ev yaşamına geri dönerim."

Sonra soylu Mâlungkyâputta akşam olunca kendi köşesinden kalkıp Kutlu Kişi'nin bulunduğu yere gitmiş. Onun yanına yaklaşıp saygıyla selamlamış ve bir kenara oturmuş. Saygıyla yanına oturduktan sonra Mâlungkyâputta Kutlu Kişi'ye şöyle konuşmuş:

"Saygıdeğer efendim, bir köşeye çekilmiş meditasyon yaparken aklıma şöyle düşünceler saplandı: Kutlu Kişi şu konulara açıklık getirmeden bir kenara bıraktı. Dünya kalıcı mıdır, bitici midir? Dünya sonlu mudur, sonsuz mudur? Ruh ve beden özdeş midir? Ruh başka beden başka mıdır? Kutsal kişiler ölümden sonra yaşar mı yoksa yaşamaz mı? Kutsal kişiler ölümden sonra hem var olup hem de yok olabilir mi veya ne var olup ne de yok olabilirler mi? Kutlu Kişi bunları bana açıklamıyor, ona gidip sorayım. Eğer Kutlu Kişi bu sorularımı aydınlatırsa onun kurduğu dinsel yolu izlerim. Eğer aydınlatmazsa o zaman dinsel yolu bırakır, aşağı ev yaşamına geri dönerim."

"Şimdi Kutlu Kişi, bu soruların yanıtını bilmiyorsan, en doğru şey 'bunu bilmiyorum, anlayamıyorum' demendir..."

"İlahi Mâlungkyâputta, ben sana 'gel Mâlungkyâputta, benim dinsel yoluma gir, ben de sana bu dünya kalıcı mıdır bitici midir, dünya sonlu mudur sonsuz mudur, vs. vs. açıklayayım' dedim mi?"

"Demediniz Saygıdeğer Efendim."

"Veya sen bana 'Efendim eğer dünyanın kalıcı mı bitici mi olduğunu vs. vs. açıklarsanız ben de Kutlu Kişi'nin dinsel yolunu izleyeceğim' dedin mi?"

"Demedim Saygıdeğer Efendim."

"Ben sana öyle, sen de bana öyle demediğimize göre neden boş yere öfkelenip beni suçluyorsun?"

(Mâlungkyâputta sorularında ısrar edince Buddha şöyle konuşur)

"Mâlungkyâputta, bu kalınca zehir sürülmüş bir okla vurulan adamın durumuna benzer. Arkadaşları, akrabaları, komşuları onu yatıştırmak için bir doktor ya da cerrah ararlarken o yaralı adam şöyle der: Bu oku atan adamın savaşçı sınıfından mı, çiftçi mi yoksa işçi sınıfından mı olduğunu anlamadıkça bu oku kabul edemem.

Yine o kişi şöyle der: Beni yaralayan adamın adını ve hangi soya ait olduğunu öğrenmedikçe bu oku kabul edemem.

Yine o kişi şöyle der: Beni yaralayan adamın uzun boylu mu, kısa mı yoksa orta boylu mu olduğunu öğrenmeden bu oku kabul edemem.

Yine o kişi şöyle der: Beni yaralayan adamın kapkara mı, hafif esmer mi yoksa sarı benizli mi olduğunu öğrenmedikçe bu oku kabul edemem.

Yine o kişi şöyle der: Beni yaralayan adam şu köyden mi, bu kasabadan mı yoksa şu şehirden mi öğrenmedikçe bu oku kabul edemem.

Yine o kişi şöyle der: Beni yaralayan adamın oku Çâpa türü ok mu yoksa Kodanda türü ok mu, bunu bilmedikçe bu oku kabul edemem.

Yine o kişi şöyle der: Beni yaralayan adamın yayı Kırılancığı otundan mı yapılmış, Bambudan mı yoksa Kamçı otundan mı bilmedikçe bu oku kabul edemem...

Yine o kişi şöyle der: Beni yaralayan okun tüyleri bir akbabanın mı, bir balıkçının mı, bir şahinin mi yoksa bir tavuskuşunun mu öğrenmedikçe bu oku kabul edemem...

Bu adam bunları öğrenemeden ölecektir Mâlungkyâputta.

İşte aynı şekilde bana sorduğun soruların yanıtını kişi ben-

den almadan ölecektir.

Mâlungkyâputta, dinsel yaşam dünyanın sonlu olması veya dünyanın sonsuz olması esasına dayanmaz. Esas, ne dünyanın sonlu olmasıdır ne de dünyanın sonsuz olmasıdır. Esas olan, bu dünyada doğum, yaşlılık, ölüm, keder, ağlaşma, sefalet, karamsarlık ve ümitsizlik olmasıdır, bunun için bunları bu yaşamda söndürmeyi salık veriyorum.

Dinsel yaşam, Mâlungkyâputta, dünyanın sonlu veya sonsuz olmasına dayanmaz. Ruh ve beden özdeş olmasına da dayanmaz. Dinsel yaşam kutsal kişilerin ölümden sonra yaşayıp yaşamayacaklarına da dayanmaz; kutsal kişilerin ölümden sonra hem var hem yok veya ne var ne yok olmalarına da dayanmaz. Esas olan bunlar değildir. Esas olan doğum, yaşlılık, ölüm, keder, ağlaşma, sefalet, karamsarlık ve ümitsizliktir; bunun için bunları şimdiki yaşamda söndürmeyi salık veriyorum.

Neyi açıkladığımı neyi açıklamadığımı iyi düşün Mâlungkyâputta. Bu dünyanın kalıcı mı bitici mi olduğunu açıklamadım. Ben dünyanın sonlu mu yoksa sonsuz mu olduğunu açıklamadım. Ben ruh ve beden özdeş olduğunu açıklamadım. Ruhun başka beden başka olduğunu açıklamadım. Kutsal kişilerin ölümden sonra var olup olmadıklarını açıklamadım. Onların ölümden sonra hem var olup hem yok olduklarını ya da ne var olup ne de yok olduklarını açıklamadım. Neden açıklamadım? Çünkü Mâlungkyâputta, bunlar dinin temellerine uygun değildir, hem de nefreti ve tutkulan gidermeyi, sükuneti, doğa üstü yetenekleri, bilgeliği ve Nirvâna'yı kazanmayı sağlamazlar; bu yüzden bunları açıklamadım.

Ben neyi açıkladım Mâlungkyâputta? Acı'yı açıkladım, acının kaynağını açıkladım, acıdan kurtulmayı ve acıdan kurtulmaya götüren yolu açıkladım. Peki niçin bunları açıkladım? Çünkü bunlar dinin temellerine uygundur, nefreti yenmeyi ve tutkulan gidermeyi sağlar, sükuneti, doğaüstü yetenekleri, bilgeliği ve Nirvâna'yı kazandırır; bu yüzden bunları açıkladım. O

nedenle neyi açıklayıp neyi açıklamadığıma dikkat et Mālunk-yāputta."

Kutlu Kişi böyle dedi; bu konuşmadan çok etkilenen soy-lu Mālunk-yāputta onun konuşmasını alkışladı.

III) SAMYUTTANİKAYA:

Bunlar gruplanmış konuşmalardır. 56 grup suttadan oluşur ve gruplara Samyutta adı verilir. Buddha öğretisinin çeşitli noktalarına değinirler. Birincisi olan Devatā Samyutta'da, çeşitli tann-lar farklı farklı konulara değinirler. Māra Samyutta'da (4) 25 sut-ta vardır; her bir suttada Ayartıcı Māra, Buddha'yı veya onun müritlerinden birini öğretilen uzaklaştırmaya çalışır ama her seferinde başarısız olur. Bhikkunī Samyutta (5) rahibelere ait 10 öyküden oluşur. Bunlar da yine Māra'nın ayartıcılığıyla ilgili dir; Māra rahibelere başka dine döndürmeye çalışır ama başara-maz. Nidāna Samyutta (12) 92 konuşmayı kapsar; bunlar bit-mek tükenmek bilmez şekilde 12 Nidāna'yı, yani neden-sonuç sıralamalarını anlatır. Anamatagga Samyutta (15) hep aynı baş-layan cümlelerden oluşan 12 konuşma içerir. Bunlar yeniden doğuşun anlamsızlığı üzerinedir. Kassapa Samyutta (16) adını, bütün konuşmaları yapan Buddha'nın müridi Kassapa'dan al-mıştır. Aynı şekilde Sāriputta Samyutta da (28) adını, ünlü Sāriputta'dan almıştır. Sāriputta'nın 10 adet konuşmasını içerir. Nāga Samyutta (29) 50 sutta içinde yılan tannların yaptıkları iş-leri ve yeniden doğuşlarını anlatır. Chāna (veya Samādhi) Sam-yutta (34) 55 suttadan oluşur ve meditasyon usullerine ilişkin-dir. Mātugāma Samyutta (37) 34 suttadan oluşur ve kadınların güçlü ve zayıf yönlerini, iyilik ve kötülüklerini ve gelecek ya-şamdaki yazgılarını konu olarak işler. Moggallāna Samyutta (40) büyük Moggallāna'ya ait efsaneler ve konuşmalardır ve 11 suttadan oluşur. Sakka Samyutta'nın (31) kahrmanı, Buddhi-zme bağlanmış olan tann Indra'dır (!) Ari dönemin savaşçı tann-sının şiddeti bırakıp sevgi ve şefkat yolunu seçmesi ilginç bir

tezat oluşturmuştur. Son Samyutta olan Saçça Samyutta (56) 131 suttadan oluşur. Dört soylu gerçeği açıklar.

Bu suttalar gruplarken üç değişik özelliği olduğu göze çarpar: 1) Buddhist öğretinin bir veya birkaç ana prensibini açıklarlar, 2) bazı tann, yarı tann ve insanları öne çıkarırlar, 3) önemli bir kişi; bir kahraman veya konuşmacı olarak gözüktür. Bu 56 Samyutta da ayrıca 5 Vagga'ya (Bölüm) ayrılır. Bunların her biri de gene Buddha dininin çeşitli yönlerini açıklar. İlk Vagga'da etik ve Buddhist idealler konu edilir; ikinci Vagga'da ise bilgi kuramı ve metafizik ana konulardır.

Samyutta Nikāya'nın sutta sayısı, diğerlerine göre oldukça fazladır (2889 sutta). Bunun nedeni çok çeşitli konulara değin-mesi ve uzun, sıkıcı açıklamalara girmesidir. Vaggalarda şiir bi-çimi de göze çarpar. Karşılıklı soru-cevap şeklinde konuşmalar vardır. Bu şiirler, kutsal baladların yazıya geçirilmiş halidir.

Samyuttanikāya XXII, 22; 1:

Şöyle işittim.

Bir keresinde Kutlu Kişi, Sāvatti'deki Anāhāpindika bah-çesinde bulunan Cetavana manastırında bulunuyordu. Kutlu Kişi keşişlere hitap etti:

"Keşişler" dedi.

"Efendim" dedi keşişler Kutlu Kişi'ye.

Kutlu Kişi şöyle sürdürdü konuşmasını:

"Keşişler, size yükü, yükü taşıyanı, yükü almayı ve yükten kurtulmayı öğreteceğim."

"Keşişler, yük nedir?"

"Yanıt, beş bağlılık grubu olmalıdır. Peki nedir bu beş şey?"

Bunlar; biçim bağlılığı grubu, duyu bağlılığı grubu, algılama bağlılığı grubu, eğilim duyma bağlılığı grubu, bilinç bağlılığı grubudur. İşte keşişler, bunlara yük denir."

"Peki, yükü taşıyan kimdir?"

"Yanıt birey olmalıdır; şu aileden soylu filanca! Keşişler,

işte o kişi yükü taşıyandır."

"Keşişler, yükü almak ne demektir?"

"Bu yeniden doğuşa götüren istektir, zevk ve tutkuya bağ-lanmaktır, her varlıkta zevk bulmadır; yani tinsel zevklere du-yulan istektir, yani geçici varlık ve kalıcı varlık için duyulan is-tekler. İşte keşişler yükü almak budur."

"Peki, yükten kurtulmak nedir?"

"Bu, tutkunun tamamen yok edilmesidir. İsteğin kesilip atılması, istekten vazgeçilmesi, ona uyulmamasıdır. İşte keşiş-ler, buna da yükten kurtulmak denir."

Bunları söyleyen Büyük Öğretmen, konuşmasını şöyle ta-mamladı:

"Ağır yükün beş grubu vardır,
İnsan bu ağır yükü hep taşır,
Bu yükü sırtlanmak acı verir,
Bundan kurtulmak ise mutluluktur.

Bütün bu yükü bırakıp
Bir daha hiçbirini almayan,
Tüm tutkusunu kesip atıp
Açlıktan kurtulur, Nirvāna'ya ulaşır."

Samyuttanikāya XXII, 90; 16:

Ey Kaççāna, bu dünyanın büyük bir kısmı var oluşa ina-nanlar ve var oluşa inanmayanlar diye ikiye ayrılır. Fakat Kaççāna, en yüce bilginin ışığıyla bir kimse var oluşa inanma-yarak bu dünyanın nasıl doğduğunu düşündürken bir başkası da var oluşa inanarak bu dünyanın nasıl yok olacağını düşü-nür. Bu dünyada çoğu insan bağlılık ve bağımlılık içindedir. Ama bir keşiş bağlılığa ilgi duymaz, hiçbir şeye eğilimi yoktur, tarafsızdır ve Benlikten hiç söz etmez. O kötülüğün ne var

oluştan geldiğini sorgular ne de kötülüğün var oluşla kaybol-duğunu sorgular. Onun bu konudaki inancı sadece kendisine dayanır. El Kaççāna, Doğru İnanç'ı belirleyen şey budur.

Kaççāna, şeyler vardır denilince bir uç öğreti oluşur, şey-ler yoktur denilince de bir başka uç nokta yaratılır. Bu aşırı uç-ları reddeden Tathāgata, bir orta yol önermiştir:

Cehalet Karma'dan doğar,
Karma bilinçten doğar,
Bilinç ad ve biçimden doğar,
Ad ve biçim altı duyu organından doğar,
Altı duyu organı temastan doğar,
Temas histen doğar,
His istekten doğar,
İstek bağlılıktan doğar,
Bağlılık varlıktan doğar,
Varlık doğuştan doğar,
Doğuş; yaşlılık, ölüm, keder, ağlama, acı ve üzüntüden doğar. Böylece bütün acılar ortaya çıkmış olur.

Öte yandan cehaletin bütünüyle yok olmasıyla
Karma kaybolur,
Karma kaybolunca bilinç yok olur,
Bilinç yok olunca ad ve biçim yok olur,
Ad ve biçim yok olunca altı duyu organı yok olur,
Altı duyu organı yok olunca temas yok olur,
Temas yok olunca his de yok olur,
His kaybolunca istek de yok olur,
İstek kaybolunca bağlılık da kaybolur,
Bağlılık kaybolunca varlık da kaybolur,
Varlık kaybolunca doğuş olmaz,
Doğuş olmayınca yaşlılık, ölüm, acı, keder, ağlama, üzü-n-tü de olmaz. Böylece bütün acılar bitirilmiş olur.

IV) ANGUTTARANİKĀYA:

Bunlar, sayısal düzeni olan vaazların oluşturduğu birikimlerdir. 2308 suttadan oluşur ve bu suttalar 11 bölümde (Nipāta) toplanmışlardır. Bunların özelliği şudur: 1. bölümde bir şeyden söz edilir, 2. bölümde iki, 3. bölümde üç, 10. bölümde on, 11. bölümde onbir şeyden söz edilir. Örneğin 2. bölümde sakınılması gereken iki şey, iki karanlık iki aydınlık şey, ormanda yaşamamanın iki nedeni, iki tür Buddha gibi hep iki sayısı üzerinden açıklamalar yapılır. 3. bölümde ise işlerin, sözlerin ve düşüncelerin üç türü, üç çeşit keşiş, tanrıların üç elçisi (yaşlılık, hasatlık, ölüm), dünyanın yeryüzünü yönetmesinin üç nedeni, üç çeşit sessizlik, kadınları cehenneme gönderen üç şey gibi konular üç sayısı üzerinden anlatılır. Diğerleri de aynı şekilde işlenmiştir.

Bu 11 bölümde yeniden çeşitli bölümlere (vagga) ayrılır. Suttaların bir kısmı kadınlarla ilgilidir. Bir yerde (IV, 80) Buddha'nın en gözde müridi Ānanda, Buddha'ya neden kadınların toplantılara çağrılmadığını sorar. Buddha da "kadınların çabuk kızdığını, kıskanç ve aptal olduklarını" beaiererek, bu nedenle toplantılara alınmadıklarını söyler.

Anguttaranikāya'nın bir yerinde (III, 35) uzun ve sıkıcı cehennem betimlemeleri yapılır. Cehennem, Buddhimden daha eski bir kavram olduğu için Buddhist edebiyatında görebiliyoruz. Bir başka yerde, sekizler bölümünde (VIII, 27) birçok karanlık şeyin sayıldığını görüyoruz: "Keşişler, sekiz güç vardır, nedir onlar? Ağlamak çocuğun gücüdür, azarlamak kadının, silah hırsızların gücüdür, alçak gönüllülük bilge kişilerin, düşünce bilim adamlarının gücüdür, uysallık da çileci ve Brahmanların gücüdür."

Suttaların uzun ve sıkıcı olması, aynı cümleleri yineleyerek sümesi, hatırlamayı kolaylaştırmak ve söylenmek istenileni derli toplu sunmak içindir. Bütün Nikāyalarda birbirlerinden alınma bölümler vardır. Nikāyalar içinde en yenisi Anguttara-

nikāya'dır ama diğerleriyle arasında çok büyük bir zaman farkı yoktur.

Anguttaranikāya III, 33; 1:

Keşişler, işlerin yarattığı üç durum vardır. Nedir bu üç şey? İşlerin yarattığı üç durumdan biri ağgözlülüktür, biri nefrettir, biri de tutkudur.

Keşişler, bir insanın işlediği işler ağgözlüceyse bundan ağgözlülük türer; işler ağgözlülükten kaynaklanır, ağgözlülüğe neden olur. O kişi nerede olursa olsun işleri olgunlaşır ve olgunlaşan işler kendi başına bela olur, bu yaşamda veya gelecekte mutlakla olur.

Keşişler, bir insanın işlediği işler nefretle yapılmışsa bundan nefret türer; işler nefretten kaynaklanır, nefrete neden olur. O kişi nerede olursa olsun işleri olgunlaşır ve olgunlaşan işler kendi başına bela olur, bu yaşamda veya gelecekte mutlakla olur.

Keşişler, bir insanın işlediği işler tutkuyla yapılmışsa bundan tutku türer; işler tutkudan kaynaklanır, tutkuya neden olur. O kişi nerede olursa olsun işleri olgunlaşır ve olgunlaşan işler kendi başına bela olur, bu yaşamda veya gelecekte mutlakla olur.

Keşişler, bu bir tohuma benzer; verimli ve ekime hazırlanmış bir toprağa ekilen, rüzgârdan, sıcağdan etkilenmeyen bir tohuma; uygun mevsimde yağın yağmurlar sonucunda bu tohum büyüyüp gelişecek, açılıp saçılacaktır. İşte tıpkı bunun gibi Keşişler, bir kişinin yaptıkları ağgözlülükle yapılmışsa ondan ağgözlülük doğar, ağgözlülükten kaynaklanır, ağgözlülüğe neden olur. O kişi nerede olursa olsun işler kendi başına bela olur, bu yaşamda veya gelecekte mutlakla olur.

İşte keşişler, nefretle yapılan işler nefret doğurur, tutkuyla yapılan işler tutku doğurur. Bunlar olgunlaştığı zaman nerede olursa olsun, bu yaşamda veya gelecekte mutlakla başına

bela olur.

İşte işlerin yarattığı üç durum budur.

Anguttaranikāya III, 129:

Keşişler üç şey gizlice yapılır, açıkça yapılmaz. Nedir o üç şey? Kadınlar gizlice davranır, açık davranmaz ey keşişler. Brahmanların sihirleri gizlidir, açık değildir. Yanlış öğretiler gizlidir açık değildir. İşte Keşişler bu üç şey gizlice yapılır, açıkça yapılmaz.

Keşişler üç şey açıkça parlar, gizli değildir. Nedir o üç şey? Ay, keşişler, açıkça parlar, gizli değildir. Güneş, açıkça parlar, gizli değildir. Buddha'nın kurduğu örgütün dini ve öğretisi açıkça parlar, gizli değildir. İşte keşişler, bu üç şey açıkça parlar gizli değildir.

V) KHUDDAKANİKĀYA:

Küçük parçaların birleşmesinden oluşan bu kolleksiyon, beşinci Nikāya olarak kabul edilir. Bu birikimler içinde, kısa birtakım eserlerin yanı sıra, Pali kanunlarından en genişlerinin bir kaçıını da bulabiliriz. Sık sık tekrarlanmış önemli bir suttada, Buddha dinini gelecekte bekleyen tehlikelerden biri olarak onun derin felsefesinin gelecek nesiller tarafından anlaşılacak olması gösterilmiştir. Bu tahmin Khuddanikāya'ya bakılarak yapılmış olsa gerek, çünkü bu kolleksiyon şiirsel örnekler, güzel sözler, şarkılar, nakaratlar, peri masalları ve hayvan masalları içerir. Bu eserin tamamlanması daha geç bir tarihte olmuştur ve parçalar, kimisi daha erken kimisi daha geç olmak üzere birbirinden farklı zamanlarda oluşturulmuştur. Öte yandan içinde en eski Buddhist şiirinden örnekler de vardır. Bunlar Hint şiir sanatının en önemli örneklerindendir. Khuddanikāya günümüze, Seylan Buddhistlerinin el yazmalarının sayesinde ulaşmıştır. Onbeş kitaptan oluşur. Bunlar sırasıyla şunlardır:

1) Khuddakapāṭha: "Küçük Ezberler." Bunlar dokuz küçük metin derlemesidir. Dine yeni katılan rahip adaylarının herseyden önce bu küçük duaları ezberlemeleri gerekirdi. Daha sonra diğer metinlere geçerlerdi.

2) Dhammapāḍa: "Dinsel Cümleler." Buddhist eserler içinde en bilinen ve en uzun olan eserlerden bir tanesidir. Birçok Avrupa diline çevrilmiştir. İsmi "Erdem Yolu" veya "Dhamma Adımı" gibi anımlara gelir. Seylan'da dine yeni giren her insan bu eseri ezberinden okur. Buddhist rahipler vaazlarında Dhammapada cümlelerini kullanırlar. Bunlar, Buddhist etik öğretisinin toplandığı bir antoloji kitabıdır. 423 cümle vardır ve bu cümleler 10 veya 20 civarında gruplar halinde bölümler (vagga) oluştururlar. Vaggaların biçimi ve konusu, derleyene aittir. Buddha'nın aydınlanmaya erdikten sonra söylediği birçok güzel söz bu burada bulmak mümkündür. 26 Vagga'dan oluşur: 1) İkiz Cümleler, 2) İçtenlik, 3) Düşünce, 4) Çiçekler, 5) Aptal Kişi, 6) Akıllı Kişi, 7) Kutsallık, 8) Binler, 9) Köti, 10) Eziyet, 11) Yaşlılık, 12) Öz, 13) Dünya, 14) Buddha, 15) Mutluluk, 16) Zevkler, 17) Öfke, 18) Kirlilik, 19) İyiler, 20) Yol, 21) Karşık Kontular, 22) Cehennem, 23) Fil, 24) Susuzluk, 25) Bhikkhu, 26) Brāhmana.

Son bölümden bir önceki, Buddhist dilenci rahibin (Bhikkhu) nasıl olması gerektiğini açıklar. En sonuncu bölümün Brāhmanlara ayrılmış ise şaşırtıcı değildir. Çünkü eski inançlara bağlı çileci ve din adamlarını yeni inanca bağlamak için son bir uyarı, son bir çabadır bu.

Dhammapada'da öz Buddhist düşüncesini bulmak mümkündür. Örneğin: "Nefret hiçbir zaman nefrete yok edilemez; nefret sevgiyle yok edilir. Bu ölümsüz bir kanundur" (I, 5).

Bir başka örnek: "Savaşa eğitilmiş fili sürerler, kral eğitilmiş file biter. İnsanlar içinde de en iyisi, kötü sözlerle dayanan eğitilmiş insandır" (XXIII, 321).

Veya: "Bu dünyayı bir hava kabarcığı, bir serap gibi düşün; dünyayı böyle gören kişiyi ölüm görmez" (XIII, 170).

Dhammapada'nın tamamı, bu bölümün sonunda verilmiştir.

3) Udāna: "Özlü Sözler" birikimi olan düzyazı ve şiirsel anlatımlardır. Eser, herbiri 10 sutta içeren 8 Vagga'dan (Bölüm) oluşur. Suttalar genellikle Buddha zamanında olmuş kısa bir öykü anlatırlar ve öykünün sonunda Buddha, bunun anlamını açıklayarak özlü sözü söyler. Udāna sözcüğü "ıçrahatlatan nefes, gönül rahatlığı" veya "dinsel açıklama" anlamlarına gelir. Bazı suttalar önemsiz hatta komik anlatımlar içerir; fakat önemli ve ciddi anlatımlarda gerçek Buddha düşüncesini buluruz. Udāna'dan örnek (VI, 4):

Bir keresinde birtakım Brahmanlar ve çileciler bir araya gelmiş tartışıyorlardı. Bazıları "dünya ölümlü" diyordu, bazıları da "dünya ölümsüz" diyorlardı. Bir kısmı "dünya sonlu" diyor, bir kısmı ise "dünya sonsuz" diye iddia ediyordu. Bazıları "beden ayrı ruhu ayrı" derken bir başka grup "beden ve ruh ayrı" diye söylüyordu. Bir grup "insan ölümden sonra mükemmelliğe ulaşır" derken bir diğer grup "hayır insan ölümden sonra mükemmelliğe erişmez" diyordu. Sonunda tartışma didişmeye döndü ve taraflar birbirlerine kınıcı sözler söylemeye başladılar. Keşişler bu tartışmayı Buddha'ya anlattılar, Buddha da onlara şu kısa öyküyü anlattı:

"Bir zamanlar kralın biri, doğuştan kör olan birçok insanı bir araraya toplamıştı. Kral onların toplandığı yere bir fil getirilmesini emretti. Fil getirildi ve kör insanların bazılarının başına, bazılarının kulağına, bazılarının dışlarına, bazılarının hortumuna, bazılarının kuyruğuna ellediler. Sonra kral onlara "fil neye benziyor?" diye sordu. Filin kafasına dokunanlar "fil bir kaba benziyor" dediler. Filin kulağına dokunanlar "fil bir yelpazeye benziyor" dediler. Filin dişine dokunanlar "fil bir saban demiri-

ne benziyor" dediler. Filin hortumuna dokunanlar "fil bir saban sapına benziyor" dediler. Filin kuyruğuna dokunanlar da "fil bir çalı süpürgesine benziyor" dediler. Büyük bir gürültü koptu. Her biri "fil budur bu degildir diye bağınıyordu ve birbirleriyle çekişip kavgaya ediyorlardı. Kral da bu durumdan memnun, fazlasıyla eğleniyordu."

Buddha: "İşte bunun gibi brahmanlar ve çileciler de 'bu gerçektir, bu gerçek degildir' diye gerçeğin sadece bir yönünü görek birbirleriyle çekişiyorlar" diye konuşmasını tamamlamış.

4) Itivuttaka: "Buddha Dedi Ki Konuşmaları". 112 kısa parçadan oluşur. Bunların hemen hemen yarısında bir fikir önce düzyazıyla kısaca açıklanır, sonra aynı fikir şiirle tekrarlanır. Hemen bütün parçalar kısadır. Düzyazı olsun şiir olsun hepsinde dil sade, doğal ve gösterişsizdir. İncelikli benzetmeler nadirdir ama bazen çok güzel benzetmeler yapılır. Örneğin dindar dilencilere sadaka dağıtan cömert adam, suyunu hem tepelere hem vadilere boşaltan yağmur bulutuna benzetilmiştir (No: 75). Duyular iyi korunması gereken kapılardır (No: 28-29). Buddha kendini kıyaslanmaz bir şıfacı ve cerrah, keşişlerini de çocukları ve mirasçıları olarak adlandırır (No: 100). No: 92'de Buddha şöyle söyler: "Eğer bir keşiş benim elbisemin kenarından tutup beni adım adım izlese, o keşiş ağçöz, tutku dolu, kötü niyetli vs. ise benden çok uzakta demektir, ben de ondan çok uzaktayım. Öte yandan eğer bir keşiş benden çok uzakta yaşasa, ağçöz, tutku, kötü niyetli vs. olmadığı sürece bana çok yakın demektir, ben de ona çok yakındır."

5) Suttanipāta: "Konuşmalar Kitabı". Beş bölümden oluşur: a. Uragavagga, b. Çūlavagga, c. Mahāvagga, ç. Atthakavagga, d. Pārāyanavagga. İlk dördü 54 küçük şiirsel parça içerir. Sonuncu bölüm ise 16 kısa parçadan oluşan bağımsız bir eser gibi durur. Suttanipāta'nın Suttalannın bir kısmı, Buddhizmin

başlangıç günlerine kadar geri gider. Bu seri, Dhammapada'dan sonra, Buddhist kitaplar içine en çok aktarılmış olan eserdir. Suttalarda kullanılan bütün edebî üsluplar, eski Brahman edebiyatı üsluplarıdır. Bazı suttalarda (II, 7: III, 7: III, 9... gibi) gerçek Brahman'ın, tanrıların tapınan, kurban sunan, çile dolduran insan yerine, doğru sözlü, iyi ahlaklı, canlı öldürmeyen bir kimse olduğu söylenir. Benzeri konu Dhammapada'nın son bölümünde işlenmiştir. Kasibharadvāca Sutta'da (I, 4) brahman çiftçi Bharadvāca, Buddha'nın çalışmadığı için yemek yemeye hakkı olmadığını söyler. Buddha ise "inançının tohum, kendini kontrolün yağmur, bilgeliğin boyunduruk ve saban, utanma duygusunun saban direği, aklın bağı ipi, düşünceliğin de saban sapı ve keçi" olduğunu söyleyerek, bu şekilde yapılan çiftçiliğin ölümsüz meyveler vereceğini söyler ve brahmanı Buddhist olmaya ikna eder.

Dhaniya Sutta, Khaggavisāna Sutta ve başka ilginç suttalar bu bölümün sonunda, Dhammapada'dan sonra verilmiştir.

6) Vimānavatthu: "Göksel Sarayların Öyküleri". Bu eserde, Moggalāna tarafından bir göksel yaratıcı, bu ihtişamlı göksel sarayı (vimāna) nasıl kazandığı sorulur. Göksel yaratık yaratı olarak bunu önceki doğuşlarında yaptığı iyi şeyler sonucunda kazandığını anlatır.

7) Petavatthu: "Hayalet Öyküleri". Peta, Sanskrit dilindeki Preta sözcüğünün Palicesidir ve "ölümüş bir kişinin yeryüzünde dolaşmakta olan ruhu"dur. Bu eserde, Nārada veya bazen bir başkası tarafından bir Preta'ya, kötü talihinin nedeni sorulur, o da kısa birkaç cümle ile açıklar.

8) Theragāthā: "Din Büyüklerinin Şarkıları". Bunlar, Rigveda ilahilerinden Kalidāsa ve Amaru gibi şairlere kadar olan devrede görülen en güzel dinsel lirik şiirlerdendir. 107 şiir 1279

beyitte (Gāthā) toplanmıştır. Olasılıkla 5. yüzyılda yazılmışlardır. Theraların anlattığı yaşam öykülerini içerir. Bunların yazarı olarak gösterilen isimler güvenilir değildir. Bazı şarkıları rahipler yazmış, bazıları ise rahibeler yazmıştır.

9) Therīgāthā: "Kadın Din Büyüklerinin Şarkıları". Bunlar da aynı Theragāthalar gibidir. 73 şiir 522 beyitte (gāthā) toplanmıştır. Aynı tarihte yazılmışlardır. Bunların büyük bölümünü rahibeler yazmıştır. Rahip ve rahibeler için en önemli şey, aklın huzuru, tutkunun, nefretin, tensel zevklerin yok edilmesidir ve en yüksek amaç olan Nirvāna'ya erişmektir. Buddhist ahlak idealleri, dört soylu gerçek, bütün canlılara merhamet, şiddetsizlik, kendini kontrol etme anlatılır ve bunlar rahip ve rahibelerin kişisel deneyimleri açısından öne sürülürler. Bu şarkı ve beyitlerin bir kısmı diğer dört Nikāya'dan, Dhammapada ve Suttanipāta'dan alınmıştır.

10) Cātākala: "Bodhisatta Öyküleri" veya "Buddha'nın Önceki Yaşamlarının Masalları". Bunlar, sayıları 550'yi bulan masallardır ve Khuddakanikāya içine dahil edilmişlerdir. Buddha aydınlanmaya kavuşana kadar bir Bodhisatta (Skr. Bodhisatva) idi, yani aydınlanmak üzere olan kişi. Bütün masallar onun bu aşamadaki haliyle ilgilidir ve hepsi de "filancanın zamanında, Bodhisatta, filancanın karında yeniden doğmuştu" diye başlar (Örnek: Brahmadatta Benares'te hükümdarlık sürerken Bodhisatta bir filin karındaydı... gibi). Buddhistler, Hint geleceğine uyarak böyle peri masalı ve hayvan masalı türünde masallar uydurmak zorunda kalmışlardır. Cātakaların büyük bir kısmı, Hintlilerin çok sevdiği düzyazı ve şiir karışımıyla yazılmıştır. Kitabın tamamı 22 bölümdür (Nipāta) ve birinci bölümde 150 öykü vardır; bunların her birinde bir mısra bulunur. İkinci 100 öykü vardır ve her birinde iki mısra bulunur. Üçüncü 50 öykü vardır, her birinde üç mısra bulunur. Bu

böyle böyle, öykü sayısı azalıp mısra sayısı artarak devam eder.

Bazı Cātākalar çok eski olup Buddhist geleneğe uygun bir yapı gösterirler; bunlar I.Ö. 2-3. yüzyıllara aittirler. Bunları Bharhut ve Sañçī'deki Buddhist Stupaların üzerindeki Cātaka öykülerini resmeden rölyeflerden anlıyoruz. Daha sonra yazılan çok sayıdaki düzyazı masallar Miladi döneme aittir.

Cātakalar çeşitli formlar gösterirler: 1. Fabl türü, peri masalı türü veya vecize türü düzyazı, şiir karışık biçim, 2. Baladlar: a-diyalog tarzı, b-diyalogla düz anlatım karışık, 3. Düzyazı başlayıp şiir devam eden uzun anlatımlar, 4. Bir konuda söylenenlerin derlenmesi, 5. Düzenli destansı parçalar.

Cātakaların içeriğini de şu şekilde sayabiliriz: 1) Hayvan masalları, 2) Peri masalları, 3) Kısa fıkralar, gülmeye öyküler, şakalar, 4) Roman gibi yazılar, 5) Ahlakal öyküler, 6) Deyişler, 7) Dinsel efsaneler.

Örnekler:

Cātaka No 193:

Bir adam bir keresinde karısının hayatını kendi kanundan içirerek kurtarmıştır. Kadın ise, her nasılsa, sakat ve kötü kalpli bir adama aşık olur. Kadın sevdiği adama kavuşabilmek için kocasını bir tepeden aşağı yuvarlar. Fakat bir kertenkele adamın hayatını kurtarıp ve adam garip bir yoldan kral olur. Edindiği yeni mevki sayesinde sadakatsiz kansı ile aşğını yeniden görmek fırsatına kavuşur ve onları cezalandırır.

Cātaka No: 240:

Kral çok zorba biridir. Ötünce bütün Benares sevinir, bir tek kapı bekçisi ağlar. Bodhisatta ona bunun nedenini sorar. Adam der ki: "Ben kral öldüğü için ağlamıyorum, çünkü o sara ya girip çıkarken kafasıyla bana sekiz kez balıoz gibi vurdu. Şimdi korkarım aynısını öbür dünyada, oranın bekçisi Yama'ya yapacak. Yama da onu dünyaya geri gönderecek, o da gene

bana sekiz vuruş yapacak, onun için ağlıyorum." Bodhisatta, adamı şu sözlerle yatıştırır: "Ölü insan asla geri dönmaz; o yaktı, odun yığını suyla söndürüldü ve geri kalanın üstüne toprak atıldı, o yüzden asla geri gelmez."

Cātaka No 527:

Bir kral, ordu komutanı Ahipārika'nın güzel karısına bir görüşte aşık olur. Ancak onun başkasıyla evli olduğunu anlaşıncı, onu elde edemeyeceği için bunalıma girer ve duygularını ağlayarak açığa vurur. Karısını çok sevmekte olan Ahipārika, kralın aklını yitmesinden korkarak, karısını ona vermek ister. Ancak kral günah işlemek istemez ve bu teklifi geri çevirir. Kral ile ordu komutanı arasında olağanüstü derecede dramatik bir konuşma geçer. Birbirleriyle soyluluk yarışa yaparlar ama sonunda erdem galip gelir ve kral bu isteğini tamamen bastırır.

Cātaka No 352:

Bir adam babasının ölümünden dolayı, avutulamaz ölçüde perişandır. O sırada adam oğlunu ölmüş bir öküzle ot ve su verirken görür. Adam, haliyle oğlunun delirdiğini düşünür; oğlan ise babasına der ki: "Bunun hiç olmazsa bir başı, ayakları ve kuyruğu var, öküz kalkıp bu verdiklerini alabilir. Ama büyük babamın ne başı, ne elleri ve ayakları var. Asıl sen sürekli babam için ağlamakla deli gibi görünüyorsun." Bunun üzerine babam rahatlar ve ağlamayı keser.

11) Niddesa: "Açıklama". Mahaniddesa "Uzun Açıklama"dır ve Atthakavagga'yı açıklar, Çullaniddesa "Kısa Açıklama"dır ve Khaggavisāṇasutta'yı açıklar. Niddesa bize eski zamanlarda kutsal metinlerin derslerde nasıl açıklandığını gösterir. Gramatik ve sözlüksel açıklamaların yanı sıra önemli teknik ifadeler de vardır.

12) Paṭisambhīdāmagga: "Analiz Yolu". Üç büyük bölümü vardır ve her biri Buddhist öğretinin on önemli yönünü konu edinir. (I, 1) 73 çeşit bilgi sayar, (I, 3) düşünceyi sağlamlaştırmak için nefes düzenlemeyi anlatır, (II, 2) dört soylu gerçekten söz eder, (II, 4) tüm yaratıklara duyulan sevgiden ve (III, 2) ermişlerin sahip olduğu olağanüstü güçlerden bahseder. Bunlar soru-cevap şeklindedir.

13) Apadānalar: "Kahramanca İşler". Bunlar da Cātakalar gibi Buddhist masalları anlatan geniş kitaplardır. Cātakalar Buddha'nın önceki yaşamlarını anlatıyordu; Apadānalar ise bir ermiş veya Arhat'ın yaşamını anlatır. Bu nedenle bunlara "ermişlerin efsaneleri" diyebiliriz. Bütünüyle düzyazıyla yazılmışlardır. Buddhāpadāna ile başlar. Bu bölüm Buddhaları över. Sonraki bölüm Paṇḍekabuddhaları öven bölümdür. Burada bir gergedan gibi yalnız yaşamak gerektiği söylenirken, araya Khaggavisāṇasutta (Gergedanın Boynuzu Suttası, Suttanipāta I, 3) sokulur. Eserin asıl bölümü Thera Apadāna'dır, yani "Din Büyüklüklerinin Şanlı İşleri". Bu 55 bölümdür ve her biri 10 Apadāna içerir. Sonraki bölüm Therā Apadāna, "Kadın Din Büyüklüklerinin İşleri"dir ve her biri 10 Apadāna içeren 4 bölümü vardır. Apadānalar, Khuddakanikāya'nın en eski eserlerindendir.

14) Buddhavaṃsa: Khuddakanikāya'nın en kısa kitaplarından biri budur. Bu kitap, dünyanın son 12 çağında Gotama Buddha'dan sonra ortaya çıkmış 24 Buddha'yı anlatır. Bir giriş bölümünden sonra 24 Buddha'dan bir bir söz eden bölüm gelir. Buddha'nın 26. bölümde verdiği otobiyografi, bir tür tarih kitabı gibidir. Bitiş bölümünde Buddhaların bir listesi verilir. Buddhavaṃsa'nın yorumcusu, kitabın bizzat Gotama Buddha tarafından oluşturulup açıklandığını söyler.

15) Çariyāpitaka: Khuddakanikāya'nın son kitabıdır. Bunlar düzyazı şeklinde 35 Cātaka benzeri birikimlerdir ve Pāra-

mitā'yı, yani "mükemmelliği" vurgularlar. Bütün öyküleri anlatanın Buddha olduğu öne sürülür. Öykülerin çoğu Cātakalar'da da görülür. Ancak öyküler tahrif edilmiş bir haldedir. Örneğin maymun ile timsah masasında (Cātaka 208) hayvanlar birbirlerine yalan söylemekteyken, Çariyāpitaka'da hiç yalan söylemezler ve bu şekilde masanın bir anlamı kalmamış olur. Bu tür Pāramitālar Buddhist kanunlarının ve Buddha inancının ilk devrelerinde hiç görülmezler. Bunlar daha sonraki tarihlerdeki eklemelerdir.

DHAMMAPADA



I. BÖLÜM: YAMAKAVAGGA (KIZ BEYTLER BÖLÜMÜ)

- 1- Bizim olan herşey düşüncelerimizin sonucundadır; düşüncelerimizde kurulur, düşüncelerimizde oluşur. Eğer bir kimse kötü düşünce ile konuşur veya davranırsa onu, tıpkı kağıdı çeken bir öküzü tekerleğin izlemesi gibi, acı izler.
- 2- Bizim olan herşey düşüncelerimizin sonucundadır; düşüncelerimizde kurulur, düşüncelerimizde oluşur. Eğer bir kimse temiz düşünce ile konuşur veya davranırsa onu, tıpkı asla ayrılmayacak bir gölge gibi, mutluluk izler.
- 3- "O beni incitti, o beni dövdü, o beni yendi, o beni soydu" gibi düşünceler besleyen kişi asla nefretten kurtulamaz.
- 4- "O beni incitti, o beni dövdü, o beni yendi, o beni soydu" gibi düşünceler beslemeyen kişiyi nefret terk eder.
- 5- Çünkü nefret, hiçbir zaman nefretle yok edilemez; nefret sevgi ile yok edilir: Bu ölümsüz bir kanundur.¹

¹ na hi verena verēhi sammāzēdha kuḍḍaṇaṇa, averena ca sammānēssa dhammo suṇantano.

- 6- İnsanlar burada bir sona ermemiz gerektiğini bilmiyorlar; bunu bilenlerin ise tartışmaları bir an önce sona erer.
- 7- Sadece zevk arayarak yaşayan, duyuları kontrolsüz, aşırı yemek yiyen, başboş, dayanıksız kişiyi Ayartıcı Mâra, tıpkı zayıf bir ağacı rüzgârın harap etmesi gibi harap eder.
- 8- Zevk aramaksızın yaşayan, duyuları kontrollü, ılımlı yemek yiyen, inatçı ve dayanıklı kişiyi, nasıl ki kayalık bir dağa rüzgâr birşey yapamazsa, Mâra da hiçbir şey yapamaz.
- 9- Sari elbiseyi² giymek isteyen kişi eğer kendisini günah-tan arındırmamışsa, gerçeğe ve ölçülü olmaya gözlerini kapıyorsa, sarı elbise giymesinin hiçbir anlamı yoktur.
- 10- Buna karşılık, kendini günah-tan arındırmış, iyi niteliklerle donanmış, ölçülü ve gerçekçi kişi, gerçekten sarı elbise giymeye layıktır.
- 11- Gerçeği gerçek olmayan zannedenler ve yalancı gerçek olarak görenler, asla gerçeğe ulaşamazlar, sadece boş istekler peşinde koşarlar.
- 12- Gerçeği gerçekte, yalancı yalanda görenler ise, gerçeğe ulaşırlar ve doğru istekleri izlerler.
- 13- Damı basit yapılmış bir eve yağmur dolması gibi, derin düşünmeyen bir beyne de tutku öyle dolar.

² Kâśāva, Buddhist rahiplerin giydiği sarı renkli elbisedir ve burada "Buddhist olmak isteyen" anlamında kullanılmıştır.

- 14- Damı sağlam yapılmış bir eve yağmur nasıl girmezse, tıpkı bunun gibi, derin düşünen bir beyne de tutku asla giremez.
- 15- Kötü işleyen hem bu dünyada hem de ötesinde³ keder içinde yaşar. Kendi yaptıklarının kötü sonucunu görerek kederlenir ve cezası çıkar.
- 16- Erdemli insan ise hem bu dünyada hem de ötesinde, her ikisinde de sevinçle yaşar. Kendi yaptığı işlerin temizliğini görece hoşnut olur ve sevinç duyar.
- 17- Kötülük işleyen hem bu dünyada hem de gelecektekinde, her ikisinde de acı çeker. Yapmış olduğu kötülüğü düşündüğünde acı çeker, kötü yola giderek daha çok acı çeker.
- 18- Erdemli insan hem bu dünyada hem de gelecektekinde, her ikisinde de mutludur. Yaptığı iyilikleri düşündüğünde mutlu olur; iyi yola giderek daha çok mutlu olur.
- 19- Düşüncesiz insan, din kanununun büyük bir bölümünü ezberleyiyor fakat yerine getirmiyorsa, din adamlığından hiç nasibini alamamıştır; o sadece başkalarının ineklerini sayan bir çobana benzer.
- 20- Öte yandan kanunu izleyen, din kanunlarının sadece küçük bir bölümünü bilmesine rağmen, tutku, kin ve budalalıktan vazgeçerek gerçek bilgiye ve akıl huzuruna sahip olan kişi, ne bu ne de öteki dünya için bir endişe duyar; işte bu kişi din adamlığından nasibini almış demektir.

³ "idha soçeti peçça soçeti". İdha "Bu dünya", peçça "Öbür dünya" demektir. Aslında Buddhist düşüncesinde bildiğiniz anlamda bir "Öteki dünya" kavramı yoktur.

II. BÖLÜM: APPAMĀDAVAGGA (İÇTENLİK BÖLÜMÜ)

- 21- İçtenlik, ölümsüzlüğün (Nibbāna) yoludur, kayıtsızlık ise ölümün yolu! Çabalayan kişiler ölümsüzdür, düşünmeyen kişiler ise zaten ölmüş demektirler.
- 22- Bunu açık bir biçimde anlamış ve içtenliklerini geliştirmiş kişiler, bu içtenlikle mutlu olurlar ve soyluların bilgisinden sevinç duyarlar.
- 23- Böyle düşünen, dayanıklı ve her zaman büyük güçlere sahip bilge kişiler, en yüksek mutluluk olan Nibbāna'ya kavuşurlar.
- 24- Eğer ciddi bir kişi kendi kendini uyandırdıysa, eğer savsakçı değilse, davranışları safsa, saygılı davranıyorsa, eğer kendini kontrol altında tutabiliyorsa ve din kurallarına göre yaşıyorsa, işte bu kişinin onuru çok büyüyecektir.
- 25- Kendini uyandırmayla, içtenlikle, kendini tutma ve kontrol ile bilge kişi kendine hiçbir tufanın boğamıyacağı bir ada oluşturabilir.
- 26- Budalalar boş şeylerin peşinden gider. Bilge kişi ise içtenliği en büyük mücevheri olarak korur.
- 27- Boş şeylerin, aşk ve şehvet zevkinin peşinden gitme! İçten olan ve çok düşünen kişi daha çok zevk elde eder.
- 28- Bilgili kişi içtenlikle boş şeyleri bırakıp bilgeliliğin doruklarına ulaştığında budalalara tepeden bakar: Kederden uzak olarak keder dolu yıllara bakar, tıpkı dağda oturan

- birinin ovada oturan bir kimseye baktığı gibi!
- 29- Düşüncesizlerin arasında düşünceli, uyuyanların arasında uyanık olan bilge kişi, herkesi geride bırakarak bir yarıcı gibi ilerler.
- 30- Bu içtenlik Maghavā'yı⁴ tanıların kralı yaptı. İnsanlar içtenliğe dua ederler; düşüncesizlik her zaman için kusurdur.
- 31- İçtenlikle mutlu olmuş, düşüncesizliğe korku ile bakan bir Bhikkhu, büyük küçük bütün engelleri yakarak bir ateş gibi ilerler.
- 32- Düşünmeyle mutlu olmuş, düşüncesizliğe korkuyla bakan bir Bhikkhu sahip olduğu mükemmel durumu kaybetmez; o Nibbāna'ya yaklaşmıştır.

III. BÖLÜM: ÇİTTAVAGGA (DÜŞÜNCE BÖLÜMÜ)

- 33- Ok yapıcısı okunu doğru yapar; bilge kişi ise çırpınan, düzensiz, koruması ve egemenliği güç olan düşüncesini doğru hale getirir.
- 34- Sulak vatanından alınıp kuru bir yere atılan balık gibi, düşüncemiz de Ayartıcı Māra'nın egemenliğinden kurtulmak için çırpınır.
- 35- Egemenliği zor olan kararsız, oraya buraya koşan aklı eğitmek iyidir; eğitilmiş beyin mutluluk getirir.

4 Maghāva, tıran Indra'dır. Buddhiizm'de tanrı olmadığı halde burada Vedik dönemin en büyük tanrısının adını geçmesi, eski dönemin etkisini göstermektedir.

- 36- Bilge kişi düşüncelerini uyanık tutmalı, çünkü onları sezmek zordur, çok beceri ister; onlar ne duyarsa oraya koşarlar. İyi korunan düşünceler mutluluk getirirler.
- 37- Akıl bedensiz olarak tek başına hareket edip uzaklara gitmekten ve kalp odacığında gizlenmekten sakındıran kişiler, ayartıcı Māra'nın bağlarından kurtulmuş olacaktırlar.
- 38- Eğer bir kimsenin inancı kararsızsa, o kişi gerçek kanunu bilmiyorsa, huzur içindeki kafası alt üst olmuşsa, bilgisi asla mükemmel olmayacaktır.
- 39- Eğer bir kimsenin düşünceleri dağınık değilse, akı karışık değilse, iyi ve kötü düşünmeye bir son vermişse⁵ tektikte olduğu sürece onun için korku söz konusu değildir.
- 40- Bu beden bir kavanoz gibi kırılabilir olduğunu bilerek ve düşüncesini bir kale gibi sağlam tutarak kişi, Ayartıcı Māra'ya bilgi silahı ile saldırmalı; onu ele geçince de gözaltında tutmalı ve asla gevşememelidir.
- 41- Pek yakında! Şu zavallı beden, tıpkı yararsız bir ağaç kü-tüğü gibi toprağa devrilip gidecek.
- 42- Bir kinci bir kinciye, bir düşman bir başka düşmana, yanlış yönlendiren akıl da kendi kendisine büyük zarar verir.
- 43- Ne anne, ne baba, ne de herhangi bir akraba, insana iyi

5 Puñhapāpāhānassa "iyi ve kötü düşünmeye son vermek" demek. İşte Buddha düşüncesinin anlaşılmasını zorlaştıran açıklamalardan biri dahası!

yönetilen bir akıldan daha fazla yararlı olabilir.

IV. BÖLÜM: PUPPHAVAGGA (ÇİÇEKLER BÖLÜMÜ)

- 44- Kim bu dünyaya, ölümlerin efendisi olan Yama'nın dünyasına ve tanıların dünyasına⁶ karşı galip gelecek? Akıllı kişinin doğru çiçeği bulması gibi, erdemin sadelikle gösterilmiş yolunu⁷ anlayacak olan kimdir?
- 45- Mürüt, bu dünyaya, ölümlerin efendisi olan Yama'nın dünyasına ve tanıların dünyasına karşı galip gelecektir. Akıllı kişinin doğru çiçeği bulması gibi, mürüt de erdemin sadelikle gösterilmiş yolunu anlayacaktır.
- 46- Bu beden bir köpük gibi geçici olduğunu bilen, onun bir serap gibi asılsız olduğunu anlayan kişi, Māra'nın çiçek uçuş okunu kırarak ve asla ölüm kralını görmeyecektir.
- 47- Ölüm, uyanmamış aklıyla çiçek toplamakta olan bir insanı, tıpkı uyuyan bir köyü sellerin sürtüklemesi gibi, sürükler götürür.
- 48- Ölüm, akı karışmış olarak çiçek toplamakta olan bir insana, zevklerine doyamadan boyun eğdirir.
- 49- Tıpkı annin çiçeğe zarar vermeden, rengine, dokusuna dokunmadan özünü alıp gitmesi gibi, aziz kişi de köyünde öyle yaşamalı.
- 50- Ne başkalarının sapıklıklarına, ne de onların işlenmiş ve-

6 Yamaloka, Devaloka: Yama'nın Dünyası, Tanrıların Dünyası.
7 Dhammapadam südestam.

ya işlenmemiş günahlarına önem vermeli; bilge kişi kendi kötülüklerine ve savsaklıklarına dikkat etmelidir.

- 51- O kişiye göre güzel fakat meyve vermeyen sözler, rengârenk ama kokusu olmayan görkemli bir çiçek gibidir; o bu sözlerle göre davranışlarını düzenlemez.
- 52- Buna karşılık güzel ve meyve veren sözler, rengârenk ve mis gibi kokan çok güzel çiçek gibidir; o kişi davranışlarını ona göre ayarlar.
- 53- Bir çiçek yığınından pek çok çeşit çelenk yapılabildiği gibi, bir kere doğduktan sonra bir ölümlü tarafından da pek çok iyi işler başarılabılır.
- 54- Ne çiçeklerin kokusu, ne de sandal ağacının ne de Tagara ve Mallikā çiçeklerinin kokuları rüzgâra karşı gidebilir; fakat iyi insanların kokusu rüzgâra karşı bile gider; iyi kişi her yana yayılır.
- 55- Sandal ağacı, Tagara, nilüfer çiçeği veya Vassiki gibi güzel kokulanan arasında erdemlin kokusu hepsinden üstündür.
- 56- Değersiz olan, Tagara ve sandal ağacından gelen kokudur; erdem sahiplerinden gelen koku ise en yüksek tanılara⁸ kadar çıkar.
- 57- Düşüncesizlikle yaşamayan ve doğru bilgiye doğru öz-gürleşmiş böyle erdemli kişilerde Ayartıcı Mâra asla kendine yol bulamaz.
- 58-59- Anayolu saran çöpyığının üzerinde güzel koku ve ze-

8 silavatam gandho vâti devesu uttamo.

rafetle yetişen zambak gibi, saçmasapan kişilerin arasında tamamen aydınlanmış Buddha'nın müridi bilgisiyle, dünyaya bağlı kör kişinin üzerinde parlayarak öne çıkar.

V. BÖLÜM: BĀLAVAGGA (APTAL BÖLÜMÜ)

- 60- Uyanık kişi için gece uzundur; yorgun kişi için yol uzundur; gerçek Dhamma kanununu bilmeyen budala için ise yaşam uzundur.
- 61- Eger bir gezgin, kendinden daha üstün veya kendine eşit bir başkasıyla karşılaşmazsa onu yalnız yolculuğunda tek başına bırakmalı; bir budalanın arkadaşı yoktur.
- 62- Aptal kişi "bu oğullar benim, bu zenginlik benim" gibi düşüncelerle kendine acı çektirir. Oysaki kendi kendisinin bile sahibi değildir, kaldı ki oğulların ve zenginliğin sahibi olsun!⁹
- 63- Aptallığını bilen aptal kişi hiç olmazsa bu yönüyle akıllıdır. Kendini akıllı sanan aptal ise gerçekten bir aptaldır.
- 64- Eger bir aptal, akıllı bir kişiyle bütün ömrü boyunca bile arkadaşlık etse, onun gerçeği anlaması, kaşığı çorbadan tat alması kadmardır.
- 65- Eger akıllı kişi bilge kişiyle bir dakika bile arkadaşlık etse, tıpkı dilin çorbanın tadını hemen alması gibi, gerçeği süratle kavrar.
- 66- Anlama fakiri aptallar, kendi kendilerinin en büyük düş-

9 puttā matthi dhanam matthi ki bālo vīhaññati
attā hi attano matthi kuto puttā kuto dhanam.

manırlar, çünkü acı meyveler taşıyan kötü işler yapırlar.

- 67- Kötü bir davranıştan sonra kişi pişmanlık duymalıdır; onun ödülünü o kişi ağlayarak, gözyaşları içinde alır.
- 68- Yok eğer iyi bir iş yapılmışsa kişi pişman olmaz; onun ödülünü de memnuniyetle ve neşeyle alır.
- 69- Hiçbir meyve vermeyen kötü işi yapan aptal kişi, onun bal gibi tatlı olduğunu düşünür; ancak iş büyüyüp olgunlaştığında kedere boğulur.
- 70- Aptal kişi isterse aydan aya Kuşa otunun sivri ucu kadar yemek yesin¹⁰, onun değeri Dhamma'yı iyi bilen kişilerininkinin onaltıda biri kadar bile değildir.
- 71- Kötü iş, yeni sağılmış süt gibidir, hemen bozulmaz; kül-ler arasında kalan bir ateşin için için yanması gibi yanarak, aptal kişiyi izler.
- 72- Bilinir hale geldikten sonra kötü iş aptala keder olarak geri döner ve onun aydınlık talihini yok eder, hatta başını parçalara ayırır.
- 73- Bırak aptal kişi sahte bir onur istesin; Bhikkulann önde geleni veya manastırın efendisi yahut diğer insanlar arasında hümet gören olmayı istesin.
- 74- "Rahip sınıfından olmayan da, dünyayı terk eden de bunu benim yaptığımı bilsin; yapılmış veya yapılmamış herşeyde bana mahkum olunlar!" İşte aptal kişi böyle

10 Onu tutan Brahmanların taş atılıyor.

düşünür; isteği ve gururu böyle artar.

- 75- Yolların biri zenginliğe diğeri ise Nibbāna'ya götürür: Buddha'nın yoldaşı olan Bhikkhu bunu öğrendiğinde, zenginlik onuru için çabalamaz, dünyadan ayrılmak için çabalar.

VI. BÖLÜM: PANDITAVAGGA (AKILLI BÖLÜMÜ)

- 76- Eger nelerden sakınılacağını gösteren, uyaran akıllı bir insan görürsen, gizli hazineleri açıklayan bu kişiyi izle; bu, onu izleyen için daha kötü değil daha iyidir.
- 77- Bırakın öğüt versin, bırakın öğretsin, bırakın uygun olmayı yasaklasın! O kişi, iynin sevgili, kötünün ise nefret ettiği kişi olacaktır.
- 78- Kötülük edenlerle, aşağılık insanlarla dost olma; erdemli insanlarla, insanların en iyileri ile dost ol.
- 79- Dhamma'yı doya doya dinleyen kişi, berrak bir zihinle, mutlu bir biçimde yaşar: Bilge kişi her zaman Dhamma'dan hoşnut olur.
- 80- Su kanalı yapanlar suyu istedikleri yöne götürür; ok yapıcıları oka şekil verirler. Marangozlar ağaç kütüklerini işler; bilge kişiler ise kendilerini biçimlendirirler.
- 81- Sağlam bir kaya parçası rüzgâr tarafından nasıl sarsılmadan durursa, bilge kişiler de ayıplama ve övgü arasında öyle sarsılmadan dururlar.

- 82- Akıllı kişiler Dhamma kanunlarını dinledikten sonra up-kı derin, dalgasız, sessiz bir göl gibi sâkin olurlar.
- 83- İyi insanlar her şart altında uyanık olarak yürürler; ten-sel zevk isteğini açıkça söylemezler; akıllı kişiler mutlu-luk veya üzüntü veren bir durumla karşılaşılklarında ne mutlu olurlar ne de üzülmürler.
- 84- Eğer gerek kendi gerekse başkaları uğruna bir kişi ne bir oğul, ne zenginlik ne de efendilik istemezse ve eğer haksız araçlarla elde edilmiş bir başını reddederse, o kişi iyi, akıllı ve erdemli bir kişi demektir.
- 85- Karşı kıyıya varanların¹¹ sayısı insanlar arasında birkaç ki-şidir; diğerleri kıyı boyunca aşağı yukarı koşuşup durur.
- 86- Ancak kendilerine Dhamma açıklandığında onu izle-yenler, her ne kadar geçmesi zorsa da, ölümün ege-menliğinin ötesine geçeceklerdir.
- 87-88- Akıllı kişi, sıradan yaşamın karanlığını terk etmeli ve Bhikkhu olmanın aydınlığını izlemelidir. Evinden evsiz-lik durumuna ulaştıktan sonra o kişi bu sâkinmiş du-rumda, yok gibi gözükken neşeyi aramalıdır; Bütün zevkleri geride bırakarak ve kendisi için hiçbir şey iste-medini! Akıllı kişi kendisini aklın her türlü sorunundan temizlemelidir.
- 89- Akıl en üstün görüş gücüyle temellenmiş, hiçbir şeye bağlanmadan, bağılıktan uzak olarak, bir özgürlük ne-şesiyle, arzulan tutulmuş, ışıkla dolu insanlar, bu dün-yada bile özgürdürler.

11 Arhat olup Nibbana'ya erişmeye başlayanlar.

VII. BÖLÜM: ARAHANTAVAGGA (ARHATLAR BÖLÜMÜ)

- 90- Yolculuğunun sonuna gelmiş kişi için artık acı yoktur; kederden vazgeçmiş, kendini her yönden özgür kılmış ve bütün engelleri aşmış kişi için acı yoktur.
- 91- Doğru düşüncelerle kendilerini yetkinleştirirler, evlerin-de dumazlar; tıpkı göllerini terk eden kuşlar gibi, on-lar da evlerini ve yurtlarını terk ederler.
- 92- Hiçbir zenginliği olmayan, sıradan şeyleri yiyerek yaşa-yan, boşluktaki kayıtsız şartsız özgürlüğü¹² algılayan in-sanlar gökteki kuşlara benzerler; onların yollarını ara-mak çok zordur.
- 93- Arzulan durdurulmuş, zevk-sefa içinde kaybolmamış, boşluktaki kayıtsız şartsız özgürlüğü algılayan kişi, gök-teki kuşlara benzer; onun yolunu anlamak zordur.
- 94-95- Tanınlar bile imrense, o kişinin duyguları, tıpkı sürücü-sü tarafından iyi yönetilen atlar gibi, baskı altına alın-mış, gururdan uzak, arzu ve şehvetten kurtulmuştur; o kişi ki görevini tıpkı toprak gibi veya bir kapı eşiği gibi sabırla yapar; o çamursuz bir göle benzer; artık onun için yeni bir doğuş yoktur.
- 96- Gerçek bilgi yoluyla özgürlüğü elde ettiğinde ve böyle-ce tam bir insan olduğunda o kişinin düşüncesi sessiz-likte; sessizlik onun sözü ve eylemidir.¹³

12 Sunnato aninmto ça vimokho. Sunnata "boşluk" (Skr. Şunyata), Aninmto "asilsız, şartsız", Vimoksha "kurtuluş, özgürlük" (Skr. Vimoksha) anlamlarına gelir ve Nib-bana'ya anlatmaya yarar.

13 Düşünce (Manam), Söz (Vācā) ve Eylem (Kamma) üçlüsü. (Skr. Manas, Vāc ve Karmam).

- 97- Herşeye inanmayan ama yaratılmamış olanı bilen¹⁴, bü-tün bağlardan kurtulmuş, yolunu şaşırtacak etkenleri yok etmiş, bütün tutkularından vazgeçmiş kişi, insanların en büyüğüdür.
- 98- Küçük bir köyde ya da ormanda olsun, denizde veya karada olsun, saygıdeğer Arhatların yaşadığı yer güzel bir yerdir.
- 99- Ormanlar sevinç doludur; dünyanın sevinç bulamadığı yerde, duygularına egemen olan kişi sevinç bulacaktır, çünkü o zevk peşinde değildir.

VIII. BÖLÜM: SAHASSAVAGGA (BİNLER BÖLÜMÜ)

- 100- Eğer bir konuşma binlerce sözcükten bile oluşsa, bu sözcükler anlamsız olduktan sonra ne yaran var; duy-masını bilen için anlamlı tek bir sözcük daha iyidir, o ki-şiyi huzura erdirdir.
- 101- Eğer bir Gāthā¹⁵ binlerce sözcükten bile oluşsa, bu söz-cükler anlamsız olduktan sonra ne yaran var; duymasını bilen için bir Gāthā'nın tek bir sözcüğü daha iyidir, o ki-şiyi huzura erdirdir.
- 102- Bir kişi, anlamsız sözcüklerden oluşan binlerce Gāthā'yı ezbere okusa ne fayda! Duymasını bilen için Dhamma-pada'nın tek bir sözcüğü daha iyidir, o kişiyi huzura erdirdir.

14 Akotanın sözcüğü "Yaratılmamış olanı bilme" anlamına gelir ve Nibbana'ya işa-ret eder. Bkz. 383. beyit.

15 Gāthā: Şiir, beyit.

- 103- Bir kişinin kendi kendini yenerek kazandığı zafer, bir başkasının savaşta bin kişiyi bin kez yenerek kazandı-ğı zaferden daha iyidir; o kişi en büyük fatihtir.
- 104-105- Bir kimsenin kendi kendini yenmesi başkalarını yen-mesinden daha iyidir; ne bir tanı, ne bir Gandhab-ba¹⁶, ne de bir Māra o kişinin kazandığı zaferi engel-leyemez; o kişi hep kendi kendini kontrol ederek yaşar.
- 106- Eğer bir kimse bin yıl her ay binlerce kurban töreni yaptırsa, öte yandan özü gerçek bilgiyi kavramış kişi bir an için bir kimseye saygı gösterse, bu saygı binler-ce yıldır yapılan kurbandan daha iyidir.
- 107- Eğer bir kimse bin yıl ormanda Agni'ye tapınsa¹⁷, öte yandan özü gerçek bilgiyi kavramış kişi bir an için bir kimseye saygı gösterse, bu saygı binlerce yıldır yapı-lan kurbandan daha iyidir.
- 108- Bir kimse bu dünyada sevap kazanmak için bütün yıl boyunca bir sunak veya adak sunsa, bütün bunların hiçbir değeri olmaz; dürtüst kişiye gösterilen saygı da-ha iyidir.
- 109- Yaşlıları her zaman selamlayan ve onlara her zaman saygı gösteren bir kişinin dört yönü gelişecektir. Bun-lar; yaşam, güzellik, mutluluk ve kuvvet'tir.

16 Skr. Gandharva. Vedalara kadar uzanan bir eskiliğe sahip bu mitolojik canlıların ve tanrıların adını geçmesi, eski düşüncelerin izlerini gösteriyor.

17 Agni "Ateş Tanrı"lar ve Veda dönemine ait olup Hinduilerin en eski tanrısıdır. Es-ki düşünce eleştiriliyor.

- 110- Derin düşünen, erdemli bir kişinin yaşadığı bir tek gün, kontrolsüz ve kötü biçimde yüz yıl yaşamış bir kişinkinden daha değerlidir.
- 111- Derin düşünen bilge kişinin tek bir günlük yaşamı, bilgisiz ve kontrolsüz yaşamış kişinkinden daha değerlidir.
- 112- Değişmez bir dayanıklılık gücüne erişmiş kişinin bir günlük yaşamı, yüz yıl yaşayan başboş ve dayanıksız kişinin yaşamından daha değerlidir.
- 113- Başlangıcı ve sonu gören kişinin bir günlük yaşamı, başlangıcı ve sonu göremeyen bir kişinin yüz yıllık yaşamından daha iyidir.
- 114- Sonsuzluk yerini gören kişinin bir günlük yaşamı, sonsuzluk yerini göremeyen bir kişinin yüz yıllık yaşamından daha iyidir.
- 115- En yüksek Dhamma'yı gören kişinin bir günlük yaşamı, en yüksek Dhamma'yı göremeyen kişinin yüz yıllık yaşamından daha iyidir.

IX. BÖLÜM: PĀPAVAGGA (KÖTÜLÜK BÖLÜMÜ)

- 116- Bir kimse iyi olanı yapmakta acele etmeli ve düşüncesini kötü olandan uzak tutmalıdır; eğer kişi iyi olanı yapmakta tembelce davranırsa, aklı kötülüğün zevkine dalar.
- 117- Eğer bir kimse bir günah işlerse, onu bir daha yapmasın; o günahı zevk almasın. Kötülüğün artması acı vericidir.

- 118- Eğer bir kimse iyi olanı yaparsa, onu bir daha yapmasın; o iyilikten zevk alsın. İyiliğin artması zevk vericidir.
- 119- Kötülük yapan, yaptığı kötülük olgunlaşana kadar bunda mutluluk görür; ancak kötülük olgunlaştığında kötülük yapan kötülüğü görür.
- 120- İyi bir kişi ise, yaptığı iyilik olgunlaşana kadar geçen günleri kötü görür. Ancak iyilik olgunlaştığı zaman iyi kişi iyi şeyler görmeye başlar.
- 121- Kimse "nasıl olsa bana zarar dokunmaz" diyerek, kötü-cük de olsa kötülük düşünmesin. Su damlalarının damlaya damlaya su kabını doldurması gibi, budala kimse de azar azar toplayarak kendini kötülükle doldurur.
- 122- Kimse "nasıl olsa bana zarar dokunmaz" diyerek, kötü-cük de olsa iyilik düşünmekten çekinmesin. Su damlalarının damlaya damlaya su kabını doldurması gibi, akıllı kimse de azar azar toplayarak kendini iyilikle doldurur.
- 123- Kişi, tehlikeli yolda az sayıda yol arkadaşıyla çok büyük zenginlikleri taşımaktan sakınan tüccar gibi; yahut yaşamı seven kişinin zehirden sakındığı gibi kötülüğün sakınsın.
- 124- Elinde yara olmayan zehire dokunabilir; yarası olmayan kişi zehirden etkilenmez; kötülük işlemeyen kişiye de kötülük etki etmez.
- 125- Eğer bir kimse zararsız, saf ve masum bir kişiye karşı bir kötülük işlerse, o kötülük, tıpkı rüzgâra karşı savrulmuş çer çöp gibi o budalaya geri döner.

- 126- Bazı insanlar yeniden doğarlar, kötülük yapanlar cehennem, dürtüst insanlar ise cennete gider; dünyasal zevklerden kurtulmuş kişiler Nibbāna'ya erişirler.¹⁸
- 127- Ne gökte, ne denizin ortasında, ne de dağların yankıları arasında, bu dünyada insanın kötü işten kaçabileceği bir nokta bulunur.
- 128- Bu dünyada ölümün ölümlüyü yok edemeyeceği bir nokta yoktur; ne gokyüzünde, ne denizin ortasında ne de, eğer görebilsek, dağların yankıları arasında...

X. BÖLÜM: DANDAVAGGA (EZİYET BÖLÜMÜ)

- 129- Bütün insanlar eziyetten ürperir, bütün insanlar ölümden korkar; onlara benzediğini hatırla ve ne öldür ne de öldürmeye neden ol.
- 130- Bütün insanlar eziyetten ürperir, bütün insanlar yaşamı sever; onlara benzediğini hatırla ve asla öldürme, asla öldürmeye neden olma.
- 131- Kendi mutluluğunu arayan, hem eziyet ediyor ve varlıkları öldürüyor hem de mutluluğu arzuluyorsa, ölümden sonra mutluluğu bulamayacaktır.
- 132- Kendi mutluluğunu arayan, eziyetle bulunmuyor ve canlıları öldürmüyorsa, aynı zamanda mutluluğu istiyor-

¹⁸ Buddha düşüncesinde yeniden doğuş anlayışı farklı olduğu, cennet-cehennem inançları olmadığı halde burada bu kavramlardan söz edilmesi, Nibbāna'nın diğer eski inançlara bağlı kimselere anlatılmak çabasıyla kaynaklanıyor olsa gerektir.

- sa, ölümden sonra mutluluğu bulacaktır.
- 133- Bir kimseye sert konuşma; öyle konuştuğun kişiler sana aynı şekilde karşılık vereceklerdir. Öfkeli konuşmalar acı vericidir; darbelerle karşı gelen darbeler sonuçta sana dokunacaktır.
- 134- Eğer kırık bir madeni leğen¹⁹ gibi hiç sesin çıkmazsa, o zaman Nibbāna'ya ermişsindir; öfke nedir bilmezsin.
- 135- Çobanın, değneği ile inekleri ahırlarına yöneltmesi gibi, Yaşlılık ve Ölüm de insanları yönetir.
- 136- Budala kimse ne zararlı kötü iş işlediğini bilmez. Kötü adam ise, tıpkı ateşte yanar gibi, kendi işlerinin ateşiyle yanar.
- 137- Masum ve zararsız kişilere acı veren kimse, şu on dundan birine kavuşur.
- 138- İnsafsız bir keder durumu, kayba uğrama, bedeninin incinmesi, büyük bir belâ ve akıl kaybı.
- 139- Kraldan gelen bir felaket, korkunç bir suçlama, akraba kaybı veya zenginliğin yitirilmesi.
- 140- Belki de yıldırım ateşi onun evini yakacaktır; bedeni yok edildiği zaman da o budala cehenneme gidecektir.
- 141- Ne çıplaklık, ne örülmüş saçlar, ne kir, ne oruç, ne toprağın üstünde yatma, ne toza bulanma, ne hareketsiz

¹⁹ Kimsa sözcüğü "metalden yapılmış, gong gibi kullanılabilen bir tür leğen" anlamına gelir.

oturma bir ölüyü saflaştırır. Saflaşmanın tek yolu tutku-
ları yenmektir.

142- Bir kimse güzel elbiseler giyinmiş bile olsa, sessiz kal-
maya çalışıyorsa, sakinse, yumuşak, kontrollü, dürtüst
ise ve diğer canlılara eziyet etmiyorsa, o gerçek bir
Brahmâna, bir Samana ve bir Bhikkhu'dur.

143- Bu dünyada, azar gerektirecek kadar büyük utançtan,
tıpkı soylu bir atın kamçıdan kaçınacağı kadar kaçınan
bir insan var mıdır?

144- Kamçının dokunduğu soylu bir at gibi gayretli ve istekli
ol! İnança, erdemle, enerjiyle, derin düşünme ile,
Dhamma'yı anlayarak bu büyük acıyı yeneceksin; bilgi
ve davranışını mükemmelleştir ve asla savaşağı olma.

145- Kuyu açıcılar suyu istedikleri yere götürürler. Okçular
oklarını düzlerler; doğramacılar ağaçlara şekil verirler.
İyi insanlar ise kendilerini biçimlendirirler.

XI. BÖLÜM: CARĀVAGGA (YAŞILIK BÖLÜMÜ)

146- Bu dünya sürekli yanıyorken orada nasıl zevk olur, nasıl
insanlar gülebilir? Etrafın karanlıkla çevriliyken bir ışık
arayabilir misin?

147- Şu giyiniş süslenmiş, yara bere içinde, hastalıklarla bir
araya gelmiş, entrikalarla dolu olan budalaya bak! Bu
kişide güç ve dayanıklılık yoktur.

148- Bu vücut boştur, hastalıklı ve zayıftır; bu fesat yığını par-
çalanır gider, çünkü yaşam ölüme biter.

149- Bir kimse, sonbaharda yerlere atılmış sukabaklarına
benzeyen şu beyaz kemiklere²⁰ baktıktan sonra, onda
yaşamdan gelen ne gibi bir zevk bulabilir?

150- Kemiklerden bir kale oluşturulduktan sonra bunun et-
rafı et ve kanla çevrilir ve bu kalenin içinde kibir ve
hile ile yaşlılık ve ölüme kadar yaşanır.

151- Kralların görkemli savaş arabaları bile yok olduktan
sonra insan vücudunun yok oluşu garip değil; ancak
iyi kişilerin erdemi asla yok olmaz.

152- Az şey öğrenen insan bir öküz gibidir; büyük eti gelişir
fakat bilgisi gelişmez.

153-154- Bu meskenin yapıcısını ararken kendimi birçok do-
ğum zincirlerinden oluşan bir yolda buldum ve yapı-
cayı bulamadım. Her doğuşta yeniden acı çektim.
Ama şimdi meskenin yapıcısı sen görüldün; bu mes-
keni bir daha yapma! Senin bütün kirishlerin çatırdadı,
çatıyı tutan direk koptu. Ölümsüz olana yaklaşan ka-
fa²¹, bütün istekleri öldürmeyi başardı.

155- Uygun eğitim yolunu bulamayan ve gençliklerinde
zengin olamayan insanlar, balıksız bir gölün iltiyar
balıklı kuşları gibi ölüme giderler.

156- Uygun eğitim yolunu bulamayan ve gençliklerinde
zengin olamayan insanlar, uğultusu geçmişte kalmış
kırk yaylar gibi ölüme ulaşırlar.

20 Kâpotakâni athâni "güvercin rengi kemikler" demek, yani gri veya beyaz renk.
21 Visamkhāragata "Nibbāna'ya yaklaşımı" demek.

XII. BÖLÜM: ATTAVAGGA (ÖZ BÖLÜMÜ)

157- Eğer bir kimse kendini değerli buluyorsa, o kişi kendini
dikkatle izlemelidir; hiç olmazsa yaşamın üç aşamasın-
dan birinde²² bilgi kişi uyandır olmalıdır.

158- Her insan uygun olanı önce kendisine yönelmeli, sonra
başkalarına öğretmelidir; böylece akıllı kişi açı çekme-
yecektir.

159- Eğer bir kimse başkalarına olmalarını söylediği gibi ken-
di olmuşsa, yani kendini kontrol altına almışsa, başkala-
rını da alabilir; doğrusu bir kimsenin kendini bastırması
zordur.

160- İnsanın özü, kendisinin efendisidir, başka kim olabilir?
İyi bastırılmış bir öze insan, sadece birkaç kişinin bula-
bileceği bir efendiye sahip olabilir.

161- Kendi özünün yarattığı kötülük, kendisinin doğurup
kendisinin geliştirdiği aptal kişiyi, tıpkı bir elmasın bir
başka mücevheri kırmaya gibi kırar.

162- Kötülüğü büyük olan kimse kendi kendini, düşmanın
istediği aşağılık duruma getirir; tıpkı asalak sarmaşıklar-
nın ağacın çevresini kuşatması gibi.

163- Kötü işler, kendimizi yaralayan işler, yapılması kolay iş-
lerdir; doğru ve iyi işleri yapmak ise çok zordur.

164- Budala kişi, saygıdeğer, seçkin ve erdemli kişilerin izle-

22 Orijinal metinde "gecenin üçte biri" (tinnaṃanattaram yāman) biçiminde yazır;
yaşamın üç safhası kastedilir.

diği yolu küçük görerek, yanlış doktrinlerin peşinden
gider²³; Kathaka kamışının²⁴ meyveleri gibi kendi yok
oluşunun meyvelerini taşır.

165- Kötülüğü kişi kendi özüyle yapar, kendi özüyle acı çe-
ker; kötülükten kişi kendi özüyle sakınır, kendi özüyle
kendini temizler. Temizlik de kirlilik de öze aittir, kimse
bir başkasını temizleyemez.

166- Başkasını büyük bile olsa, hiç kimse başkası uğruna
kendi sorumluluk ve görevini unutmamalı; kendi göre-
vinin iyi anlamış olan insan, bu görevde her an dikkatli
olmalı.

XIII. BÖLÜM: LOKAVAGGA (DÜNYA BÖLÜMÜ)

167- Kötü kanun yolunu izleme! Düşüncesizce yaşama! Yan-
lış öğretilerin peşinden gitme! Dünyanın dostu olma!

168- Doğru! Budala olma! Dhamma yolunu izle! Erdemli kişi
bu dünyada da, gelecekte de mutluluk içindedir.

169- Dhamma yolunu izle, kötülük yolunu değil! Erdemli kişi
bu dünyada da, gelecekte de mutluluk içindedir.

170- Bu dünyayı bir hava kabarcığı, bir serap gibi düşün;
dünyayı böyle gören kişi ölümlü görmez.

171- Gel ve kraliyete ait bir aile gibi parlayan şu dünyaya
bak; budala kişi onun içine dalar, bilgi kişiyse ona yak-

23 Ariyaratam ariyāṇam dhammacāvinam: Ariyatlar (Saygıdeğerler), Ariler (Soylular)
ve Dhammacāvinler (Erdem sahipleri).

24 Bu kamışın özelliği, meyve verince ölmesi veya meyvesi için kesilmesidir.

luktur.³²

- 204- Sağlık en büyük hediyedir, doyumluluk en büyük zenginlik, güven en iyi akrabalık, Nibbāna ise en yüksek mutluluktur.
- 205- Yalnızlığın sessizliğini tadan kişi, korkudan ve gūnahtan arınarak Dhamma'nın lezzetini tadar.
- 206- İyi olanı görmek ve onlarla birlikte yaşamak daima mutluluk verir; aptallarla karşılaşmayan bir insan sonsuza kadar mutlu yaşar.
- 207- Aptallarla birlikte giden kişi çok acı çeker; aptallarla birlikte düşmanla bir olmak gibi acı vericidir; bilge bir insanla bir olmak ise akrabalarla yaşamak gibi insana mutluluk verir.
- 208- Bu yüzden bir kimse bilge olanı izlemeli; akıllı, eğitilmiş, sabırlı, saygılı ve seçkin olanı izlemeli; bir kimse, nasıl ay yıldızların yolunu izlerse, upki bunun gibi iyi ve bilge kişiyi izlemeli.

XVI. BÖLÜM: PIYAVAGGA (ZEVKLER BÖLÜMÜ)

- 209- Kendini boş gurura kaptıran ve kendisini derin düşünceye vermeyen kişi, gerçek amacını unutup zevk peşinde koşarak, zamanı geldiğinde derin düşünce için çabalamaya gıpta edecek.
- 210- Hiçkimse neyin hoş neyin nâhoş olduğuna bakmamalı;

³² cighaṇṇāpāraṇā roḡa saṃkhārapaṇā dukkhā etam nāvā yathābhūtam nibbānaṃ paramam sukham.

- hoş olanı görmemek acıdır, hoş olmayı görmek de acıdır.
- 211- Bu yüzden kimse birşeyi sevmesin; sevilenin kaybı acıdır. Hiçbir şeyi sevmeyen ve hiçbir şeyden nefret etmeyen kişi, prangalarını kırmıştır.³³
- 212- Zevkten acı ortaya çıkar, zevkten korku ortaya çıkar; zevkten kurtulan kişi ne acı bilir ne de korku.
- 213- Sevgiden keder doğar, sevgiden korku doğar; sevgiden kurtulan kişi ne keder bilir ne de korku.
- 214- Şehvetten keder doğar, şehvetten korku doğar; şehvetten kurtulan kişi ne keder bilir ne de korku.
- 215- Aşkdan keder doğar, aşktan korku doğar; aşktan kurtulan kişi, ne keder bilir ne de korku.
- 216- Ağgözlülüktен keder doğar, ağgözlülüktен korku doğar; ağgözlülüktен kurtulan kişi, ne keder bilir ne de korku.
- 217- Erdem ve akıl dolu olan, her zaman doğruyu söyleyen ve kendi işi neyse onu yapan bir kimseyi tüm dünya sever.
- 218- Bütün isteği anlatılmayan'a³⁴ ulaşmak olan, kendi kendini ikna etmiş ve düşünceleri aşk tarafından çelinemeyen kişiye uddhamso³⁵ denir.

³³ taṇhā piyāma na kayirīṭha piyāpiyo hi pāpako gūṇhā tesam na viccaṇṇi yesaṃ natthi piyāpiyam.

³⁴ Anakkhāta "Anlatılmayan" yani "Nibbāna"dır.

³⁵ Uddhamso "Akıncıya karşı giden" anlamına gelir. (Skr. Urdhvasrotas).

- 219- Bir kimse uzun zaman uzaklarda bulunup sonra geri döndüğünde akrabaları, dostları, sevenleri onu nasıl karşılasa...

- 220- İşte upki bunun gibi yaptığı iyilikler bu dünyadan öteki ne gittiğinde onu öyle karşılar.³⁶

XVII. BÖLÜM: KODHAVAGGA (ÖFKE BÖLÜMÜ)

- 221- Kişi öfkeyi ve gururu bırakmalı ve bütün bağlardan kurtulmalı! İsim ve biçime bağlı olmayan ve hiçbir şeyi kendisine ait saymayan bir kimsenin kederi de olmaz.
- 222- Öfkesini, upki sūratından savrulan bir arabayı kontrol eder gibi kontrol eden insana gerçek sürücü derim; diğer insanlar sadece yolları tutarlar.
- 223- Kişi öfkeyi sevgi ile, kötülüğü iyilikle yenmelidir; ağgözlülüğü cömertlikle, yalanı gerçekle yenmelidir.
- 224- Doğruyu konuşun, öfkeye kapılmayın, isteyene elden geldiğince verin; bu üç adım sizi tanrıların yanına götürecektir.
- 225- Kimseye zarar vermeyen ve bedenlerini sürekli kontrol altında tutan bilge kişiler, Değişmez Yere (Nibbāna) giderler; oraya gittiklerinde artık acı biter.
- 226- Her zaman uyanık olup gece gündüz çalışan ve Nibbāna'ya ulaşmak için didinen insanların tutukları kaybolur.

³⁶ Buddhist düşüncede bulunmayan öteki dünyadan yine söz edilmis.

- 227- Ey Atula, bu sadece bugün için söylenmiş değil! Eski bir söz vardır: Sessiz kalanı da, çok konuşanı da, az konuşanı da suçlarlar; bu dünyada suçlanmayan kimse yoktur.
- 228- Ne geçmişte, ne gelecekte ne de şimdi, daima suçlanan ya da daima övülen bir insan yoktur.
- 229- Ancak günden güne övgüyle seçkinleştirilen, akıllı, bilgi ve erdemce zengin kişiyi kim suçlamaya cüret eder?
- 230- O kişi ki Cambu nehrinden çıkan altın para gibidir. Onu tanrılar bile över, hatta ona tanrı Brahma tarafından bile övgü yağdırılır.³⁷
- 231- Bedensel öfkenizden³⁸ sakının, bedeninizi kontrol edin! Bedensel günahlardan kurtulun, bedeninizle erdemli olmaya çalışın!
- 232- Dilinizin öfkesinden³⁹ sakının, dilinizi kontrol edin! Dil günahlarından kurtulun, dilinizle erdemli olmaya çalışın!
- 233- Aklınızın öfkesinden⁴⁰ sakının, aklınızı kontrol edin! Dil günahlarından kurtulun, dilinizle erdemli olmaya çalışın!
- 234- Bedenini kontrol eden, dilini ve aklını kontrol eden bilge kişi, gerçekten kendine egemen olan bir kişidir.

³⁷ Tann Brahma'dan söz edilerek eski düşüncede olanlara sesleniliyor.

³⁸ Kāyapakkapa: "Bedensel Öfke".

³⁹ Vajjapakkapa: "Konuşma Öfkesi, Dil Öfkesi".

⁴⁰ Manopakkapa: "Aklın Öfkesi".

XVIII. BÖLÜM: MALAVAGGA (KIRLILIK BÖLÜMÜ)

- 235- Şimdi artık kuru bir yaprak gibisiniz. Yama'nın (Ölümün) elçileri size yakındır, çıkış kapısında hazırsınızdır ve yolculuk için hazırlığınız yoktur.
- 236- Kendinizi bir ada yapın,⁴¹ çok çalışın, bilge olun! Pislikleriniz uçup gittiğinde gūnahtan arınmışsınızdır; soyluların gökssel dünyasına⁴² gireceksinizdir.
- 237- Yaşamınız bir sona erdi, artık ölüme (Yama) yakınsınız; bu yolda ne dinlenecek bir yer ne de yolculuğunuz için bir hazırlık vardır.
- 238- Kendinizi bir ada yapın, çok çalışın, bilge olun! Pislikleriniz uçup gittiğinde gūnahtan arınmışsınız demektir; artık bir daha doğum-ölüm⁴³ yoluna girmeyeceksinizdir.
- 239- Bilge kişi kendisinin kirini temizlesin, tıpkı gümüşün kirini birer birer, azar azar ve zaman zaman temizleyen demirci gibi.
- 240- Demirin pası nasıl demire yapışıp onu çürütürse, bir kötünün kirliliği de onu izleyip, onu kötü yola sürükler.
- 241- Duaların lekesi tekrarlanmamasında, evlerin lekesi onarılmasında, vücudun lekesi tembellikte, gözlemci kişinin lekesi de düşüncesizliktedir.

41 Karohi dīpam attano: Kendinizi ada yapın.

42 Dibbanā ariyabhūmi: Arilerin gökssel dünyası.

43 Citānam: Doğum ve ölüm.

- 242- Kötü davranış kadının lekesi, açgözlülük iyilik eden kimsenin lekesidir; bu dünyada ve ötesinde bütün kötü yollar kirlidir.
- 243- Ancak bütün lekelerden daha büyük bir leke varsa oda cehalettir. Ey Bhikkhular, bu lekeyi atıp lekesiz olun!
- 244- Yaşam, utanmaz kişiler için, ucuz kahramanlar, kavga çıkaranlar, onur kırıcı ve küstah davranan alçak kişiler için kolaydır.
- 245- Yaşam, her zaman herşeyin safını arayan alçakgönüllü kişiler için, önyargısız, sessiz, akıllı ve lekesiz kişiler için zordur.
- 246- Yaşamı heba eden, yalan söyleyen ve bu dünyada kendisine verilmeyeni alan, başkasının karısına yanaşan...
- 247- Ve sarhoş edici şeyler içen kimse, daha bu dünyada kendi yaşam ağacını kökünden kesiyor demektir.
- 248- Ey insanoglu, şunu bil ki kendini denetmeyen kişinin durumu kötüdür; açgözlülük ve kötü huyluluğa dikkat et, kendini kedere sokma!
- 249- Dünya insanların inançlarına göre yahut insanların zevklerine göre verir. Bir kimse başkalarına verilen yiyecek ve içecekten rahatsız oluyorsa, o kişi ne gündüz ne de gece huzur bulamaz.
- 250- Bu duygusunu yenmiş ise, o zaman hem gece hem de gündüz huzur içinde olabilir.

- 251- Tutku gibi ateş, nefret gibi zincir,⁴⁴ budalalık gibi kaplan, açgözlülük gibi sel yoktur.
- 252- Başkalarının kusurları kolayca görülür ama kendi kusurumuz görülmez; kişi komşusunun kusurlarını ayıklar bulur, kendi kusurlarını ise kumarda hile ile zar saklar gibi saklar.
- 253- Kişi sürekli başkalarının kusurlarını görür ve onlara eğilim duyarsa, kendi tutkuları artar ve bu tutkularından kurtulamayacak duruma gelir.
- 254- Gökyüzünde yol yoktur, bir Samana⁴⁵ dış görünüşüyle Samana olmaz. Dünya zevkleri boştur, Tathāgatalar⁴⁶ kibirten uzaktır.
- 255- Gökyüzünde yol yoktur, bir kişi dış görünüşüyle Samana olmaz. Hiçbir canlı ölümsüz değildir, sadece Buddha ölümsüzdür.

XIX. BÖLÜM: DHAMMATTHAVAGGA (İYİLER BÖLÜMÜ)

- 256-257- Eğer şiddet yoluyla var oluyorsa, o kişi iyi değildir; öte yandan kanunu koruyan, akıllı, Dhamma yoluyla var olan kişi, doğruyu yanlış ayırt eder, bilgilidir ve başkalarına yol gösterir; böyle kişiye iyi insan denir.
- 258- Çok konuşan kişi bilgisiz demektir. Sabırlı olan, nefret ve korkudan uzakta olan kişiye ise bilgili denir.

44 Caha sözcüğü "tutma, zaptetme" demek. Burada "zincir" diye çevirmeyi uygun gördük.

45 Samana: Buddha'nın kendisine de Samana denir (Skr. Śramaṇa).

46 Tathāgata: Aynı yolda gidip gelenler, yani Buddhalar.

- 259- Çok konuşan kişi Dhamma taraftarı değildir. Bir insan çok az şey öğrenmiş olsa bile, Dhamma'yı bütün olarak görüyorsa, o kişi Dhamma'nın taraftarıdır; o asla Dhamma'ya karşı gelmez.
- 260- Bir insanın saçının beyazlaşması onun saygıya değer olduğunu göstermez; onun belki yaşı çok ileridir fakat ona "boş yere yaşlanmış"⁴⁷ denir.
- 261- Doğru davranan, erdemli, merhametli, kendini kontrol eden, ılımlı, aynı zamanda kirlilikten uzak ve bilgili kişiye gerçek anlamda yaşlı denir.
- 262- Kıskaç, cimri, saltekar adam, sadece çok konuşmakla veya görünüşünün güzelliğiyle saygıya değer bir hale gelmez.
- 263- Bütün bu kusurları kökünden sökülüp atan kişi, nefretten kurtulduğu ve bilgili olduğu zaman, ona saygıdeğer insan denir.
- 264- Sürekli yalan söyleyen disiplinsiz kişi, sadece kafasını kazıtmakla Samana olamaz; tutkusuna ve açgözlülüğüne esir düşmüş bir kimse hiç Samana olabilir mi?⁴⁸
- 265- Büyük olsun küçük olsun bütün kötülükleri susturan kişiye Samana denir; çünkü bütün kötülükleri susturmuştur.
- 266- İnsanı Bhikkhu yapan, başkalarından sadaka isteyip di-

47 Moghacino: Boşa yaşlanmış.

48 - Buddhistler kafalarını kazıtmaları için, sadece biçimsel benzerlikler sağlamakta Samana yani "Buddhist Keşiş" olunamayacağına işaret ediyor.

lenmesi değildir; insanı Bhikkhu yapan, kutsal Dhamma'yı bütünü ile benimsemektir.

267- İyiliğin ve kötülüğün üstünde olan, bu dünyayı dikkatle yaşayarak geçen namuslu kişiye gerçek anlamda Bhikkhu denir.

268-269- Sessizliğinin nedeni aptallığı ve cehaleti ise o kişi bir Muni⁴⁹ değildir. İyiyi seçip kötüyü bırakan, dengeli ve bilgili kişi gerçek bir Muni'dir; o bu dünyada doğruyu yanlış tartarak yaşar.

270- Yaşayan varlıklara zarar veren kişi Ariya⁵⁰ değildir; yaşayan varlıklara merhamet duyan kişiye Ariya denir.

271-272- Sadece disiplin ve ant içmekle, çok öğrenmekle, kendinden geçmekle, tek başına uyumakla değil, bütün dünyalık işlerden terk ve feragat yoluyla mutluluğu yakalam. Ey Bhikkhu! Tutkulanı söndürmüş kişi güvende demektir.

XX. BÖLÜM: MAGGAVAGGA (YOL BÖLÜMÜ)

273- Yollann en iyisi sekiz katlı olanıdır; doğruların en iyisi Dört Gerçek'tir; erdemlerin en iyisi tukusuzluktur; insanların en iyisi gözleriyle görmeyi bilendir.

274- Yol budur, aklı saflaştırmaya götüren bir başka yol yoktur. Bu yoldan yürü! Bu dünya, ayartıcı Mâra'nın bir hilesidir.

49 Muni: Keşiş, ermiş (Brahman veya Buddha).

50 Ariya: Soylu (Skr. Âri).

275- Bu yoldan gittiğin takdirde acılarına bir son vereceksin! Ben bu dünyadaki acılardan kurtulduktan sonra bunu öğütmeye başladım.

276- Bizzat çaba sarfetmelisin. Yalnızca Tathâgatalar öğüt verir. Çabalayan ve kafa yoran, Mâra'nın esaretinden kurtulur.

277- Bütün canlılar yok olur: Bunu gören ve bunu bilen kişi, acılara tepki vermez. İşte bu saflık yoludur.

278- Bütün canlılar kederle kaplıdır: Bunu gören ve bunu bilen kişi, acılara tepki vermez. İşte bu saflık yoludur.

279- Bütün biçimler gerçek dışıdır: Bunu gören ve bunu bilen kişi, acılara tepki vermez. İşte bu saflık yoludur.

280- Kalkışması gereken zamanda kalkışmayan kişi, genç ve güçlü bile olsa, tembellik doludur. İsteği ve düşüncesi zayıftır. Bu tembel ve aylak kişi, bilgiye giden yolu asla bulamaz.

281- Diline ve aklına egemen olan, bedeni ile kusur işlemeyen kişi, bu üç yolu temiz tuttuğu sürece, bilgelerin gösterdiği yolda başını ile yürüyecektir.

282- Kafa yormaktan bilgi ortaya çıkar. Bu ihmal edildiğinde bilgi kaybolur. Bu kazanç ve kayıp yollarını bilerek, bilgeliğini geliştirecek yolu seç.

283- Yalnızca bir ağaç değil, bütün istek omanını kes! İstek omanından tehlike çıkar. Ey Bhikkhular, şehvet omanını çalılıklarıyla beraber kesip attığınız zaman, o or

mandan kurtulacaksınız.

284- Bir erkeğin kadına duyduğu istek bütünüyle yok edilmedikçe, onun aklı, tıpkı annesinin sütünü arayan buzağı gibi esaret altında kalır.

285- Bir sonbahar nilüferini kopartır gibi, kendine duyduğün sevgiyi kopart. Huzur yolunu benimse! Nibbâna, Sugata⁵¹ tarafından gösterildi.

286- "Yağmur mevsiminde de, kışın da, yazın da burada kalacağım" diye düşünen budala kişi, öleceğini hiç düşünmez.

287- Çocuklara ve sığır sürülerine düşkün olan kişiyi ölüm gelir ve alır götürür; onun aklı, uyuyan bir köyü selin alıp götürmesi gibi harap olmuştur.⁵²

288- Ölüm onu yakaladığı zaman ona, ne çocukları, ne babası, ne de akrabaları yardım edebilir. Hiçkimse onu ölümlen elinden kurtaramaz.

289- Bunu bilen bilgili ve iyi insan, Nibbâna'ya götüren yolu aydınlığa kavuşturacaktır.

XXI. BÖLÜM: PAKINNAKAVAGGA (KARIŞIK KONULAR BÖLÜMÜ)

290- Kişi küçük bir zevki bırakmakta büyük bir zevk görüyorsa, o bilge kişi, küçük zevki bırakıp büyüğü göz

51 Sugata: Buddha (Hoggelmiş Kişi).

52 Bir sel örneği Suttanipāṭa, Dhāṇiyyasutta 30'da var.

önüne almalı.

291- Başkalarının acısında zevk arayan kişi, nefret bağlarına takılıp kalır ve asla nefretten kurtulamaz.

292- Yapılması gerekeni yapmayıp yapılmaması gerekeni yapan, itaatsiz ve düşüncesiz insanların istekleri sürekli artar.

293- Ancak uyanık bir şekilde bedenlerini kontrol eden, yapılmaması gerekeni yapmayan, bağlılıkla yapılması gerekeni yapan uyanık ve bilge kişilerin istekleri bir sona erer.

294- Gerçek bir Brâhman, anne ve babasını öldürmüş, iki yiğit kralı, tüm halkıyla beraber bir krallığı yok etmiş bile olsa günahsız sayılır.

295- Gerçek bir Brâhman, anne ve babasını, iki kutsal kral ile bir büyük rütbeli kişiyi öldürse bile günahsız sayılır.

296- Gotama'nın izdeşleri her zaman uyanıktır; gece-gündüz Buddha'yı düşünürler.

297- Gotama'nın izdeşleri her zaman uyanıktır; gece gündüz Dhamma'yı düşünürler.

298- Gotama'nın izdeşleri her zaman uyanıktır; gece gündüz Sangha örgütünü düşünürler.⁵³

53 Bir Buddhista'nın izlemesi gereken üç şey sırasıyla sayılıyor: Buddha, Dhamma ve Sangha.

- 299- Gotama'nın izdeşleri her zaman uyanıktır; gece gündüz bedenlerini düşünürler.
- 300- Gotama'nın izdeşleri her zaman uyanıktır; gece gündüz canlılara duydukları merhametin sevincini yaşarlar.
- 301- Gotama'nın izdeşleri her zaman uyanıktır; gece gündüz düşünceye dalmanın sevincini yaşarlar.
- 302- Çilekeş olup dünyayı terk etmek zor; dünyayı sevmek de zor, manastırda yaşamak da zor evde yaşamak da! Başkalarıyla ortak yaşamak acı vericidir ve gezgin dilenci kederle kaplıdır; o nedenle kimse gezginci dilenci olmasın ve kederle kaplanmasın.
- 303- İnancın, erdemli, ünlü ve zengin kişi, gittiği her yerde onurlandırılır.
- 304- İyi insanlar uzakta karlı dağlar gibi parlar; kötüler ise karanlıkta atılan oklar gibidir, görünmezler.
- 305- Yerken yalnız, uyurken yalnız, dolaşırken yalnız olan, isteklerini yok edip kendini kontrol eden kişi, ormandaki açıklıktan nefes alır gibi mutlu olur.

XXII. BÖLÜM: NĠRAYAVAGGA (CEHENNEM BÖLÜMÜ)

- 306- Yapmadığına yaptım diyen de, yaptığına yapmadım diyen de cehenneme gider. Ölümden sonra ikisi eşittir, gelecek yaşamdaki kötü insanlardır.
- 307- Omuzlarında san elbise taşıyan birçok kişi kötü huylu ve dengesizdir. Böyle insanlar kötülüklerinin karşılığın-

- da cehenneme giderler.
- 308- Böyle kötü bir adamın merhamet dolu manastırda yaşamasındansa, kızgın demir güllerle yutması daha iyidir.
- 309- Komşusunun kanısına göz koyan kişi şu dört şeyi kazanır: Onursuzluk, uykuların kaçması, cezalandırılma ve son olarak da cehennem.
- 310- Korkmuş kişinin elinde, kısa bir zevkten kalan kötü ad kazanma ve cehenneme gitme yanında, kral tarafından ağır bir biçimde cezalandırılma da vardır. O halde kimse komşusunun kansını düşünmesin.
- 311- Kahaca kopartılan kuşa otu yaprakları eli keser; bunun gibi kötü uygulanan çilecilik de cehenneme götürür.
- 312- Dikkatsizce yapılan görevler, tutulmayan sözler ve disiplini itaatsizlik; bütün bunlar büyük bir ödül getirmez.
- 313- Yapılması gereken birşeyi kişi tüm gücünü harcayarak yapmalı! Gezin çilekeş dikkatsizce, yoldan kaldırdığı toz kendi tutkularının tozudur.
- 314- Kötü işi yapmamak daha iyidir, kişi sonradan pişman olur; iyi işi ise yapmak gerekir, bunun sonunda pişmanlık olmaz.
- 315- İçten ve dıştan iyi korunan bir sınır kalesi gibi kişiyi korumalıdır; bir anlık hata cehennemde acı çekmeye neden olur.

- 316- Utanılmaması gerekenden utanan, utanılması gerekenden korkmayan insanlar yanlış öğretilere sarılmışlardır, kötü yola girerler.
- 317- Korkulmaması gerekenden korkan, korkulması gerekenden korkmayan insanlar yanlış öğretilere sarılmışlardır, kötü yola girerler.
- 318- Yasaklanmaması gereken zamanda yasak koyan, yasaklanması gereken zamanda yasak koymayan insanlar yanlış öğretilere sarılmışlardır, kötü yola girerler.
- 319- Neyin ne zaman yasaklanacağını ve yasaklanmayacağını bilen insanlar, doğru öğretilere sarılarak iyi yola girerler.

XXIII. BÖLÜM: NĠGAVAGGA (FİL BÖLÜMÜ)

- 320- Kötü sözlerle, savaşta yavdan fırlayan oklara sabırla dayanan bir fil gibi dayanacağım; çünkü bu dünyanın yapısı kötüdür.
- 321- Savaşa eğitilmiş fili sürerler, kral eğitilmiş file oturur; insanlar içinde de en iyisi, kötü sözlerle dayanan eğitilmiş insanlardır.
- 322- Katırların, soylu Sindhu atlarının ve büyük dişli fillerin eğitilmiş olanları iyidir; fakat kendini eğiten insan daha iyidir.
- 323- Çünkü kişi, iz sürülerek bulunan ülkeye⁵⁴ bu hayvanlarla ulaşamaz, oraya kişi, eğitilmiş olan kendisiyle gidebilir.

⁵⁴ Ağıtani dışarı "sık gidilmeyen veya iz sürülerek bulunan ülke" yani "Nāgāva" demektir.

- 324- Dhanapālaka adı verilen büyük fili kızgınlık zamanı kontrol etmek zordur; bağlandığı zaman bir lokma bile yemez, ormanını özer.
- 325- Eğer bir kimse şişmanlar ve çok yemek yer hale gelirse ve eğer ağır uykuyla yerde döner durursa, bu aptal kişi, pislik içinde yaşayan bir domuz gibi tekrar tekrar dünyaya gelir.
- 326- Önceden aklım şevvete, yersiz isteklerle, dilediği yerde dolanırdı; ama artık onu, tıpkı bir fil sürücüsünün öfkeli filini kontrol altına alması gibi kontrol altına alacağım.
- 327- Düşüncesiz olma, düşüncelerini koru! Kendini çamura batan bir fil gibi kötülüğe batmaktan çekip çıkarak kurtar.
- 328- Eğer kişi, kendisiyle gelecek ölçülü ve bilgili bir kimseye rastlarsa, bütün tehlikeleri atatarak, mutlu ve dürüst biçimde onunla birlikte yolunu sürdürsün.
- 329- Eğer kişi kendisiyle gelecek ölçülü ve bilgili bir kimse bulamazsa o zaman, zaptedilmiş ülkesini terk eden bir kral gibi, ormandaki yalnız bir fil gibi yolunu tek başına sürdürsün.
- 330- Bir aptalla birlikte gitmektense yalnız gitmek daha iyidir; kişi ormandaki fil gibi yalnız gezmeli, birkaç isteği olmalı, hiç günah işlememeli.
- 331- Sıra gelirse dostlar edinmek hoştur, eğlenmek, nedeni ne olursa olsun, hoştur; ölüm anında yararlı bir iş hoştur; tüm kederden kurtulmak hoştur.

332- Dünyada anne olmak hoştur, baba olmak hoştur, Samana olmak hoştur, Brahman olmak hoştur.

333- Yaşlılığa kadar uzanan erdem hoştur, kökü güçlü bir inanç hoştur; bilgeliğe erişmek hoştur, günahlardan sakınmak hoştur.

XXIV. BÖLÜM: TANHĀVAGGA (SUSUZLUK BÖLÜMÜ)

334- Düşüncesiz kişinin susuzluğu, bir sarmaşık gibi büyür; o kişi ormanda meyve arayan bir maymun gibi yaşamdan yaşama koşar.

335- Bu dünyada kim zehirle dolu korkunç susuzluğa yenilirse, onun acılan, bol bulunan Bīrana otu gibi çoğalır.

336- Bu dünyada yenmesi zor olan korkunç susuzluğu kim yenerse, onun acılan, tıpkı lotüs yaprağından düşen yağmur damlaları gibi ondan ayrılır.

337- Size şu yararlı sözü söylüyorum: "Bīrana otundan, güzel kokulu Uśira kökünü çıkarır gibi, siz burada toplanmış kişiler de susuzluğun kökünü çıkartın. Artık ayartıcı Māra sizi, ırmağın kamları yıkığı gibi, tekrar tekrar yıkmasın.

338- Nasıl kesildiği halde kökleri sağlam kalmış bir ağaç yeniden büyürse, bunun gibi susuzluğu besleyen nedenler kesilmedikçe yaşam acısı tekrar tekrar yinelenecektir.

339- Otuz altı kanaldan zevke koşan kişinin susuzluğu çok güçlüdür; dalgalar, baştan çıkan bu adamı uzaklara sürükler.

340- Su kanalları her yerde akar; tutku sürüngenini serpilip gelişir; sürüngen sarmaşığın büyüdüğünü gördüğünde onun kökünü bilgiyle kes.

341- Bir insanın aşırı çoklukta zevkleri vardır; zevk arayarak ve zevke batarak insanlar, tekrar tekrar doğup ölmeyi sürdürürler.

342- Susuzluğun etkisiyle tuzağa düşmüş bir tavşan gibi oraya buraya koşuşturan insanlar, zincirle bağlanmış olarak tekrar tekrar ve uzun süre acı çekmeyi sürdürürler.

343- Susuzluğun etkisiyle insanlar tuzağa düşmüş tavşan gibi oraya buraya koşuştururlar. O nedenle Bhikkhu, tutkusuzluğu sağlamaya çalışarak susuzluğu yok etmelidir.

344- Tutku omanından kurtulmuş kişi, yeniden o omana girelse, tutku omanından çıkıp tutku omanına girmiş olur; öyle kişi, özgür olduğu halde esarete dönmüştür.⁵⁵

345- Bilge kişiler en güçlü pranganın demirden, ağaçtan ya da kenevirden yapılmadığını bilirler; onlar için en güçlü pranga, değerli taşlar, yüzükler, kadın ve çocuklardır.

346- Bilge kişiler, kendilerini bağlayan, aşağı çeken ve kurtulması çok zor olan bu bağı en güçlü pranga sayar; bunu kesen insanlar istek ve zevkleri geride bırakarak dünyadan vazgeçip özgür olurlar.

347- Tıpkı örümceğin ağından aşağı sarkması gibi, tutku mahkumları da istek ırmağından aşağı gelirler. Bilge ki-

⁵⁵ Nibbāna'ya kavuştuğu halde, tutkusuna yenilip geri dönmeler için söylenmiştir.

şiler bütün istek ve tutkularını kesip dünyadan uzaklaşırlar.

348- Varlığın öteki kıyısına vardığında önce, sonra ve ortada olandan vazgeç. Eğer aklın bütünüyle özgürse artık bir daha doğmaz ve ölmezsin.

349- Kişi eğer şüphelerle sersemlesse, güçlü tutkularla dolar ve zevk veren şeylerden hoşlanırsa, susuzluğu katlanarak artar; o kişi aslında prangalarını sağlamlaştırmaktadır.

350- Kişi eğer şüpheleri gidermekten hoşlanır ve her zaman derin düşünürse, zevk vermeyen şeylere yoğunlaşırsa, o kurtulur ve Māra'nın bağlarını kopartır.

351- Bu işi tamamlayan kişi artık sarsılmaz, o susuzluktan ve günahattan kurtulmuştur, tüm yaşam bağlarını kopartmıştır; bu artık edindiği son bedendir.

352- O kişi susuzluk ve tutku içinde değildir, o sözcüklerin anlam ve yorumlarını bilir, harflerin sırasını doğru yapar; o son bedene sahiptir, ona büyük emiş, büyük insan denir.

353- Ben herşeye üstünüm, herşeyi biliyorum, her türlü yaşam şartında kusursuzum; herşeyi geride bıraktım ve susuzluğun kahrediciliğinden uzağı; bunu öğrenmiş olan ben kime öğreteceğim?

354- Dhamma'nın cömertliği⁵⁶ her türlü cömertliğin üstündedir; Dhamma'nın tatlılığı her türlü tatlılığın üstündedir;

⁵⁶ Sabbadānāni dhammadānāni cīnāni. Burada "dāna" sözcüğü "bediye veya sadaka verme" anlamının yanı sıra "el açlığı, cömertlik" anlamına da gelmektedir.

Dhamma'nın zevki her türlü zevkin üstündedir; susuzluğun yok edilmesi bütün acılara sona erdirir.

355- Başka dayanak aramazlarsa zevkler aptal kişiyi yok eder; zevklere karşı duyduğu susuzlukla budala kişi, kendi kendisinin düşmanı gibi, kendini yok eder.

356- Tarlalar yabani otlardan, insanlar ise tutkuların zarar görür. Bu yüzden tutkuya kapılmayan kişiye verilen şey büyük ödül sağlar.

357- Tarlalar yabani otlardan, insanlar ise nefretten zarar görür. Bu yüzden nefret etmeyen insanlara verilen şey büyük ödül sağlar.

358- Tarlalar yabani otlardan, insanlar ise gururdan zarar görür. Bu yüzden gurura kapılmayan insanlara verilen şey büyük ödül sağlar.

359- Tarlalar yabani otlardan, insanlar ise şehvetten zarar görür. Bu yüzden şehvetten uzak kişilere verilen şey büyük ödül sağlar.

XXV. BÖLÜM: BHĪKKHUVAGGA (BHĪKKHU BÖLÜMÜ)

360- Kendini göz yönünden kontrol etmek iyidir; kendini burun yönünden ve dil yönünden kontrol etmek iyidir.

361- Bedeni kontrol etmek iyidir, konuşmayı kontrol etmek, düşünceleri ve bütün herşeyi kontrol etmek iyidir. Herşeyi kontrol altında tutan bir Bhikkhu bütün acılardan kurtulur.

- 362- Ellerini, ayaklarını ve konuşmasını kontrol eden, bütünü iyi kontrol eden, derinden bir haz duyan, kendinde olan, yalnız ve doymuş kişiye Bhikkhu derler.
- 363- Ağzını kontrol eden, bilgece ve sükûnetle konuşan, Dhamma'yı ve yorumu öğreten kişi Bhikkhu'dur; onun sözü tatlıdır.
- 364- O Dhamma'da yaşar, Dhamma'da haz duyar, Dhamma'da düşünür, Dhamma'yı izler; o Bhikkhu gerçek Dhamma'dan asla vazgeçmez.
- 365- O, aldığı hiçbir şeyi küçümsemez ve hiç kimseyi kıskanmaz. Bir Bhikkhu eğer başkalarını kıskanıyorsa asla düşünce huzuruna kavuşamaz.
- 366- Hiç tembel olmayan ve yaşamı saflıkla dolu olan bir Bhikkhu, çok az bir şey kazansa da asla kazancını küçümsemez; tanrıları kendisini övse bile!
- 367- O kendisini isim ve biçimle kimliklendirmez; çok bulamadığı bir şey için üzülmez; işte böyle kişiye gerçekten Bhikkhu denir.
- 368- Nezaketle davranan, isim ve biçime duyduğu tutkuyu yok etmiş ve Buddha'nın öğretisi içinde erimiş Bhikkhu, sessizlik yerine⁵⁷ ve mutluluğa ulaşacaktır.
- 369- Kaygı boşalt ey Bhikkhu! Eğer boşalırsan daha hızlı gidecektir; tutku ve nefreti yok ettiğin zaman Nibbāna'ya

57 Adhigaçche padam santam. Padam 'ayak, adam, iz' anlamlarının yanı sıra 'yol, durum, nokta, yer, barmak, ev' anlamlarına da gelir. Padam santam ile 'huzur yeri, huzur barmak' anlamında Nibbana durumu anlatılmak istenmektedir.

- erişeceksin.
- 370- Beş duyuyu kes, beş duyuyu bırak, başka beş duyuyu getir. Beş bağdan kaçıp kurtulmuş bir Bhikkhu'ya "akıntıdan kurtulmuş" anlamında Oghatinna denir.
- 371- Düşün Bhikkhu, duyarsız olma! Düşünceni zevk veren şeylere yönelme ki duyarsızlığın yüzünden demir toparlar⁵⁸ yutup "bu acıdır" diye bağlamak zorunda kalmayasın.
- 372- Bilgi olmadan düşünme olmaz, düşünme olmadan da bilgi olmaz; hem bilgiye hem de düşünmeye sahip olan bir insan Nibbāna'ya çok yakındır.
- 373- Huzur içindeki aklıyla boş evine giren bir Bhikkhu, Dhamma'yı tüm açıklığıyla gördüğü zaman, bir insanın alacağı en büyük hazı alır.
- 374- O, vücut elementlerinin⁵⁹ başlangıç ve yok oluşlarını kavradığı zaman, ölümsüzlüğü bilenlerin yaşadığı türden bir mutluluğu yakalar.
- 375- Ve işte bu, o akıllı Bhikkhu için başlangıçtır; duyulara karşı uyanıklık, doygunluk, kendini etik yasalarda⁶⁰ sınırlama, kendine tembel olmayan ve saf bir yaşam süren dostlar bulma.

58 Buddha düşüncesinde cehennem olmadığı halde, burada demir toprak cehennemde ve iki bir cezaya işaret ediyor gibi görünüyor.

59 Khaudha sözcüğü aslında "omuz" anlamına gelen Sanskrit Skandha sözcüğünden bozmadır. Ancak çoğul halde vücuttaki beş elemente (biçim, his, anlama, konuşma, bilinç) işaret ediyor. Udayabbayamı "başlangıç ve son" veya "doğuş ve yok oluş" anlamına gelmektedir.

60 Pātimokkha (Skr. Prātimokṣa) "etik yasa" anlamına geliyor. Bunlar Buddhistlerin en eski ahlak yönergeleridir.

- 376- O merhamet içinde yaşasın, bütün işlerini en iyi şekilde görsün, sonra haz dolarak acı çekmeye bir son vermiş olsun.
- 377- Vassikā bitkisinin solmuş çiçeklerini dökmesi gibi, insanlar da tutku ve nefreti atmalıdırlar ey Bhikkhular!
- 378- Bedeni, dili ve aklı huzur içinde kendine hâkim olan ve dünyanın tüm aldanışlarını reddetmiş Bhikkhu'ya huzurludur denir.
- 379- Kendi kendini gayrete getir, kendi kendini denetle; böyle kendini korur ve dikkatli olursan mutlulukla yaşayacaksın ey Bhikkhu!
- 380- Çünkü insan kendi kendisinin efendisidir, kendi kendisinin sığınadır; bu yüzden bir tüccarın⁶¹ iyi bir ata hâkim olması gibi kendine hâkim ol.
- 381- Buddha'nın öğretisiyle sükûnete ermiş, haz dolu Bhikkhu, istekleri ve mutluluğu bırakarak huzur barınağına⁶² erişecektir.
- 382- Genç bir Bhikkhu bile olsa kişi, Buddha'nın öğretisine uymalı ve bulutlardan kurtulmuş ay gibi bu dünyayı aydınlatmalı.

XXVI. BÖLÜM: BRĀHMANAVAGGA (BRĀHMAN BÖLÜMÜ)

- 383- Cesaretle akıntıyı durdur, tutkulan başından defet, ey

61 Vanica sözcüğü "tüccar" anlamına gelir. At eğitip satan tüccarlar örnek gösteriliyor.

62 Bkz. 368 No'lu beyit.

- Brāhmana! Yaratılmış şeylerin yok olduğunu anlayarak Yaratılmamış olanı kavra.
- 384- Brāhmana iki dhammanın öte kıyasına vardığında, bilgiyle kazandığı bütün bağlar kendisini terk ederler.
- 385- Onun için ne bu kıyı, ne şu kıyı ne de her ikisi vardır; bağlarını koparmış ve korkusunu yenmiş bu kişiye ben gerçekten Brāhmana derim.⁶³
- 386- O kişi derin düşüncede boğulmuş, saf oturan⁶⁴ görevini bilen, tutkusuz bir kişidir, en yüce sona ermiştir; işte böyle kişiye ben gerçekten Brāhmana derim.
- 387- Güneş gündüz parıltılar, ay⁶⁵ gece; savaşçı silahıyla parıltılar, Brāhmana ise meditasyon süresince; fakat Buddha, gece gündüz hep parlaktır.
- 388- Kötülüğü başından defeden kişiye Brāhmana, sessizce yürüyen kişiye Samana, kendi kirliliklerinden kurtulan kişiye de Pabbacita⁶⁵ denilir.
- 389- Kimse bir Brāhmana'ya saldırmamalı, fakat saldırılan Brāhmana da saldırganına karşılık vermemeli! Brāhmana'ya vurana yazıklar olsun, saldırganı saldıranı daha da yazıklar olsun!
- 390- Aklını yaşam zevklerinden uzak tutan bir Brāhmana'nın

63 İki kıyı insanın iç ve dış dünyayı organları olabilir. Ne kast edildiği çok açık değil.

64 Viracanasinam sözcüğünü "saf oturan" diye çevirdik. Viraca 'saf, masum, günahsız' anlamına geliyor; başkalarına zarar vermeden oturan, yaşayan insan'ı kast ediyor olsa gerek.

65 Pabbacita 'keşiş' demek.

kazancı hiç de az değildir; zarar verecek bütün istekler yok edildiğinde acı da yok olur.

- 391- Ben o kişiye Brâhmana derim ki, bedeniyle, sözüyle veya düşüncesiyle kimseyi üzmez ve bu üç nokta üzerinde hâkimdir.
- 392- Buddha'nın öğretisini yayan bir kimseden doğruluk ya-sasını öğrenen kişi, kurban ateşine tapan bir Brahman gibi, o insana saygı göstermelidir.
- 393- Bir insan keçeleşmiş saçları⁶⁶ yüzünden, ailesi ya da do-ğuşu yüzünden Brâhmana olmaz; içinde gerçek ve dog-ruluk yasaı olan kişi mutlu bir Brâhmana'dır.
- 394- Ey budala! Keçeleşmiş saçların ne faydası var, deriden elbiselerin⁶⁷ ne faydası var? Onların içinde kirlilik var, dışında olursan temizlenirsin.
- 395- Kirlî giysiler giyen, sıkı ve damar damar olmuş, orman-da tek başına düşünceye dalan kişiye ben gerçekten Brâhmana derim.
- 396- Bir kimseye doğuşundan ya da anasından dolayı Brâhmana demem, o kişi kibriylî ve zengin olsa bile! Büt-tün bağlardan kurtulmuş bir fakir, işte buna gerçekten Brâhmana derim.
- 397- Bütün bağlarını koparmış, asla tereddüt etmeyen, zincir-lerini çözmüş bağımsız kişi; buna gerçekten Brâhmana

66 Cıatı: Örtünmüş veya keçeleşmiş saç (catâhi- -ile). Çileci Brâhmanların saçları böy-le olurdu.

67 Acinasatî: Deriden elbiseler (acinasatîyâ- -ile). Çilecilerin giydikleri siyah antilop de-riyi veya keçî derisi.

derim.

- 398- Kayışını, sırmını ve herşeyi kuşatan zincirini kopartan, sürgüsünü söken Buddha olmuş kişiye; buna gerçekten Brâhmana derim.
- 399- Hiçbir kabahati olmadığı halde ayıplamalara, engellere ve kırbaç vuruşlarına dayanan, gücü için sabrı olan, güçlü aklı⁶⁸ olan kişiye, işte buna gerçekten Brâhmana derim.
- 400- Öfkeden uzak olan, saygılı, erdemli, şelvet duymayan, son bedeni içinde yaşayan kontrollü kişiye, işte buna gerçekten Brâhmana derim.
- 401- Su damlalarının lotüs yaprağına tutunamaması gibi ve-ya hardal tohumunun bir iğnenin ucuna tutunamaması gibi zevklere tutunamayan bir kimseye ben gerçekten Brâhmana derim.
- 402- O kimse ki bu dünyada bile kederini söndürmeyi bilir, yükünü boşaltır ve zincirlerini kopartır, ben o kişiye gerçekten Brâhmana derim.
- 403- Bilgisi derin, bilgeliği sahibi olan, yolun doğruluğunu da eğrisini de bilen ve en yüce sona erişmiş kişiye ben ger-çekten Brâhmana derim.
- 404- Kendini evi olanlardan ve evsizlerden⁶⁹ uzak tutan, ken-disi de evsiz dolaşan ve sadece birkaç istegi olan kişiye

68 Balinika aşında "vehasu için güçlü olan" anlamına geliyor. Bu sözcüğün tam an-lamını karşılamak çok zor.

69 Gahattîhi: Ev sahipleri, dinadını sınıfı dışındakiler.

Anâgârehi: Evsizler, dilenci rahipler.

ben gerçekten Brâhmana derim.

- 405- O kişi ki zayıf ya da güçlü hiçbir canlıyı incitmez, ne öl-dürür ne de ölüme neden olur, ben o kişiye gerçekten Brâhmana derim.
- 406- O kişi hoşgörüsüzler içinde hoşgörü, sert insanlar içinde yumuşak, tutku dolu kişiler arasında da tutkusuzdur; ben o kişiye gerçekten Brâhmana derim.
- 407- Onun, topluluğunun ucundan geçen bir hardal çekirdeği kadar bile öfkesi, nefreti, gururu ve kıskançlığı yoktur; ben o kişiye gerçekten Brâhmana derim.
- 408- O hep doğru konuşur, eğitici ve kabalıktan uzaktır, kimseyi gücendirecek bir şey yapmaz; ben o kişiye ger-çekten Brâhmana derim.
- 409- Bu dünyada kendisine verilmemiş uzun veya kısa, kü-çük veya büyük, iyi veya kötü hiçbir şeyi almaz; ben o kişiye gerçekten Brâhmana derim.
- 410- Ne bu dünya için ne de öteki için bir istek besler, hiçbir hevesi yoktur ve bağlarından kurtulmuştur; ben o kişiye gerçekten Brâhmana derim.
- 411- O istek nedir bilmez, gerçeği kavradığında şüpheden uzak olur, ölümsüzlüğün derinliğine ulaşır; ben o kişiye gerçekten Brâhmana derim.
- 412- O kişi ki iyyin ve kötünün üstündedir,⁷⁰ kederden

70 Punnam ça pâpam ça ubbo sangam upaçaça "yerdem ve günahın her ikisini de yenmiştir" diye de çevrilebilir.

uzak, kirden uzak, temiz pak bir yerdedir; ben ona ger-çekten Brâhmana derim.

- 413- O ay gibi parlak, temiz, berrak ve safır; onun bütün gösterişliliği sönmüştür; ben ona gerçekten Brâhmana derim.
- 414- Bu bataklık yolu aşmıştır, bu geçit vermez dünyayı ve onun boşluğunu aşmış öbür kıyıya varmıştır; düşünceli, içten, şüphelerden uzak, bağısız ve hoşnuttur; ben ona gerçekten Brâhmana derim.
- 415- Bu dünyada bütün istekleri bırakıp evsiz dolaşan⁷¹ ve bütün şelveti sönmüş kişi; ben ona gerçekten Brâhmana derim.
- 416- Bütün özlemlerini bırakıp evsiz dolaşan ve bütün ağgöz-lülüğü yok olmuş olan kişi; ben ona gerçekten Brâhmana derim.
- 417- O kişi insana olan bağlılığı ve tanırsal bağlılığı bırakmış, her türlü bağdan ve herşeyden kurtulmuştur; ben ona gerçekten Brâhmana derim.
- 418- O kişi zevki de acıyı da bırakmıştır, soğuktur,⁷² tutkular-dan uzaktır, bütün dünyaya egemen olmuş bir kahra-mandır; ben ona gerçekten Brâhmana derim.
- 419- O, yok oluşu ve canlıların sürekli geri gelişlerini bilir; is-

71 Anâgâra "evsiz" anlamı yanında "dilenci" anlamını da içeriyor. Bu sözcükle bir evi olmayıp dilenerek yaşayan rahipler anlatılmak isteniyor. Paribbace eylemi de "bir dilenci rahip olarak dolaşmak" anlamına gelmektedir.

72 Sittihutam sözcüğü "soğuk" anlamına gelir. Burada, olaylar ve maddesel dünya karşısında kayıtsız kalan insanı anlatmak için kullanılmış olsa gerek.

tek bağlarından kurtulmuştur; Sugata'dır, Buddha'dır; ben ona gerçekten Brâhmana derim.

420- O kişinin yolunu ne tanırlar bilir ne Gandhabbalar⁷³ ne de insanlar; onun tutkulan sönmüştür, o bir Arha'ttır; ben ona gerçekten Brâhmana derim.

421- O, başta, sonda veya ortada hiçbir şeyi kendinin saymaz, onun hiçbir şeyi yoktur, tutkudan uzaktır; ben ona gerçekten Brâhmana derim.

422- O mert, soylu, kahraman, büyük ermiş, galip, şehvetsiz, çalışmasını tamamlamış kişidir; ben ona gerçekten Brâhmana derim.

423- O daha önce kaldığı yerleri bilir, cenneti ve cehennemi görür; doğuşlarının sonuna varır, bilgisi mükemmeldir, ermiştir o, bütün yaptıkları kusursuzdur; ben ona gerçekten Brâhmana derim.

⁷³ Gandhabba: Göksel müzisyen (Skr. Gandharva).

SUTTANIPĀṬA



I. URAGAVAGGA, 1 (Uragasutta):

- 1- Öfkelerini yenen kişi, tıpkı yılan zehirinden kurtulan kişi gibidir. Tüm dünyalardan vazgeçen keşiş, tıpkı eskiyen derisini yenileyen yılan gibidir.
- 2- Şehveti tümüyle dağıtan kişi, tıpkı göle girip nilüfer çiçeklerini dağıtan kişiye benzer. Tüm dünyalardan vazgeçen keşiş, tıpkı eskiyen derisini yenileyen yılan gibidir.
- 3- Arzuyu tümüyle yok eden kişi onu kurutmakla, özgür nehir gibi akar. Tüm dünyalardan vazgeçen keşiş, tıpkı eskiyen derisini yenileyen yılan gibidir.
- 4- Gururunu tümüyle yok eden kişi, sel taşkınlarıyla yok edilmiş zayıf kamışlardan köprü gibidir. Tüm dünyalardan vazgeçen keşiş, tıpkı eskiyen derisini yenileyen yılan gibidir.
- 5- Varlıkta herhangi bir öz bulamayan kişi, incir ağacında çiçek bulamayan kişi gibidir. Tüm dünyalardan vazgeçen keşiş, tıpkı eskiyen derisini yenileyen yılan gibidir.

6- Kötü huyu olmayan kişi, varlığın tüm biçimlerinden kurtulur. Tüm dünyalardan vazgeçen keşiş, tıpkı eskiyen derisini yenileyen yılan gibidir.

7- Tüm şüphelerden kurtulmuş olan keşiş, geride kalıntı bırakmadan içini temizlemiştir. Tüm dünyalardan vazgeçen keşiş, tıpkı eskiyen derisini yenileyen yılan gibidir.

8- Tezcanlılık veya tembellik uçlarını izlemeyen kişi, bunlara benzer tüm engelleri aşar. Tüm dünyalardan vazgeçen keşiş, tıpkı eskiyen derisini yenileyen yılan gibidir.

9- Tezcanlılık ya da tembellik uçlarını izlemeyen kişi, dünyadaki her şeyin asılsız olduğunu bilir. Tüm dünyalardan vazgeçen keşiş, tıpkı eskiyen derisini yenileyen yılan gibidir.

10- Tezcanlılık ya da tembellik uçlarını izlemeyen kişi, açgözlülüğünden kurtularak her şeyin hayal olduğunu anlar. Tüm dünyalardan vazgeçen keşiş, tıpkı eskiyen derisini yenileyen yılan gibidir.

11- Tezcanlılık ya da tembellik uçlarını izlemeyen kişi, şehvetten kurtularak her şeyin hayal olduğunu anlar. Tüm dünyalardan vazgeçen keşiş, tıpkı eskiyen derisini yenileyen yılan gibidir.

12- Tezcanlılık ya da tembellik uçlarını izlemeyen kişi, öfkeden kurtularak her şeyin hayal olduğunu anlar. Tüm dünyalardan vazgeçen keşiş, tıpkı eskiyen derisini yenileyen yılan gibidir.

13- Tezcanlılık ya da tembellik uçlarını izlemeyen kişi, aldanmadan kurtularak her şeyin hayal olduğunu anlar. Tüm dünyalardan vazgeçen keşiş, tıpkı eskiyen derisini yenileyen yılan gibidir.

14- Böyle kişide hiçbir kötü eğilim yoktur ve o kişi kötülüğün köklerini çıkarıp atmıştır. Tüm dünyalardan vazgeçen keşiş, tıpkı eskiyen derisini yenileyen yılan gibidir.

15- Böyle kişinin bütün endişeleri sona ermiştir; o endişeleri ki bu dünyaya katılışının nedenleridir. Tüm dünyalardan vazgeçen keşiş, tıpkı eskiyen derisini yenileyen yılan gibidir.

16- Böyle kişide bu dünyaya bağlanış nedeni olan arzudan eser kalmamıştır. Tüm dünyalardan vazgeçen keşiş, tıpkı eskiyen derisini yenileyen yılan gibidir.

17- Böyle kişi o beş engelden (Tutku, kin, tembellik, endişe, alılsızlık) vazgeçmiştir; bütün tereddütlerini yenerek acıdan kurtulmuştur. Tüm dünyalardan vazgeçen keşiş, tıpkı eskiyen derisini yenileyen yılan gibidir.

I. URAGAVAGGA, 2 (Dhaniyasutta):

- 18- Zengin sürü sahibi Dhaniya dedi ki:
Baksana, ben pirincini haşlamış, ineklerini sağmış bir kişiyim. Ev halkımla birlikte nehir kenarındaki bu yerde oturuz. Evim çatı kaplıdır, içinde ateş yanar. Burak gök-vütü istiyorsa yağmur yağdırırın.
- 19- Buddha yanıtladı:
Sen de bana bak, ben öfkeden, tutkudan uzak biriyim.

Nehir kenarında sadece bir gece kalırım. Evim (bedenim) kaplı değildir, içindeki ateş de (şehvet vs.) sönmüştür; Bırak gökyüzü istiyorsa yağmur yağdırsın.

20- Dhaniya:

Burada atsinekleri ve sivrisinekler bulunmaz. Sürüm bataklık alanlarda otlanır; yağmur geldiğinde ondan etkilenmezler. Bırak gökyüzü istiyorsa yağmur yağdırsın.

21- Buddha:

Ben de güzelce bir sal yaptım, Nirvâna'ya giden yolda selleri onunla aştım. O sal bundan başka bir işe yaramaz: Bırak gökyüzü istiyorsa yağmur yağdırsın.

22- Dhaniya:

Karım Gopi ahlâksız değildir ve bana sadıktır. Uzun bir süredir benimle mutluluk içinde yaşar. Onun hakkında kötü hiçbir şey işitmedim: Bırak gökyüzü istiyorsa yağmur yağdırsın.

23- Buddha:

Aklım söz dinler ve tutkudan uzaktır, uzun bir süredir eğitilmekte ve denetlenmektedir. Dolayısıyla bende kötülük bulunmaz. Bırak gökyüzü istiyorsa yağmur yağdırsın.

24- Dhaniya:

Ben kendi kendini geçindiren biriyim, oğullarım ve kızlarım hepsi de sağlıklıdır. Onlar hakkında da kötü birşey işitmedim; Bırak gökyüzü istiyorsa yağmur yağdırsın.

25- Buddha:

Ben kimsenin kölesi değilim, amacım Buddhalığa eriş-

mektir. Dünyayı gezerim, kimseye hizmet etmem: Bırak gökyüzü istiyorsa yağmur yağdırsın.

26- Dhaniya:

Genç boğalarım ve danalarım var, buzağılı ineklerim ve genç ineklerim var. Sürünün başı olan bir de boğam var: Bırak gökyüzü istiyorsa yağmur yağdırsın.

27- Buddha:

Ne genç boğalarım ne de danalarım var. Ne buzağılı ineklerim ne de genç ineklerim var, ne de sürünün başı olan bir boğam var: Bırak gökyüzü istiyorsa yağmur yağdırsın.

28- Dhaniya:

Kazıklar çok sıkı çakılmıştır, Munca otundan yapılmış ipler yeni ve sağlamdır. Onları inekler bile koparamaz: Bırak gökyüzü istiyorsa yağmur yağdırsın.

29- Buddha:

Prangaları kıran boğa gibi; ya da Putilâta sarmaşığını koparan fil gibi, kırmışım zincirimi, artık bana doğmak yok: Bırak gökyüzü istiyorsa yağmur yağdırsın.

30- Aniden büyük bir yağmur fırtınası koptu yukardan, bütün çukurları ve düzlükleri kaplayan; fırtınanın korkunç sesini duyan Dhaniya, şu sözleri söyledi:

31- Gerçekten büyük kazanç bizim için, Kutlu Kişi karşımızdaymış meğer; Sen, herşeyi bilen kişi, bizi koru! Ey büyük kâhin, bizim koruyucumuz ol!

32- Karım ve ben artık sana itaat edeceğiz. Sugata'nın (Budd-

ha) tannısal kararıyla, ölüm ve doğuma galip gelip Kutsal Yaşam'ı izleyeceğiz, artık acı çekmeye bir son vereceğiz...

33- O anda Ayartıcı Mâra belirdi ve Dhaniya'yı baştan çıkarmaya çalıştı: "Çocukları olan kişi, onların tadını çıkarmalıdır; sığır sürüleri olan, onlarla mutlu olmalıdır. Bir insanın mutluluğu sadece Upadhi'ye"⁷⁴ bağlıdır. Eğer Upadhi yoksa mutluluk da yoktur."

34- Buddha dedi ki:

Çocukları olanın, onlar yüzünden derdi vardır. Sığır sürüleri olanın onlar yüzünden derdi vardır. Upadhi denilen şey, sadece kedere neden olur, Upadhi'si olmayan insan asla acı çekmez.

I. URAGAVAGGA, 3 (Khaggavisâsuttâ):

35- Bütün canlılara karşı şiddetli bir kenara bırakmalı, hiçbirini incitmemeli; kişi ne bir oğul istemeli ne de bir dost! Bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.⁷⁵

36- Başkalarıyla temastan sevgi doğar, sevgiyi acı izler; sevgiden doğan kötülüğü gören kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.

37- Dostlara ve değerli kişilere sevecen davranmakla kalp

⁷⁴ Upadhi: Yeniden doğumlara neden olan alıyıp, duygusal varlığımızın elemanıdır.

⁷⁵ Khagga "gergedan" vâsâna "boyunuz" demektir. Aslında metinde "gergedanın boyunuzu gibi" diye yazıyor. Hint gergedan Afrika gergedanı gibi iki boyunlu değil tek boyunludur. Sister Vajira'nın çevirisi "gergedanın boyunuzu gibi yalnız dolaşmalı" şeklinde, ancak biz Fausbøll'in çevirisine uymayı uygun bulduk.

bağlılığı yaratan kişi, kendi sağlığını kaybeder; bu yakınlıktaki korkuyu gören kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.

38- Kadın ve çocuklara duyulan bağlılık, içiçe geçmiş bambu dallarına benzer; ancak kişi yeni sürgün vermiş bambu gibi olmalı; bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.

39- Ormanda bağısız dolaşan ve zevkle karını doyan bir geyik gibi bilge kişi de kendi özgürlüğünü aramalı; bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.

40- Dostlar arasında kişi dinlenirken, eğlenirken ve gezinirken hep çağırılır, fakat özgürlüğünü arayan kişi aranmaz; kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.

41- Dostlar arasında kişi zevklerle bağlı hale gelir, çocuklar için büyük sevgiler besler; sevilenlerden ayrılmaktan nefret etse bile kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.

42- Dört bölgenin hiçbirine düşmanlık duymadan, şuna veya buna razı, tüm tehlikelere karşı korkusuz kişi, bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.

43- Bazı keşişler de, bazı ev yaşamı sürenler de doyumsuzdur. Başkalarının çocuklarına ilgisiz kalan kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.

44- Ev yaşamına ait bütün izleri Kovilâra ağacının yapraklarını dökmeye benzer; bu evsel bağları kahrmanca attıktan sonra bir gergedan gibi yalnız yaşamalı.

45- Eğer kişi erdemli bir yaşam süren, sabırlı, bilge bir dost

bulursa, tüm tehlikeleri aşarak onunla mutlu ve düşünceli bir şekilde birlikte olsun.

- 46- Eğer kişi erdemli bir yaşam süren, sabırlı, bilge bir dost bulamazsa, krallığını terk eden bir kral gibi olmalı; bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 47- Şüphesiz böyle en iyisinden, kendimize eşit dostlar edinmek için dua ederiz; böyle dostlar bulamayan bir kimse azla yetinmeli, bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 48- Demircinin ince işle işlediği, bir koldaki iki parlayan altın bileziğin birbirine çarptığını gören kişi, bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 49- Böylece ikinci bir kişiyle yaşırsam boş sözler ve bağlıklar içinde olurum; gelecekteki bu tehlikeyi göz önüne alarak bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 50- Duyu zevkleri tatlı ve cezbedicidir; çeşitli biçimleri aklı darımadığını eder. Duyu zevklerindeki kötü sonuçları göterek bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 51- Duyu zevklerini dert, çıban, kaza, hastalık, keder ve korku olarak görüp bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 52- Soğuk ve sıcak, açlık ve susuzluğa, rüzgâr ve güneşe, at sinekleri ve yılanlara üstün gelerek bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 53- Büyük, benekli, güçlü filin çobanından ayrılarak ormanda gönlünce yaşadığı gibi olmalı; bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.

- 54- "Kalabalık düşkünü olan bir insan, geçici kurtuluşu bile elde edemez." Paçceka Buddha'nın⁷⁶ bu sözleri üzerine kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 55- Yanlış görüşlerden kendimi kurtardım, doğru yolu buldum ve bir sona vardım. Kendim çabaladım ve kendimi bilgilendirdim; kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 56- Ağgözlü olmadan, yalansız, arzusuz, kıskançlık hissetmeden, cehaletten uzak, dünyadaki hiçbir şeye karşı istek duymadan kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 57- Kötü dosttan sakınmalı; insanı kötü davranışa sevk eden, yanlış görüşlere bağlayan, işlerinde savaştığı olan kişiyle dost olmayıp bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 58- Dhamma'yı bilen, bilgili, seçkin, birçok şeyin anlamını bilen ve şüpheli dağıtan kişi ile arkadaş olunur; kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 59- Bu dünyada eğlence ve zevk aramadan, kendini süslemekten kaçınarak ve gerçeği konuşarak kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 60- Oğulu, kanyı, babayı ve anayı, zenginliği, tahıl ambarlarını, çeşitli istek nesnelerini terk ederek kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 61- Bu bir bağdır, bunda mutluluk geçici, eğlence az, keder ise çok fazladır; akıllı kişi bu tuzakı görür; kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.

⁷⁶ Bu beyitin yazarı olarak görülen kişi (Adiççabandhu). Adiçça ailesinden, Benares kralının oğlu olarak görülmüştür.

- 62- Suda ağlarını yırtan bir balık gibi, yakıldığı yere geri dönmeyen ateş gibi, tüm bağlarını kıran kişi, bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 63- Gözleri etrafa bakmayıp yere bakan, duyuları kontrollü, aklı iyi korunan, tutkudan uzak ve şehvetten yanan kişi, bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 64- Ev yaşamı süren kişinin eşya ve süslerini, Pârîçhatta ağacının yapraklarını dökmesi gibi bırakan ve sarı elbiseler giyip çıkan kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 65- Tat almak için ağgözlü olmadan, tatlardan çelinmeden, kimseyi geçindirmeden, ev ev dolaşıp dilenerek, hiçbir ev yasantısı sürene bağlanmadan, bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 65- Tat almak için ağgözlü olmadan, tatlardan çelinmeden, kimseyi geçindirmeden, ev ev dolaşıp dilenerek, hiçbir ev yasantısı sürene bağlanmadan, bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 66- Aklın beş engelini aşarak, bütün kötülükü dağıtarak, tutku bağını kırıp özgürleşerek bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 67- İlk aşamada zevk ve acıyı, akıl huzuru ve huzursuzluğunu bir kenara bırakan, ilgisizlik, ıhlılık, ve saflığı kazanan kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 68- Akıl bağlılıktan uzak, aylak olmayan, bedensel ve zihinsel yönden güçlü, sağlam bir düşünceyle en yüce iyiliği arayan kişi, bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.

- 69- Köşeye çekilip derin düşünmekten vazgeçmeyen, sürekli Dhamma'nın ışığı altında dolaşan ve var oluşlardaki acıyı gören kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 70- İstegin yok edilmesini isteyerek, hünerle, bilgiyle, akılla, Dhamma'yı iyi özümseyerek, kendini tutarak, cesaretle, kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 71- Gürültüden korkmayan bir aslan gibi, ağın yakalayamadığı bir rüzgâr gibi, sudan kirlenmeyen nilüfer çiçeği gibi kişi, bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 72- Dişleriyle güçlü olan, ıssız yerlerde dolaşan ve diğer hayvanlara üstünlük kuran, hayvanlar kralı aslan gibi olmalı; kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 73- Zamanında gösterilen nezaket, ıhlılık, merhamet, kurtuluş, diğer insanlardan memnun olma ve dünyanın o kişiyi rahatsız etmemesi; bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 74- Tutku, nefret ve alımlıkla körlükten kurtulup bütün bağları kopartarak ve ölümden hiç korkmayarak kişi bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.
- 75- İnsanın yararı için yardım ve hizmet eden dostlar vardır; başkalarını düşünen dostlar nadirdir, kötü insanlar kendi çıkarlarını gözetirler; bir gergedan gibi yalnız dolaşmalı.

I. URAGAVAGGA, 5 (Çundasaṭṭa):

- 83- Demirci Çunda sordu:
Büyük bilgelik sahibi, Dhamma'nın efendisi, tutkudan uzak kişi, iki ayaklı canlıların en iyisi, en mükemmel yol

gösterici, soylu Buddha, söyler misin yeryüzünde kaç çeşit keşiş vardır?

84- Buddha yanıtladı:

Çunda, dört çeşit keşiş vardır, beş değil; onları sana açıklıyorum: Yolu kazanan, Yolu gösteren, Yolda yaşayan ve Yolda yürüten.

85- Çunda:

Buddhaların söylediği bu Yolu kazanan kimdir? Yolu gösteren kişi nasıldır? Yolda yaşayan kimdir ve Yolda yürüten kimdir, bunları bana açıkla mısınız?

86- Buddha:

Şüphelerini yenmiş, acıdan kurtulmuş, Nibbana'da haz bulan, açgözlülüğü bırakmış, insanlara ve tanrıların yol gösteren kişiyi Buddhalar, "Yolu kazandı kişi" olarak tanımlarlar.

87- Bu dünyada Nibbana'yı en soylu şey olarak bilen ve Dhamma'yı açıklayıp etrafı aydınlatan, şüpheleri yenmiş ve şelveti kovmuş ermiş, bu ikinci tip Bhikkhu'ya, "Yolu gösteren" denilir.

88- Duyularını iyi kontrol eden, Dhamma'nın doğru yorumlanmış sözlerine göre Yol'da yaşayan, düşünceli ve doğru öğretiyi uygulayan üçüncü tip Bhikkhu'ya "Yolda yaşayan" denilir.

89- İyi davrananlar gibi giyinen, kazanç fırsatlarını kollayan, toplulukları rezil eden, dünyayı umursamayan, aldatıcı, denetimsiz, geveze kişi, sanki gerçek bir keşişmiş gibi Yolda yürür.

90- Bu dördünü bilen bilgi sahibi bir ev insanı, soylu kişilerin öğrencisi bilge kişi, bunları bildiği zaman onun inan- cı asla azalmaz. Yolda yürüyene yürümeyen veya saf olanla olmayan nasıl birbirine eşit görülebilir?

I. URAGAVAGGA, 8 (Mettsasutta):

143- İyiliği aramakta ısrarlı olan ve huzura kavuşmayı isteyen kişi, becerikli, dürüst, vicdanlı, nazik konuşan, alçak gönlü biri olmalıdır.

144- Doygun olan, tek tük işi olup kolayca geçinen, malı mülkü çok az, duyuları kontrollü, akıllı, ağır başlı ve açgözlülükle başka ailelere saldırmayan biri olmalıdır.

145- Başkalarının kendisini kinayacağı değersiz birşeyin peşinden gitmemeli. Tüm canlılar mutlu ve korkusuz olsun, hepsinin kalbi huzur içinde olsun!

146- Yaşayan varlıklar, zayıf ya da güçlü, uzun, büyük, orta, kısa, küçük veya geniş hepsi.

147- Görünen, görünmeyen, uzakta veya yakında yaşayan, doğmuş olan ya da doğmakta olan bütün canlılar mutlu olsun.

148- Kimse kimseyi aldatmasın, kimse kimseyi küçümse- sin, kimse kimseye öfkeyle veya danılmayla zarar ver- mek istemesin.

149- Bir annenin kendi yaşamını riske sokarak biricik çocu- ğunu koruması gibi, kişi tüm canlılara sınırsız bir şefkat

beslemeli.

150- Onun geniş sevgisi tüm dünyayı sarmalı; yukarı, aşağı, çaprazlama, hiçbir engel olmadan, nefret olmadan, düş- manlık olmadan.

151- Uyanık olduğu sürece, yürürken, otururken, yatar- ken bu düşüncesini geliştirmeli; bu dünyadaki en soylu ya- şamın bu olduğunu söylerler.

152- Yanlış görüşlere sarılmayan, erdemli ve anlayışlı, duyu zevklerine aldınış etmeyen kişi bir daha asla ana rahmi- ne düşünmez.

I. URAGAVAGGA, 11 (Vicayasutta):

193- Yürürken olsun, dururken olsun, otururken veya yatar- ken olsun birisi eğer kasılır ya da gerinirse, bu vücudun hareketidir.

194- Vücutta kemik ve sinirler vardır; zar ve et ile sivanmıştır, deri ile kaplıdır; öyle ki gerçekte ne olduğu görülmez.

195- Vücutta bağırsaklar, mide, karaciğer, sidik torbası, kalp, akciğerler, böbrekler ve dalak vardır.

196- Sümük, salya, ter, lenf, kan, eklemeleri sağlayan sıvı, saf- ra ve yağ.

197- Bedenin dokuz geçidinden sürekli pislik atılır; gözün pisliği gözden, kulağın pisliği kulaktan.

198- Burnun sümtüğü burundan akar, bazen ağızdan safra ve

balgam çıkarılır. Vücuttan da ter ve kir atılır.

199- Kafadaki boşluk yerde beyin vardır. Budala kişi cahilli- ğinden bedenini iyi bir şey olduğunu düşünür.

200- Vücut, şişmiş ve solmuş halde mezarlığa atıldığında, orada cansız yatar- ken, akrabaları onu daha fazla gör- mek istemezler.

201- Sonra vücut, köpekler, çakallar, kurtlar ve solucanlar, kargalar, akbabalalar ve öteki hayvanlar tarafından yenir.

202- Bu dünyada akıllı Bhikkhu, Buddha'nın sözünü dinleye- rek vücudun ne olduğunu anlar çünkü onun gerçekte ne olduğunu görür.

203- Canlı beden neyse ölü beden odur, ölü beden neyse canlı beden odur; kişi kendinin veya başkasının bedeni- ne olan bağlılığı bırakmalıdır.

204- Tutku ve bağlılıktan kurtulmuş olan bilge Bhikkhu, son- suz huzur ve ölümsüz Nibbana'ya kavuşmuş demektir.

205- Bu iki ayaklı, kötü koku taşıyan ve kirlilik dolu beden çeşitli yerlerinden salgılama yapar.

206- Böyle bir bedenle kişi kendinin üstün, başkalarının aşı- ğı olduğunu düşünür; bu körlük değil de nedir?

II. ÇÜLAVAGGA, 15 (Hirisutta):

253- "Ben senin dostunum" dediği halde utanmazca davranıp

dostunu küçük görüyorsa ve yapabileceği hiçbir işi yapmıyorsa sen onu "o benim dostum değildir" diye bil.

254- Arkadaşlarına güzel ama boş sözler söylüyor, bu sözleri de yerine getirmiyorsa, akıllı kişi onu dost olarak tanımaz.

255- Sürekli bir gedik arayan ve hata bulmaya çalışan dostu olmayan bir kişinin göğsünde eğer bir kimse babasının göğsünde duran çocuk gibi durabiliyorsa, o kişi diğerlerinden ayırt edilemeyecek ölçüde bir dosttur.

256- İnsana ait boyunduruğu taşıyarak, iyi sonuçlarını bildiği neşe veren, övgü ve mutluluk getiren bu enerjiyi besler.

257- Sessizlik ve yalnızlığın tadını alan bir kimse, Dhamma'nın tatlılığını içerek, korkudan ve kötülükten kurtulur.

II. ÇÜLAVAGGA, 16 (Mahāmagalasutta):

Şöyle işittim:

Bir keresinde Kutlu Kişi, Ceta koruluğunda, Sāvattihi yakınındaki Anāthapindikā manastırında kalıyordu. Şafak sökerken oraya, tüm Ceta koruluğunu aydınlatarak görkemli bir tanı çıka geldi; Kutlu Kişi'yi selamlayarak yanına oturdu. Tanrı, Kutlu Kişi'ye şöyle seslendi:

258- Birçok tanı ve insan mutluluk özlemiyle en büyük nimet ne olduğunu ararlar. Sence en büyük nimet nedir?

259- Buddha:

Budalalarla değil akıllılarla birlik olmak, onura layık ki-

şileri onurlandırmak, bu en büyük nimettir.

260- Uygun bir yerde yaşamak, önceki doğuşlarda iyi işler yapmış olmak, aklı doğru yöne sevk etmek; bu en büyük nimettir.

261- Derin bilgi ve beceri, iyi bir davranış disiplini, güzel konuşma; bu en büyük nimettir.

262- Anne ve babaya bakma, karı ve çocukları bağrına basma, engelden uzak bir iş; bu en büyük nimettir.

263- Sadakalar verme, erdemli yaşama, akrabalara yardım etme, masum işler; bu en büyük nimettir.

264- Kötülüğü kesip bitirmek, sarhoş edici içkiler içmemek, Dhamma kanunlarını uygulamada ısrarcı olmak; bu en büyük nimettir.

265- Saygı, alçakgönüllülük, gönül rahatlığı, minnettarlık, Dhamma'yı uygun zamanda dinleme; bu en büyük nimettir.

266- Sabır, güzel söz, Samanaları (Çileciler) ziyaret, uygun zamanda yapılan dinsel konuşmalar; bu en büyük nimettir.

267- Gayret ve saflık, dört soylu gerçgi kavrama, Nibbāna'yı anlama; bu en büyük nimettir.

268- Dünyalık işlerle temasa geldiğinde aklı sarsılmayan kişi; kederden uzak, temiz ve korkusuz kişi; bu en büyük nimettir.

269- Bütün bu işleri yerine getiren kişiler yenilmez kişilerdir ve her yerde güvenle dolaşırlar; bunlar onların en büyük nimetleridir.

II. MAHĀVAGGA, 34 (Sallāsutta):

574- Bu dünyadaki ölümlüler için yaşam, nedensiz, bilinmez, kısa, sıkıcı ve acı ile kaplıdır.

575- Doğmuş olan canlılar için ölümden kaçış yoktur; yaşlılık çağına ulaşınca ölüm bekler, canlıların böyle bir açmazı vardır.

576- Olmuş meyveler düşme tehlikesiyle karşı karşıyadır; bunun gibi doğmuş olan her canlı ölüm tehlikesiyle karşı karşıya bulunur.

577- Çömlekçinin yaptığı bütün çömlekler bir gün kırılır; ölümlülerin yaşamı da bundan farksızdır.

578- Genç olsun erişkin olsun, aptal olsun akıllı olsun bütün insanlar ölümün gücüne yenik düşerler, hepsi de ölümün kölesidirler.

579- Ölüme yenik düşenler öteki dünyaya giderler, baba oğlunu kurtaramaz, akrabalar da kendi akrabalarını kurtaramazlar.

580- Dikkat et, ağlaşan akrabaların ötünden, caresiz olan yakınları bir ölümüne giderler; bu, mezbahaya giden öküzlerin durumuna benzer.

581- Ölüm ve yok oluş bu dünyanın baş belasıdır; dünyanın

bu halini bilerek bilge kişi kedere kapılmaz.

582- Çünkü insanın ne zaman gelip ne zaman gittiğini bilemezsin, her iki ucu da göremezsin, boşa kederlenirsin.

583- Eğer aptal kişi kederlenip kendine zarar vererek bir şey elde edebiliyorsa, o zaman akıllı kişi de öyle yapsın.

584- Bir kimse ağlayarak ve kederlenerek akıl huzurunu kazanamaz; aksine katlanarak artar, bedeni acı çeker.

585- Kendi kendini yaralayarak zayıf ve solgun bir hale gelir; ölü artık kurtulmaz, ağlamalar boşunadır.

586- Kederi arkada bırakmayan kişi yalnızca daha çok acıya batmış olur; ölü için ağlayarak kederin gücüne yenik düşer.

587- Yaptıkları karşılığında hak ettikleri biçimde göçenlere bir bak! Canlılar ölümün pençesine düşmüş her yerde titriyorlar.

588- İnsanların düşündüklerinden daha farklı şeyler olur ve o zaman hayal kırıklıkları da büyük olur; dünyanın hali böyledir.

589- Bir kimse yüz yıl, hatta daha fazla bile yaşasa, sonunda hisım akraba herkesten ayrılacak ve yaşamı bu dünyada bırakacaktır.

590- Bu yüzden bu kutsal sözleri duyan kişi, ağlamalarına bir son versin; ölmüş kişiye baktığı zaman "onu bir daha hiç görmeyeceğim" diye düşünsün.

591- Yanan bir ev nasıl suyla söndürülürse bunun gibi akıllı, bilgili, sevgin ve uyanık kişi de, tıpkı rüzgârın bir pamuk topunu uçurması gibi, hemen kederden kurtulur.

592- Kendi iyiliğini arayan kişi, derdini, kederini ve gözyaşlarını, bir oku fırlatır gibi söktüp atmalıdır.

593- Bu oku fırlatıp atan ve hiçbir yardıma ihtiyaç duymayan kişi, akıl huzuruna kavuşacaktır; tüm kederini yenen kişi, ondan kurtulacaktır ve kutlu olacaktır.

IV. ATTHAKAVAGGA, 39 (Kâmasutta):

766- Tensel zevkleri isteyen kimsenin ne kadar ölümlü istekler peşinde koştuğunu bilen kimsenin iyi bir akli vardır.

767- Öte yandan tensel zevkleri isteyen ve ısrar eden kimse, keder oklarına hedef olup acı çekecektir.

768- Tensel zevkleri, bir yılanın başını ayağından uzakta tutar gibi tutan kişi, bu düşünceliğiyle istediği gibi yaşayabilecektir.

769- Arazi, eşya, altın, inekler, atlar, uşaklar, kadınlar, akrabalar gibi zevklere düşkün olanları...

770- ...kötülük mahfedecek, tehlikeler parçalayacak ve tıpkı delik bir gemiye suyun dolması gibi acı kendisini izleyecektir.

771- Bu nedenle kişi hep dikkat edip zevklerden sakınsın, onları terk etsin ve gemiyi denk bağlayıp karşı kıyıya ulaşmak üzere ırmığı geçsin.

IV. ATTHAKAVAGGA, 40 (Guhathakasutta):

772- Bedenine yapışmış yaşayan insan çok kötülükle doludur, karanlığa gömülmüştür; böyle bir insan dünyadan el etek çekemez çünkü bu dünyada tensel zevklerden vazgeçmek hiç kolay değildir.

773- Güdülerine göre herşeyi isteyen, dünya zevklerine zincirle bağlı insanlar için kurtuluş zordur; çünkü önde ne var sonda ne var diye imrenirken başkaları tarafından kurtulamazlar.

774- Açgözlülikle tensel zevklere kapılmış, kötülüğün içine dalmış insanlar, acılara boğulduklarında şöyle feryat ederler: "Öldükten sonra bize ne olacak?"

775- Bu nedenle kişi dünyada kötü olarak bildiği şeyi iyi öğrenmeli, kötü olan şeyi uygulamamalı, zira bilgiler "hayat kısıdır" derler.

776- Bu dünyada var olmak isteğiyle titreyen şu toplumu görüyorum. Onlar tekrar var olmak isteginden kurtulamamış, ölümün ağzında ağlaşan zavallılardır.

777- Kurumak üzere olan deredeki balıklar gibi bencillikle çırpınan şu insanlara bak; bunu gören insan varlığa bağlanmasın, bencillikten uzak dolaşsın.

778- Her iki uçtan da isteğini bastıran, açgözlülüktan uzak olmayı kavrayan, kendisinin ayıpladığı hiçbir şeyi yapmayan bilge kişi gördüğü ve duyduğu şeylere bağlanmaz.

779- Ad ve biçimi bilerek, hiçbir şeye sahip olmadan Muni

(Ermiş) ırmığın karşısına geçsin; tutku oklarını söksün, gayretli olsun, ne bu dünyayı ne de ötekini istesin.

IV. ATTHAKAVAGGA, 44 (Carāsutta):

804- Yaşam gerçekten kısıdır, bir kimse yüzyıl yaşasa, bir başkası daha da fazla yaşasa, yaşlıktan mutlaka ölürler.

805- İnsanlar bencillikten acı çekerler, sürekli endişe onları öldürür, bu dünya hayal kanklıklarıyla doludur, bunu görerek kişi ev yaşamı sürdürmemelidir.

806- İnsan "bu benimdir" diye düşündüğü sürece ölüm onun arkasındadır; bunu bilen bilge kişi dünyalık yaşamın izleyici olmaz.

807- Uykusundan uyanmış kişi rüyasında gördüklerini nasıl bir daha göremezse, öldükten sonra da kişi, sevdiği kimseyi bir daha göremez.

808- Ünlü olmuş insanların adı duyulur ve kendileri de görülür ama öldükten sonra sadece isimleri geride kalır.

809- Bencilliklerinin içindeki açgözlülük; keder, ağlama ve hırstan ayrılmaz haldedir. Bu yüzden ermişler açgözlülüğü bırakıp kurtuluş için dolanırlar.

810- Çünkü bir ermiş, bağısız dolaşır ve aklını çilecilğe verir. Onlar kendini yeniden yaşama vermemenin uygun olduğunu söylerler.

811- Her şart altında bağımsız ermiş ne sevinir ne de üzülür. Keder ve hırs, su nasıl yaprağa yapışamazsa, ona yapı-

şamaz.

812- Bir damla su veya daha çok su nasıl nilüfer çiçeğine yapışmazsa, bir ermiş de öyle görülür, duyulan, düşünülen hiçbir şeye yapışmaz.

813- Kötülüğü silkip atan kişi, görülen, duyulan, düşünülen bir şeyi daha fazla düşünmez; başka bir anın yolu istemez çünkü o birşey için ne sevinir ne de üzülür.

IV. ATTHAKAVAGGA, 45 (Tissametteyyasutta):

814- Tissa Matteyya:

Saygıdeğer kişi, cinsel ilişkiye düşkün kişinin durumu nedir, emirlerinizle çile yerinde bunu da öğrenebiliriz?

815- Buddha:

Saygıdeğer Matteyya, cinsel ilişkiye düşkün kişi, yolunu şaşırmış bir kişidir; yanlış şeyle uğraşır, bu onun için alçaltıcı bin şeydir.

816- Daha önce yalnız gezen bir kimse kendini cinsel ilişkiye kaptırırsa, bu dünyada onu devrilmiş bir araba gibi aşağılık, bayağı bir insan olarak çağırırlar.

817- Daha önce edindiği bütün onuru ve nâmı kaybolur; bunları kavrayan kişi cinsel ilişkiden vazgeçmelidir.

818- Sanki başkalarının ayıplayıcı konuşmalarını duymuş gibi üzülür, bir pinti gibi derin düşünceye dalıp kendi düşüncelerine yenik düşer.

819- Sonra başkalarının öğretilerine dayanan kötü işler ya-

par; çok ağgözlüdür ve yalanın içine battıkça batar.

820- Kendisine "bilge" denilen kişi bir çileci yaşamına başlar, sonra da cinsel ilişkiye yenik düşer, bu budalalığıyla acı çeker.

821- Bunun bir dert olduğunu kavrayan ermiş, bu dünyanın başından sonuna kadar çile yaşamını seçer, cinsel ilişkiye yenik düşmez.

822- Dünyadan el etek çekmeyi öğrensin, bu, soylu insanlar için en iyisidir. Bu yüzden ne kadar Nibbāna'ya yaklaşıp olsa da, kendisini en üstün gibi de görmesin.

823- Tutkudan uzak dolaşan, tensel zevklere kapılmayan ermiş, ırmağın öbür yanına geçer, tensel zevklere bağlı canlılara imrenmez.

IV. ATTHAKAVAGGA, 50 (Çulaviyūhasutta):

878- Kendi görüşlerine dayanarak bazı insanlar kendilerini uzman sanıp "o bunu anlar, şu Dhamma'yı bilir, bunu anlamaz, o mükemmel değildir" gibi laflar ederler.

879- "Karşımdaki aptal, cahil bir kişi" diye yarıncasına iddia ederler. Hepsisi de kendisini doğru olarak öne sürüyorsa, bunlardan hangisi doğru öğretidir acaba?

880- Karşılarındaki Dhamma öğretisini onaylamayan kişi bir aptaldır, anlayışı kıttır, bir hayvandır; anlayışı kıt olanlara aptal denir, bunlar kendi görüşlerinden zerre dışarı çıkmazlar.

881- Onlar elbette ki görüşleriyle saflaşmış, anlayışı geniş, düşünmeyi bilen, ustalaşmış kişilerdir. Onların arasında bir tane bile anlayışı kıt olan yoktur, görüşleri mükemmeldir!

882- Aptallar birbirlerine "bu gerçektir diyemem" derler; onlar kendi görüşlerinin doğruluğuna inanırlar, başkalarını aptal ilan ederler.

883- Bazıların gerçek dediğine bazıları yalan der ve böylelikle tartışır. Dilenci rahipler neden aynı şeyi söylemezler?

884- Çünkü gerçek tektir, ikincisi yoktur; bununla ilgili aklı başında kişiler birbiriyle tartışabilir; ancak onlar farklı olgulara dua ederler, o yüzden aynı şeyi söylemezler.

885- Tartışanlar neden farklı gerçekler öne sürerek kendilerini tek uzman olarak görürler? Birçok farklı gerçek işitilmedi mi veya onlar kendi gerçeklerini izlemiyorlar mı?

886- Bu dünyada ne farklı farklı gerçekler vardır, ne de ölümlülerde bilinç eksikliği; ama felsefi görüşlerini usavurdukları zaman iki Dhamma ortaya çıkar: Gerçek ve Yalan.

887- Görülen, işitilen şeylerde, erdem ve kutsallık konularında ve genel düşüncede her görüş değerlerine yukarıdan baktığı için, kendilerinden emin, karşı tarafın aptal ve cahil olduğunu öne sürer.

888- Çünkü o kişi diğerini aptal sayar kendini akıllı. Kendince en uygununu söyleyen kendisidir, diğerleri kusurlu-

dur.

889- O kişi kendi görüşünde küstahdır, gururdan çılgınlaşmıştır, kendini mükemmel zanneder, onun felsefesi kutsal sıvıyla yağlanmış, bütünüyle geçerlidir.

890- Eğer biri diğerine göre aşağılıkta, o da ötekine aşağılık olduğunu söyler; eğer biri bizzat mükemmel ve akıllı ise, çileciler arasında hiç aptalı yoktur.

891- Titthiya okulu mensupları "Dhamma öğretisi yayanlar yanlış, öğretileri kirli, kusurlu" derler sürekli, çünkü onlar kendi felsefi düşünceleri gereğince tutkuyla yanmaktadır.

892- Titthiyalara göre kendileri safırlar, diğer öğretiler saf değildir. Onlar, en ince ayrıntısına kadar öğretilerini işlediklerini düşündüklerinden, kendi yollarının daha güçlü olduğunu sanırlar.

893- Kendi yollarının güçlü olduğunu söyleyerek karşı tarafı budala olarak görürler; rakipleri aptal ve kötü diye nitelerek kendilerini dışıymeye sevkederler.

894- Bu tavırda ısrar ettikleri sürece daha çok tartışma içine girerler, bu sert tutumu terk ettikleri zaman kimse tartışma için bir diğerini kışkırtmaz.

ABHIDHAMMAPĪTAKA



Buddhistlerin "Üç Sepet"lerinden üçüncüsü budur. Abhidhamma "Yüksek Din" anlamına gelen bir sözcüktür. Bazen yanlışlıkla "Metafizik" diye çevrilir ama bununla bir ilgisi yoktur. Abhidhammapitaka, Suttapitaka'da yazılı olanlardan ne daha fazla ne de daha az bilgi içerir. İkisi arasındaki tek fark, Abhidhammapitaka'nın daha ayrıntılı, daha kuru olmasıdır; yoksa her ikisi de aynı bilgileri aktarırlar. Bu metinlerde Buddhist terminoloji bir sözlük gibi işlenir ve uzun eşanlamlılar sözlüğü verilir. Uzun sınıflamalar sıkı kategoriler yapılır. Yedi kitabı veya bölümü vardır:

1) Dhammasaṅgani: "Dhammaların Özeti" anlamına gelir ve Dhammaların tanımlanması ve sınıflandırılması içerir. Bunlar adeta Buddhistlerin "Psikolojik Ahlak El Kitabları"dır.

2) Vibhaṅga: "Sınıflama". Bu birinci kitabı tamamlayan bir kitaptır. Dhammasaṅgani'deki formül ve kategorileştirmeleri tekrarlar ve bunlara yenilerini eklerler.

3) Dhātukathā: "Elementlerin Sayışısı". 14 bölümlü, soru-cevap şeklinde, elementleri anlatan küçük bir kitaptır.

4) Puggalapannatti: "Bireylerin Tarif ve Tanımlanması". Örneğin öfkeli insan nasıl olur veya kurnaz insan nasıldır? Bu kitabın birçok yeri Suttapitaka'nın bazı kitaplarıyla aynıdır.

5) Kathāvatthū: "Konuşma Konuları". Bu kitap, Buddhiizm tarihi açısından önemli bir kitaptır ve Abhidhammapitaka için-

de, yazarı belirtilen tek kitaptır. Bunu, üçüncü Buddhist konseyinin başkanı Tissa Moggaliputta yazmış veya derlemiştir. Büyük olasılıkla bu I. Ö. 3. yüzyılda derlenmiş, ancak izleyen zaman içinde birtakım eklemelerle çoğaltılmış ve dine aykırı bilgilerin de yer aldığı bir kitap haline getirilmiştir.

6) Yamaka: "Çift Sorular Kitabı". Bütün soruların iki tür açıklaması yapılır. On bölümdür.

7) Patthānapakaraṇa: "Nedensel İlişkiler Kitabı". Bütün kitap 24 çeşit nedenselliği araştırarak geçer: Maddesel ve ruhsal fenomenlerin arasındaki ilişki, nedensellik ilişkisi, subje ve objenin ilişkisi, yöneten ve yönetilenin ilişkisi, sınır birliği, bir arada var olma vs. gibi.

Abhidhammapitaka'nın güvenilirliğinden bir parça kuşku duyulmaktadır. Birinci Buddhist konseyinde (Vinayapitaka; Çullavagga XI) sadece Vinaya ve Dhamma'dan söz edilir, Abhidhamma'dan söz edilmez. Bu nedenle bu üçüncü sepetin yaşı ve güvenilirliği konusunda şüpheler vardır. Ama birçok Buddhist mezhebi bunları güvenle kullanmaktadır.